

II

(Ikke-lovgivningsmæssige retsakter)

AFGØRELSE

KOMMISSIONENS AFGØRELSE

af 5. april 2011

om nederlændenes foranstaltninger C 11/09 (ex NN 53b/08, NN 2/10 og N 19/10) til fordel for ABN AMRO Group NV (oprettet efter fusionen mellem Fortis Bank Nederland og ABN AMRO N)

(meddelt under nummer K(2011) 2114)

(Kun den engelske udgave er autentisk)

(EØS-relevant tekst)

(2011/823/EU)

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 108, stk. 2, første afsnit,

efter at have opfordret interesserede parter til at fremsætte bemærkninger ⁽¹⁾ i overensstemmelse med traktatens artikel 108, stk. 2, og under henvisning til disse bemærkninger, og

ud fra følgende betragtninger:

1. SAGSFORLØB

(1) Den 3. oktober 2008 overtog den nederlandske stat Fortis Bank Nederland (»FBN«) (det nederlandske bankdatterselskab af finansieringsholdingselskabet Fortis SA/NV ⁽²⁾), herunder aktiver i ABN AMRO Holding ejet af FBN (»ABN AMRO N«) for et beløb af 12,8 mia. EUR. I samme transaktion indtrådte den nederlandske stat i stedet for Fortis Bank SA/NV, Fortis SA/NV's belgiske bankdatterselskab, som fordringshaver i lån til FBN med en nominel værdi på 16,1 mia. EUR ⁽³⁾. Den neder-

landske stat bevilgede endvidere FBN en kortsigtet likviditetsfacilitet på 45 mia. EUR og accepterede at skadesløsholde Fortis SA/NV for omkostninger og forpligtelser, der stammede fra konsortiets aktionæroverenskomst (»aktionæroverenskomsten«). Aktionæroverenskomsten indeholdt de tre finansielle institutioners rettigheder og forpligtelser (Fortis SA/NV, Banco Santander og Royal Bank of Scotland (»RBS«) eller de tre »medlemmer af konsortiet«), som i fællesskab havde budt på ABN AMRO Holding via den nyoprettede juridiske enhed »RFS Holdings«. Den 7. oktober 2008 anmeldte den nederlandske stat sine foranstaltninger af 3. oktober 2008 (overtagelse af FBN for 12,8 mia. EUR, novation af langfristede lån med en nominel værdi på 16,1 mia. EUR og den kortfristede likviditetsfacilitet på 45 mia. EUR, i det følgende benævnt »de integrerede transaktioner af 3. oktober 2008«) som foranstaltninger, der ikke udgør statsstøtte, for at få juridisk vished om disse foranstaltninger. Eftersom foranstaltningerne allerede var blevet gennemført, registrerede Kommissionen sagen som en NN-sag (nemlig NN53b/08).

(2) Under forhandlingerne, der førte til overtagelsen af FBN den 3. oktober 2008, henviste den nederlandske stat til en ekstern vurderingsrapport af [...] ^(*) hvoraf Kommissionen fik tilsendt en kopi den 15. oktober 2008.

(3) I et brev af 30. oktober 2008 underrettede Kommissionen det nederlandske finansministerium om, at den foreløbigt var af den opfattelse, at foranstaltningerne af 3. oktober 2008 syntes at udgøre statsstøtte til FBN. Den 20. november blev der afholdt et møde mellem Kommissionens tjenestegrene og den nederlandske stat.

⁽¹⁾ EUT C 124 af 4.6.2009, s. 19, og EUT C 95 af 15.4.2010, s. 10.

⁽²⁾ Fortis SA/NV er også kendt under navnet Fortis Holding. Strukturen i Fortis SA/NV inden den finansielle krise — som er relativt kompliceret — er beskrevet i punkt 6 i beslutningen af 3. december 2008. Holdingselskabet Fortis SA/NV havde samlet sine bankaktiviteter i den juridiske enhed Fortis Bank SA/NV. Fortis Bank SA/NV ejede bl.a. FBN.

⁽³⁾ En såkaldt »novation«, som er en juridisk transaktion, hvorved en aftalepart afløses af en ny part, idet alle andre aftalepunkter er uændrede.

^(*) [...] Fortrolige oplysninger

- (4) Den 21. november 2008 besluttede den nederlandske stat officielt, at den ikke ville holde FBN and ABN AMRO N adskilt, men i stedet ville søge at fusionere de to selskaber («fusionen») i overensstemmelse med Fortis SA/NV's tidligere planer.
- (5) Den 3. december 2008 traf Kommissionen en beslutning ⁽⁴⁾ («beslutningen af 3. december 2008»), hvori den erklærede, at den nederlandske stats foranstaltninger af 3. oktober 2008 til fordel for Fortis Bank SA/NV udgjorde statsstøtte, der er forenelig med fællesmarkedet. I betragtning 4 i denne beslutning anføres det imidlertid udtrykkeligt, at Kommissionen i en særskilt procedure ville afgøre, om de foranstaltninger, der blev gennemført den 3. oktober 2008, også omfattede støtte til FBN.
- (6) Den 17. december 2008 underrettede den nederlandske stat Kommissionen om, at den havde til hensigt at overtage ABN AMRO N fra FBN for 6,5 mia. EUR. Overtagelsen fandt sted den 24. december 2008. Den 2. februar 2009 anmeldte de nederlandske myndigheder af hensyn til den retlige sikkerhed denne overtagelse som en foranstaltning, der ikke udgør statsstøtte.
- (7) Den 24. december 2008 underskrev RBS, Banco Santander og den nederlandske stat en ændring til aktionæroverenskomsten, hvorved den nederlandske stat indtrådte i aktionæroverenskomsten i stedet for Fortis SA/NV.
- (8) Den 6. marts 2009 sendte den nederlandske stat Kommissionen en due diligence-rapport ⁽⁵⁾ om de overtagne virksomheder, som var blevet udarbejdet af [...] på anmodning fra den nederlandske stat.
- (9) Ved en beslutning af 8. april 2009 («beslutningen af 8. april 2009») indledte Kommissionen en procedure i henhold til traktatens artikel 108, stk. 2, under sagsnr. C11/09 (ex-NN53b/08) med hensyn til påstået statsstøtte til FBN og ABN AMRO N.
- (10) Den 6. maj 2009 modtog Kommissionen en klage fra Van Lanschot Bank («klageren»), som er en nederlandsk konkurrent til FBN og ABN AMRO N. Kommissionen videresendte brevet til den nederlandske stat den 22. juli 2009 og anmodede om bemærkninger. Den nederlandske stat anmodede om at få forlænget tidsfristen den 20. august 2009 og sendte et detaljeret svar på klagen den 22. september 2009. Klageren sendte yderligere oplysninger ved brev af 21. august 2009 og 28. august 2009. Disse breve blev videresendt til den nederlandske stat den 23. september 2009, og den nederlandske stat svarede den 29. oktober 2009.
- (11) Den 15. maj 2009 sendte den nederlandske stat et brev til Kommissionen, hvori den svarede på en række spørgsmål, som blev rejst i beslutningen af 8. april 2009. Den 11. august 2009 blev der sendt et detaljeret svar om indholdet — som den nederlandske stat havde anmodet om mere tid til.
- (12) I et uofficielt dokument sendt den 15. juni 2009 og på et opfølgende møde med Kommissionen den 16. juni 2009 underrettede den nederlandske stat Kommissionen om, at den havde til hensigt at gennemføre en rekapitaliseringsplan på 2,5 mia. EUR, så ABN AMRO N kunne blive udskilt fra sit moderselskab, ABN AMRO Bank ⁽⁶⁾. På dette møde anførte den nederlandske stat, at der efter den første kapitaltilførsel på 2,5 mia. EUR ville blive behov for yderligere foranstaltninger, der dog endnu ikke kunne sættes tal på.
- (13) I beslutningen af 8. april 2008 havde Kommissionen opfordret det nederlandske finanstilsyn »DNB« til at kommentere FBN's og ABN AMRO N's finansielle situation. Kommissionen modtog de ønskede oplysninger om FBN ved brev af 18. juni 2009 og en ajourføring den 5. januar 2010. Den nederlandske stat videresendte endvidere et brev fra DNB om ABN AMRO N den 20. januar 2010.
- (14) Den 6. juli 2009 sendte ABN AMRO Bank — ABN AMRO N's moderselskab — et brev til Kommissionen med bemærkninger til beslutningen af 8. april 2009. Dette brev blev sendt til den nederlandske stat den 22. juli 2009, og den nederlandske stat svarede den 22. september 2009.
- (15) Den 9. juli 2009 underrettede den nederlandske stat Kommissionen om, at FBN havde tilbagebetalt hele den kortfristede finansiering, den havde modtaget fra den nederlandske stat under likviditetsfaciliteten af 3. oktober 2008 på 45 mia. EUR.
- (16) Den 15. juli 2009 underrettede den nederlandske stat Kommissionen om FBN's planer om at overtage Fortis Clearing Americas («FCA») fra Fortis Bank SA/NV.

⁽⁴⁾ Statsstøttesag NN42/08 (Be), NN46/08 (Lux), NN53a/08 (NL), EUT C 80 af 3.4.2009, s. 8.

⁽⁵⁾ Due diligence-rapporten består af fem bind: 1. ABN AMRO, 2. Fortis Bank Netherlands, 3. Fortis Insurance Netherlands, 4. Fortis Corporate Insurance, 5. Memoer.

⁽⁶⁾ Finansieringsholdingselskabet ABN AMRO Holding drev sin virksomhed næsten udelukkende gennem det 100 % ejede datterselskab ABN AMRO Bank eller dets egne datterselskaber. En detaljeret oversigt over selskabets situation på tidspunktet for RFS Holdings' overtagelse findes i diagram 1 i betragtning 41.

- (17) Den 17. juli 2009 anmeldte den nederlandske stat formelt en plan med rekapitaliseringsforanstaltninger til en værdi af 2,5 mia. EUR ⁽⁷⁾ bestående af en credit default swap (»CDS«), som reducerede bankens kapitalbehov med 1,7 mia. EUR (»kapitalfrigørelsesinstrumentet«) og et obligatorisk konvertibelt værdipapir (»obligatorisk konvertibelt værdipapir«) på 800 mio. EUR. Foranstaltningerne var oprindeligt registreret under sagsnr. N429/09, men eftersom foranstaltningerne blev truffet, inden Kommissionen havde truffet beslutning om dem, blev sagen flyttet fra registret over anmeldt støtte til registret over ikke-anmeldt støtte (under nr. NN 2/10).
- (18) Den 10. september 2009 sendte den nederlandske stat et uofficielt dokument til Kommissionen med en ajourføring af udskillelsesprocessen og en indikation af, at yderligere (beløbsmæssigt ikke nærmere fastlagte) statsstøtteforanstaltninger ville være uundgåelige.
- (19) På et møde med Kommissionen den 9. november 2009 anførte den nederlandske stat, at FBN og ABN AMRO N havde brug for nye foranstaltninger til en værdi af 4,39 mia. EUR, således at de samlede foranstaltninger (herunder den foranstaltning, der blev anmeldt den 17. juli 2009) kom op på 6,89 mia. EUR. Foranstaltningerne blev beskrevet yderligere i et tillæg af 10. november 2009 til det uofficielle dokument af 10. september 2009 og i en yderligere forklarende note af 13. november 2009.
- (20) Den 26. november 2009 forelagde den nederlandske stat Kommissionen en rapport af [...] med bemærkninger til transaktionen af 24. december 2008. Rapporten var desuden vedlagt baggrundsmateriale med en forklaring af [...].
- (21) Den 4. december 2009 forelagde den nederlandske stat Kommissionen en første version ⁽⁸⁾ af en omstruktureringsplan for ABN AMRO Group (»omstruktureringsplanen af december 2009«), den nye enhed, som var resultatet af fusionen mellem FBN og ABN AMRO N. I denne plan beskrives den nye enheds strategi, ligesom den indeholdt finansielle beregninger for et basisscenarie.
- (22) Den 14. januar 2010 anmeldte den nederlandske stat formelt de nye statsstøtteforanstaltninger på 4,39 mia. EUR ud over de allerede anmeldte foranstaltninger i juli 2009. Kommissionen registrerede de nye foranstaltninger under nr. N19/10.
- (23) Ved afgørelse af 5. februar 2010 (»afgørelsen af 5. februar 2010«) udvidede Kommissionen undersøgelsesprocedure C11/09 til også at omfatte de foranstaltninger, der er registreret under NN2/10 og N19/10. I denne afgørelse godkendte Kommissionen midlertidigt disse foranstaltninger som redningsstøtte frem til den 31. juli 2010. Den nederlandske stat sendte Kommissionen et brev, hvori den gav tilsagn om et forbud mod prisførselskab frem til udgangen af 2010.
- (24) Den 23. marts 2010 modtog Kommissionen et svar fra den nederlandske stat — som havde anmodet om at få forlænget tidsfristen — på afgørelsen af 5. februar 2010. Den nederlandske stat gav endvidere yderligere oplysninger om omstruktureringsplanen af december 2009 for den nye ABN AMRO Group med bl.a. finansielle beregninger for det værste tænkelige scenarie.
- (25) Kommissionen stillede yderligere spørgsmål den 8. april 2010, som blev besvaret den 7. maj 2010. Den nederlandske stat gav endvidere Kommissionen yderligere oplysninger om krydshæftelse som følge af gennemførelsen af fusionstilsagnet ⁽⁹⁾ den 26. maj 2010. Samme dag sendte Kommissionen en e-mail med opfølgende spørgsmål, som blev besvaret den 9. juni 2010.
- (26) Den 20. juli 2010 anmodede den nederlandske stat Kommissionen om at forlænge den midlertidige godkendelse af den redningsstøtte, der er registreret under NN2/10 og N19/10. Den nederlandske stat sendte endvidere et brev om en forlængelse af tilsagnet om forbuddet mod prisførselskab indtil den 30. juni 2011 eller indtil vedtagelsesdatoen for Kommissionens endelige afgørelse.
- (27) Den 30. juli 2010 besluttede Kommissionen at forlænge den midlertidige godkendelse af den redningsstøtte, der er registreret under sagsnr. NN2/10 og N19/10, indtil Kommissionen havde afsluttet sin undersøgelse (C11/09).
- (28) Den 20. august 2010 sendte den nederlandske stat Kommissionen et dokument med en detaljeret redegørelse for exitstrategien.
- (29) Den 5. oktober 2010 fremlagde den nederlandske stat en forretningsplan for private equity-divisionen i ABN AMRO Group. En tilsvarende plan for divisionen for energi, råvarer og transport (»Energy, Commodities and Transportation«) i ABN AMRO Group blev sendt til Kommissionen den 10. januar 2010.
- (30) Den 15. oktober 2010 meddelte ABN AMRO Group, at den ville udnytte sin købsoption til at bringe kapitalfrigørelsesinstrumentet af 31. oktober 2010 til ophør.

⁽⁷⁾ Uformelt bekendtgjort allerede medio juni som beskrevet i betragtning 12.

⁽⁸⁾ Den 8. november 2010 blev der fremlagt en opdateret version som beskrevet i betragtning 31.

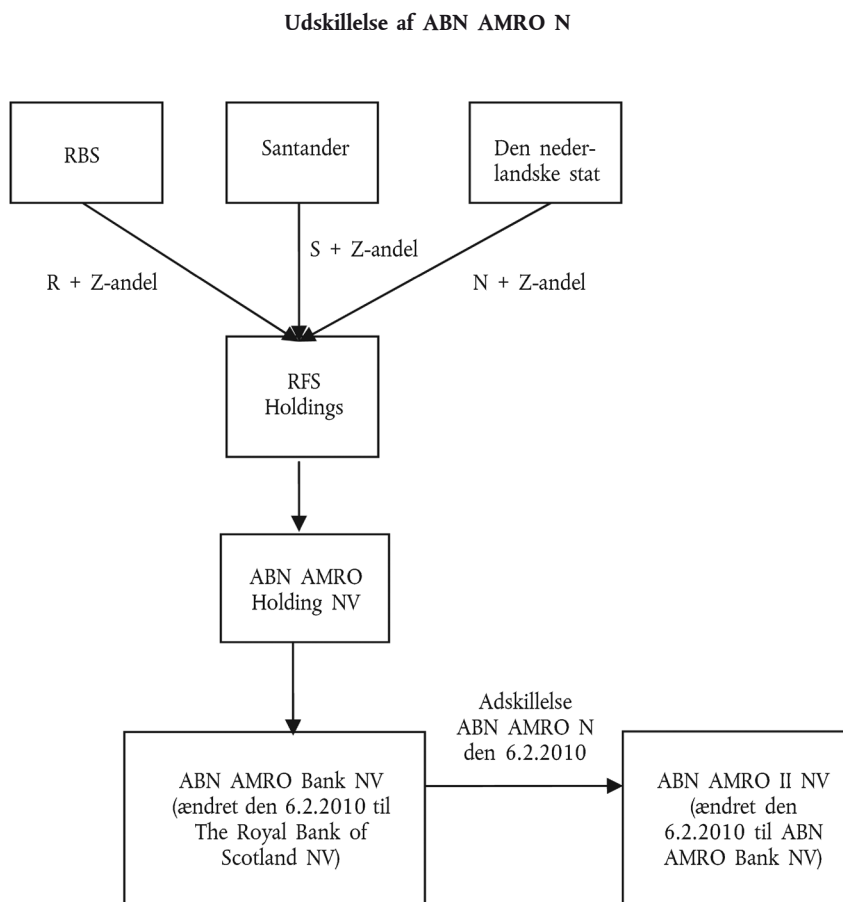
⁽⁹⁾ ABN AMRO N solgte to enheder (nemlig New HBU og IFN) til Deutsche Bank for at løse fusionsproblemerne på det nederlandske bankmarked som følge af fusionen mellem ABN AMRO N og FBN. Yderligere oplysninger herom findes i betragtning 44 og 45.

- (31) Den 8. november 2010 fremsendte den nederlandske stat en ajourføring (»omstruktureringsplanen af november 2010«) — dateret den 29. oktober 2010 — af ABN AMRO Groups omstruktureringsplan af 4. december 2009. Den 10. januar 2011 sendte den nederlandske stat et dokument med en redegørelse for, hvordan ABN AMRO Groups ajourførte beregninger af 8. november 2010 så ud i forhold til de oprindelige beregninger af 4. december 2009.
- (32) I løbet af proceduren fandt der talrige udvekslinger af oplysninger, telekonferencer og møder sted mellem repræsentanter for den nederlandske stat, ABN AMRO N og FBN og Kommissionen.
- 2. DETALJERET BESKRIVELSE AF STØTTEMODTAGERNE OG FORANSTALTNINGERNE**
- 2.1. Oprettelse af ABN AMRO Group**
- (33) I foråret 2007 oprettede konsortiets medlemmer en ny juridisk enhed, »RFS Holdings«, der skulle overtage ABN AMRO Holding.
- (34) Konsortiets medlemmer havde til hensigt at dele ABN AMRO Holding op i tre dele, og denne proces blev beskrevet i aktionæroverenskomsten.
- (35) For at lette opdelingen oprettede konsortiets medlemmer såkaldte »sporingsaktier«, der repræsenterede det økonomiske ejerskab af virksomhederne, som blev tillagt de enkelte medlemmer af konsortiet. Som følge deraf blev RBS, Banco Santander og Fortis SA/NV de økonomiske ⁽¹⁰⁾ ejere af henholdsvis den såkaldte R-andel, S-andel og N-andel (»ABN AMRO R«, »ABN AMRO S« og »ABN AMRO N«).
- (36) ABN AMRO R omfattede bl.a. forretningsenhederne Global Business & Markets, Asia, Global Transaction Services og det internationale netværk, mens ABN AMRO S bl.a. omfattede forretningsenhederne Latin America og Antonveneta (Italien).
- (37) ABN AMRO N omfattede forretningsenhederne Netherlands og Private Banking samt International Diamond and Jewellery Group.
- (38) De enheder, som de enkelte medlemmer af konsortiet ikke fik tildelt, blev samlet i den såkaldte ABN AMRO Z-andel (»ABN AMRO Z«), som f.eks. fortsat var ansvarlig for hovedkontorfunktionerne. Hvert medlem af konsortiet havde en forholdsmæssig andel ⁽¹¹⁾ i ABN AMRO Z.
- (39) Den 3. oktober 2008 overtog den nederlandske stat FBN fra Fortis Bank SA/NV for 12,8 mia. EUR. Som følge af denne overtagelse blev den nederlandske stat også indirekte ejer af ABN AMRO N, eftersom FBN — inden for Fortis Bank SA/NV — var den juridiske ejer af ABN AMRO N. Den 3. oktober 2008 gav den nederlandske stat endvidere tilsagn om at skadesløsholde SA/NV for eventuelle udgifter, som Fortis SA/NV måtte pådrage sig som følge af sin fortsatte tilstedeværelse i aktionæroverenskomsten. Den 24. december 2008 underskrev RBS, Banco Santander og den nederlandske stat en ændring til aktionæroverenskomsten, hvorved den nederlandske stat trådte i stedet for Fortis SA/NV i aktionæroverenskomsten.
- (40) Den 24. december 2008 overtog den nederlandske stat ABN AMRO N fra FBN for 6,5 mia. EUR og blev dermed den direkte ejer af ABN AMRO N. Forud for overtagelsen kontrollerede den nederlandske stat indirekte ABN AMRO N via FBN.

⁽¹⁰⁾ De såkaldte sporingsaktier havde ingen juridisk status.

⁽¹¹⁾ RBS (38,28 %), Santander (27,91 %) og Fortis SA/NV (33,81 %).

(41) Diagram 1:

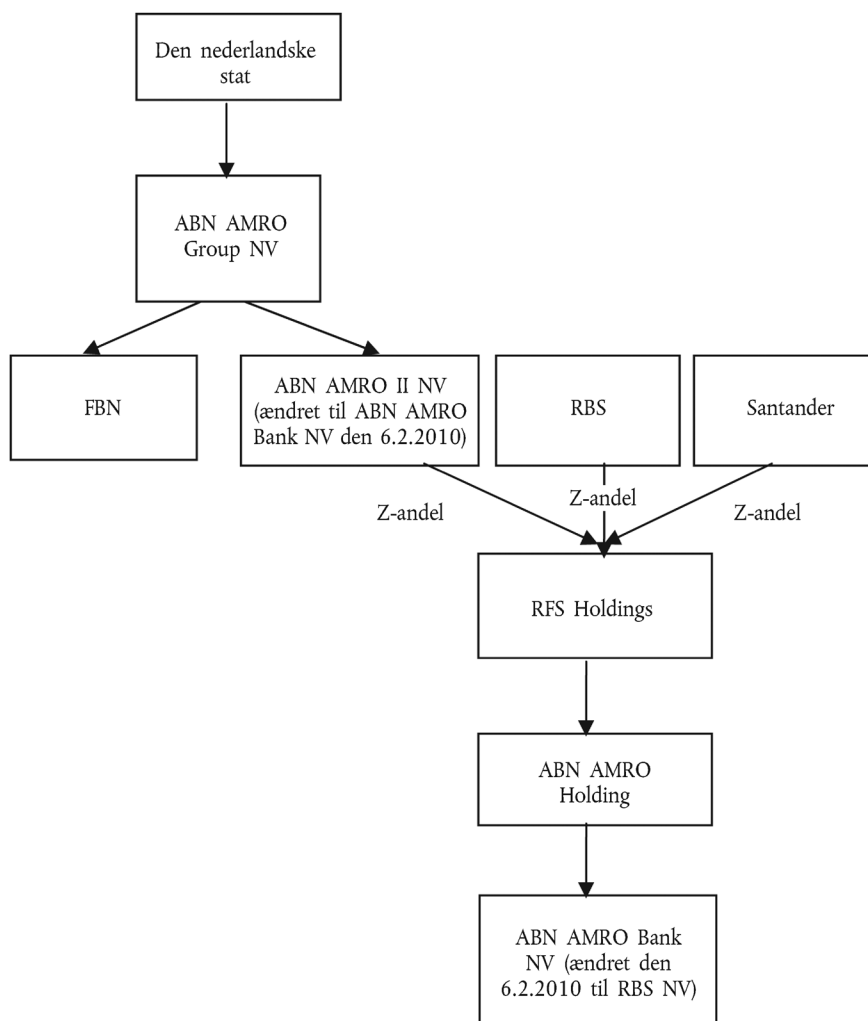

- (42) Den 21. november 2008 besluttede den nederlandske stat, at den ville fusionere ABN AMRO N med FBN (hvilket Fortis SA/NV også havde haft til hensigt, men ikke gennemført). Fusionen kunne først gennemføres, når ABN AMRO N var blevet udskilt fra sit moderselskab ABN AMRO Bank. Først blev ABN AMRO N's aktiviteter overført til en ny juridisk enhed i ABN AMRO Bank, som fik navnet ABN AMRO II.
- (43) Den 6. februar 2010 blev ABN AMRO II udskilt som beskrevet i betragtning 41 og ændrede navn til ABN AMRO Bank. Samtidig fik den juridiske enhed, som tidligere hed ABN AMRO Bank, ændret navn til »The Royal Bank of Scotland NV« (»RBS NV«) (se diagrammet ovenfor).
- (44) Inden den nye enhed, ABN AMRO Bank, kunne fusionere med FBN, skulle den først gennemføre et fusionstilsagn. Da Fortis SA/NV overtog ABN AMRO N i 2007, havde Kommissionen konkluderet ⁽¹²⁾ (»fusionsbeslutningen«), at en fusion mellem ABN AMRO N og FBN ville føre til fusionsproblemer på det nederlandske bankmarked, navnlig inden for forretningsbank- og factoringsegmentet.
- (45) For at afhjælpe disse fusionsproblemer gav Fortis SA/NV tilsagn om at afhænde en række aktiviteter (nemlig factoringdivisionen IFN og forretningsbankaktiviteterne i »New HBU«) til Deutsche Bank. Da den nederlandske stat overtog FBN og ABN AMRO N den 3. oktober 2008, havde Fortis SA/NV endnu ikke afsluttet det planlagte salg af New HBU og IFN til Deutsche Bank. Da den nederlandske stat havde besluttet at gå videre med fusionen mellem FBN og ABN AMRO N, genoptog den forhandlingerne med Deutsche Bank ⁽¹³⁾. Salget af New HBU og IFN til Deutsche Bank blev afsluttet den 1. april 2010.

⁽¹²⁾ Yderligere oplysninger findes i Kommissionen beslutning af 3. oktober 2007 i sag nr. M/4844 — Fortis/ABN AMRO Assets — EUT C 265 af 7.11.2007, s. 2.

⁽¹³⁾ Den 23. december 2009 underskrev ABN AMRO Bank og Deutsche Bank en aktiekøbsaftale for New HBU og IFN. Transaktionsprisen beløb sig til 700 mio. EUR, og transaktionen omfattede endvidere en garanti for 75 % af kredit-tabene i New HBU (»kreditparaply«) på op til 1,6 mia. EUR.

- (46) New HBU havde samlede aktiver til en værdi af [10 - 20] mia. EUR og beskæftigede omkring [1 000-1 500] fuldtidsækvivalenter (»FTE'er«). New HBU omfattede Hollandsche Bank Unie (»HBU«) (en forretningsbank ejet af ABN AMRO N), nogle af ABN AMRO's salgskontorer (13 ud af i alt 78) og nogle af ABN AMRO's erhvervskundeenheder (to ud af i alt fem).
- (47) ABN AMRO Bank og FBN fusionerede officielt til ABN AMRO Group den 1. juli 2010 som beskrevet i diagram nr. 2 i betragtning 49.
- (48) Den nederlandske stat overførte forvaltningen af sin andel i ABN AMRO Z til den nye ABN AMRO Bank, eftersom den ikke ønskede at afsætte ressourcer til den daglige ledelse i denne del. Ikke desto mindre er den nederlandske stat fortsat den juridiske ejer af ABN AMRO Z og er som sådan berettiget til alle potentielle fordele og hæfter for alle potentielle tab i ABN AMRO Z ⁽¹⁴⁾.
- (49) Diagram 2:

Oprettelse af ABN AMRO Group

⁽¹⁴⁾ I et brev af 26. maj 2010 til Kommissionen beskrev den nederlandske stat den ledelsesmæssige situation i ABN AMRO Z som følger: »Det betyder f.eks., at hvis et aktiv sælges, og salget genererer et overskud af egenkapital, er RFS Holdings således forpligtet til... at hjemføre kapitaloverskuddet til konsortiets medlemmer. I tilfælde af tab på et aktiv eller anerkendelse af en ny eller øget hæftelse, er konsortiets medlemmer forpligtet til at afhjælpe eventuelle mangler i egenkapitalen. Økonomien i en Z-andel ejes således direkte af konsortiets medlemmer«.

2.2. Støttemodtagere

2.2.1. Økonomiske aktiviteter i ABN AMRO N og ABN AMRO Z

- (50) ABN AMRO N — isoleret betragtet den tredjestørste bank i Nederlandene efter Rabobank og ING — bestod af forretningsenhederne Netherlands og Private Banking.
- (51) Den første forretningsenhed, Netherlands, tilbød detail- og forretningsbankydelse via et filialnetværk på 510 bankbutikker og 78 rådgivningsfilialer samt gennem alternative kanaler såsom internettet, kontanthæveautomater⁽¹⁵⁾ og callcentre. Forretningsenheden Netherlands beskæftigede omkring 19 000 FTE'er.
- (52) Inden for detailbankvirksomhed havde forretningsenheden Netherlands et stærkt kundegrundlag inden for segmentet »privatkundeforretninger« (»mass retail«) (over [3,5 - 5] mio. kunder) og »fordelskunder« (»preferred banking«) (over [250 000 - 420 000] kunder)⁽¹⁶⁾, som den tilbød en lang række produkter (såsom opsparing, investeringer, realkreditlån, forsikring, kreditkortlån og betalinger).
- (53) Inden for forretningsbankvirksomheden havde ABN AMRO N [300 000 - 400 000] SMV-kunder⁽¹⁷⁾ og [9 000 - 21 000] større erhvervskunder (selv om ABN AMRO Banks større kunder i henhold til aktionæroveenskomsten blev tilført RBS) med en bred vifte af produkter (såsom kredit, betalings- og likviditetsstyring, opsparing, risiko- og forsikringsstyring, komplekse finansielle løsninger og produkter, leasing og factoring).
- (54) Den anden forretningsenhed, Private Banking, er rettet mod personer med investerbare nettoaktiver på over 1 mio. EUR med forskellige produkter inden for formueforvaltning og -planlægning. Forretningsenheden Private Banking havde opbygget et veludviklet netværk gennem organisk vækst i Nederlandene og Frankrig og gennem overtagelser i Tyskland (Delbrück Bethmann Maffei) og Belgien (Bank Corluy). Forretningsenheden Private Banking omfattede endvidere det franske joint venture inden for forsikring Neuflize Vie.
- (55) De virksomheder, som den nederlandske stat overtog den 3. oktober, omfattede endvidere International Diamond and Jewelry Group, som er en division med fokus på virksomheder, der er involveret i smykkeproduktion og handel med diamanter.
- (56) ABN AMRO Z indeholdt ikke driftsaktiver, men bl.a. skatteaktiver, en række andele (bl.a. i Saudi Hollandi Bank) og den resterende private equity-portefølje. Med hensyn til forpligtelser fandtes der en hensat forpligtelse til opfyldelse af forpligtelser vedrørende det amerikanske justitsministerium, andre hensatte forpligtelser (delvist personalerelaterede) og koncernintern finansiering af selskabsaktiver. Som anført i fodnote 11 udgør den nederlandske stats andel i ABN AMRO Z 33,81 %.
- (57) En række finansielle nøgletal for ABN AMRO N er sammenfattet i tabel 1 nedenfor:

Tabel 1

Finansielle nøgletal for ABN AMRO N (i mio. EUR)	2008	2009
Driftsindtægter i alt ⁽¹⁾	5 189	4 899
Nettoresultat	471	(117)
Egenkapitalforrentning	6,7 %	- 2,7 %
Omkostnings-/udbytteforhold	73 %	77,5 %
Aktiver i alt	183 539	202 084
Egenkapital i alt	7 044	4 278 ⁽²⁾
Risikovægtede aktiver ⁽³⁾	91 700	74 973 ⁽⁴⁾
Tier 1-procent	9,4 %	10,2 % ⁽⁵⁾

⁽¹⁵⁾ Ikke relevant på dansk.

⁽¹⁶⁾ ABN AMRO's »Preferred Banking«-enhed var rettet mod det velhavende kundesegment og omfattede kunder med likvide aktiver på over 50 000 EUR og en månedlig nettoindtægt på over 5 000 EUR.

⁽¹⁷⁾ Små og mellemstore virksomheder.

Finansielle nøgletal for ABN AMRO N (i mio. EUR)	2008	2009
Samlet kapitalprocent eller BIS-procent	12,6 %	14,8 %
Stabil finansiering/illikvide aktiver	107 %	110 %

Kilde: ABN AMRO Bank NV, Årsberetning 2009, uden ABN AMRO Z og private equity-konsolidering, men med New HBU.

(¹) Primært »Renteindtægter, netto« og »Indtægter fra provisioner og gebyrer, netto«.

(²) ABN AMRO forklarede i sin pressemeddelelse om 2009-resultatet af 26. marts 2010, at egenkapitalen i 2009 faldt med 2,7 mia. EUR til 4,3 mia. EUR sammenlignet med 31. december 2008, primært som følge af en omfordeling af kapitalen i ABN AMRO Holding for at opfylde kapitalkravene til den nederlandske stats andel i ABN AMRO Z (se foranstaltning A senere).

(³) Ikke relevant på dansk.

(⁴) Dette tal omfatter allerede en reduktion af de risikovægtede aktiver som følge af kapitalfrigørelsesinstrumentet.

(⁵) I pressemeddelelsen om 2009-resultatet af 26. marts 2010 blev det forklaret, at stigningen i nøgletallene (2009 sammenlignet med 2008) primært skyldtes følgende kapitalforanstaltninger: »Den 31. august 2009 overtog finansministeriet et obligatorisk konvertibelt tier 1-værdipapir på 800 mio. EUR udstedt af ABN AMRO Bank. Samme dag blev der underskrevet en credit default swap-aftale med finansministeriet, hvorved ABN AMRO Bank købte kreditbeskyttelse på en realkreditportefølje på 34,5 mia. EUR. Den 23. december 2009 overtog den nederlandske stat to obligatoriske konvertible værdipapirer. I december 2009 blev der udstedt et obligatorisk konvertibelt værdipapir på 967 mio. EUR til fordel for den tidligere ABN AMRO Bank. Der blev udstedt et obligatorisk konvertibelt værdipapir på 833 mio. EUR direkte fra det daværende ABN AMRO II N.V., nu ABN AMRO Bank N.V., til dækning af de forventede tab med hensyn til EC Remedy i forbindelse med frasal af virksomheder. Dette instrument klassificeres som lovpligtig kapital pr. januar 2010. Konvertering af de tre obligatoriske konvertible værdipapirer efter en juridisk adskillelse vil medføre en stigning i aktiekapitalen på 2,6 mia. EUR.«

- (58) I regnskabsåret 2009 rapporterede ABN AMRO N om et underskud på 117 mio. EUR. Underskuddet skyldtes større nedskrivninger på lån, pres på rentemarginalerne, højere afgifter i forbindelse med den nederlandske indlånsgarantiordning og adskillelses- og integrationsomkostninger (¹⁸). Uden adskillelses- og integrationsomkostninger ville ABN AMRO N have genereret et lille nettooverskud for 2009 på 52 mio. EUR.

2.2.2. Fortis Bank Nederland (FBN)

- (59) Isoleret set var FBN den fjerdestørste bank på det nederlandske marked (efter Rabobank, ING og ABN AMRO N, men før SNS REAAL).
- (60) Den nederlandske stat (og tidligere Fortis SA/NV) ejede en direkte andel på 92,6 % i FBN, idet investeringsselskabet Fortis FBN(H) Preferred Investments BV ejede den resterende andel på 7,4 % i form af præferenceaktier. Den nederlandske stat ejede 70 % af aktierne i dette investeringsselskab, idet de resterende 30 % var ejet af en række private investorer (¹⁹). De privatejede præferenceaktier havde en nominel værdi på 210 mio. EUR og gav en (ikke-kumulativ) dividende på 5,85 % (²⁰).
- (61) FBN's aktiviteter blev underopdelt i tre segmenter — detailbankvirksomhed (Retail Banking), privatbankvirksomhed (Private Banking) og merchant-bankvirksomhed (Merchant Banking).
- (62) Retail Banking omfattede de traditionelle detailbankaktiviteter (med et netværk på 157 filialer), [2 - 3] mio. individuelle kunder og [20 000 - 60 000] SMV-kunder), men også Directbank (som tilbød løsninger vedrørende realkreditlån via formidlere) samt forbrugerfinansiering og betalingskortprodukter fra henholdsvis Alfam og ICS.
- (63) Private Banking blev primært udviklet under mærket Fortis Mees Pierson og tilbød formueforvaltningstjenester (formueplanlægning, investering, lån og forsikring) på et segmenteret grundlag til [15 000 - 40 000] kunder i hele Nederlandene.

(¹⁸) Nettorenteindtægterne faldt fra EUR 3 223 mio. EUR (2008) til 2 994 mio. EUR (2009), primært som følge af pres på rentemarginalerne i første halvår af 2009. Ikke-rentemæssige indtægter faldt med 61 mio. EUR eller 3 % til 1 905 mio. EUR, og nedskrivninger på lån faldt fra 776 mio. EUR i 2008 til 1 172 mio. EUR i 2009 (kilde: pressemeddelelse om resultatet for regnskabsåret 2009 af 26. marts 2010).

(¹⁹) [...].

(²⁰) Pr. 1. januar 2013 og derefter hvert femte år vil dividenden blive genberegnet og nulstillet som følger: referencerenten + en marginal, idet referencerenten svarer til den femårige renteswap i EUR + en marginal, der afspejler de på det tidspunkt gældende markedsforskel.

- (64) Inden for Merchant Banking skelnede FBN mellem syv forskellige underdivisioner. I divisionen »Commercial Banking« (1) havde FBN 23 erhvervscentre, der tilbød flere forskellige produkter til selskaber med en omsætning på op til 250 mio. EUR. Virksomheder med en omsætning på over 250 mio. EUR samt den offentlige sektor blev betjent af en anden underdivision, nemlig »Corporate & Public Banking« (2). Ligeledes fandtes der underdivisionerne »Investment banking« (3) ⁽²¹⁾, »Specialised Financial Services« (4) ⁽²²⁾, »Energy, Commodities & Transportation« (5), »Global Markets & Institutional Banking« (6) ⁽²³⁾ og »Clearing Funds & Custody« (7) ⁽²⁴⁾.

- (65) En række af FBN's finansielle nøgletal er sammenfattet i tabel 2 nedenfor:

Tabel 2

Finansielle nøgletal for FBN (i mio. EUR)	2006	2007	2008 ⁽¹⁾	2009
Driftsindtægter i alt	3 473	3 553	3 096	2 171
Nettoresultat	1 157	1 296	– 18 486	406
Egenkapitalforrentning (norm.) ⁽²⁾	20,1 %	8,9 %	4,9 %	0,7 %
Omkostnings-/udbytteforhold	50,5 %	54,2 %	64,9 %	84,2 %
Aktiver i alt	209 749	272 378	184 203	189 785
Egenkapital i alt	5 910	21 763	2 944	4 716
Risikovægtede aktiver	66 995	75 850	70 932	53 730 ⁽³⁾
Tier 1-procent	8,6 %	11,2 %	7,4 %	12,5 %
Kapitalprocent i alt	10,5 %	11,2 %	11,2 %	16,7 %
Udlåns-/indlånskvote		167 %	237 %	208 %

Kilde: FBN's årsrapporter for 2008/2009

⁽¹⁾ Der var allerede i regnskabet for 2008 taget højde for salget af ABN AMRO N til den nederlandske stat.

⁽²⁾ I normaliseret egenkapitalforrentning er der ikke medtaget ekstraordinære poster.

⁽³⁾ Basel II med Basel I-floor på 80 %.

- (66) I 2008 genererede FBN et underskud på 18,5 mia. EUR, men dette underskud skyldtes i vidt omfang ekstraordinære poster. Selskabet så sig nødsaget til at rapportere et nettounderskud på 16,8 mia. EUR på sin andel i RFS Holdings og salget deraf, ligesom det måtte foretage nedskrivninger på 922 mio. EUR (efter skat) i sin division Prime Fund Solutions som følge af Madoff-svindelfæfaren ⁽²⁵⁾. Det underliggende nettoresultat med fradrag af disse elementer udgjorde 604 mio. EUR, som næsten udelukkende blev realiseret i første halvår af 2008.
- (67) I 2009 realiserede FBN et nettoresultat på 406 mio. EUR, godt hjulpet af to ekstraordinære overskud (en kontantafregning på 362,5 mio. EUR med Fortis Capital Company) og en Madoff-relateret tilbageførsel af hensatte forpligtelser på 16 mio. EUR. Det underliggende nettooverskud faldt til 27 mio. EUR ⁽²⁶⁾ (fra 604 mio. EUR i 2008).

⁽²¹⁾ Investment Banking omfattede bl.a. erhvervslån, realkreditfinansiering, finansiering af overtagelser og gearing, rådgivning, struktureret finansiering og egenkapital.

⁽²²⁾ Specialised Financial Services omfattede bl.a. factoring, handelsydelser samt likviditets- og arbejdskapitalstyring.

⁽²³⁾ Global Markets & Institutional Banking omfattede bl.a. valutamarkeder, pengemarkeder, egenkapital, finansiering i fastrentepapirer og obligationer.

⁽²⁴⁾ Clearing Funds & Custody omfattede bl.a. mæglervirksomhed, clearing og depotvirksomhed samt Prime Fund Solutions »PFS« (fondsadministration, mellem/gearingfinansiering samt bankydelser i forbindelse med hedgefonde).

⁽²⁵⁾ FBN var ikke direkte eksponeret for Madoffs svig, men var eksponeret for den fremmedfinansiering mod sikkerhedsstillelse, som blev givet til visse hedgefonde, som havde investeret i Madoff-forvaltede konti.

⁽²⁶⁾ Nettoresultatet faldt fra 1 584 mio. EUR i 2008 til 1 150 mio. EUR i 2009 som følge af højere finansieringsomkostninger til opsparinger og udstedt gæld, samtidig med at nettoprovisioner og -gebyrer også faldt (til 724 mio. EUR i 2009 fra 823 mio. EUR i 2008). Mens de samlede udgifter faldt fra 2 010 mio. EUR i 2008 til 1 827 mio. i 2009, steg nedskrivningerne fra 331 mio. EUR i 2008 412 mio. EUR i 2009. Andre elementer, der påvirkede resultaterne, var overskuddet fra salget af Intertrust (81 mio. EUR), hensatte forpligtelser vedrørende den nederlandske bank DSB's konkurs (15 mio. EUR) samt adskillelses- og integrationsomkostninger (66 mio. EUR).

2.2.3. ABN AMRO Group

- (68) ABN AMRO Group, som blev oprettet efter fusionen mellem FBN og ABN AMRO Bank (dvs. ABN AMRO N-aktiviteter) den 1. juli 2010 samler alle aktiviteterne i FBN og ABN AMRO N i to særskilte forretningsenheder, nemlig »Retail and Private Banking« og »Commercial and Merchant Banking«. Koncernens proformadriftsindtægter udgjorde i 2008 7,15 mia. EUR, og de samlede proformaaktiver udgjorde 360 mia. EUR. Ifølge de seneste tal⁽²⁷⁾ har ABN AMRO Group en egenkapital i henhold til IFRS⁽²⁸⁾ på 11,7 mia. EUR.
- (69) ABN AMRO Group er godt diversificeret med driftsindtægter på 4,2 mia. EUR inden for »Retail and Private Banking« og 2,8 mia. EUR inden for »Commercial and Merchant Banking«. Geografisk ligger hovedparten af ABN AMRO Groups omsætning (nemlig [65 - 95] % af den samlede omsætning) i Nederlandene.
- (70) Inden for »Retail and Private banking« har den integrerede ABN AMRO Group markedsandele på [15 - 20] % og [15 - 20] %⁽²⁹⁾ inden for henholdsvis »Mass Retail« (privatkundeforretninger) og »Preferred Banking«⁽³⁰⁾ (fordelskunder), hvilket gør den til den tredjestørste på det nederlandske bankmarked med hensyn til markedsandel. Inden for Private Banking (ABN AMRO Mees Pierson) er ABN AMRO Group langt den største på det nederlandske marked med en markedsandel på omkring [30 - 40] %⁽³¹⁾. Inden for »Commercial and Merchant Banking« udgør ABN AMRO Groups markedsandel omkring [15 - 25] %⁽³²⁾.
- (71) ABN AMRO Group omfatter ikke længere New HBU og factoringaktiviteterne i IFN, som blev frasolgt inden for rammerne af fusionstilsagnet den 1. april 2010.
- (72) Som led i omstrukturingsprocessen blev to mindre divisioner i FBN (nemlig Intertrust og Prime Fund Solutions (»PFS«)) ligeledes frasolgt og indgår ikke længere i ABN AMRO Group.

⁽²⁷⁾ Status ved udgangen af 3. kvartal 2010 (kilde: pressemeddelelse af 19. november 2010).

⁽²⁸⁾ De internationale regnskabsstandarde (International Financial Reporting Standards).

⁽²⁹⁾ Se s. 14 i omstrukturingsplanen af 4. december 2009 baseret på tal fra Milward Brown/Teletack.

⁽³⁰⁾ »Preferred Banking« er rettet mod det velhavende kundesegment, herunder husstande med en årsindtægt på over 50 000 EUR og/eller disponible aktiver på mellem 50 000 EUR og 1 mio. EUR.

⁽³¹⁾ Se s. 15 i omstrukturingsplanen af 4. december 2009 baseret på tal for forvaltede aktiver fra bl.a. BCG Wealth Management Database 2007.

⁽³²⁾ I denne markedsandel tages der allerede højde for frasalget af New HBU og IFN. Se s. 16 i omstrukturingsplanen af 4. december 2009 baseret på TNS/NIPO/finanstilsynet for Commercial Banking og Corporate Clients.

- (73) I september 2009 solgte FBN (og dennes partner Banque Générale du Luxembourg (»BGL«)⁽³³⁾ Intertrust til private equity-specialisten Waterland. Intertrust er en af de største aktører inden for global trust og corporate management. Den beskæftiger 1 000 eksperter i 19 lande og har en driftsindtægt og risikovægtede aktiver på henholdsvis [...] mio. EUR og [...] mio. EUR.
- (74) I maj 2010 annoncerede FBN endvidere salget af PFS til Credit Suisse. PFS leverer fondsytelser til den alternative kapitalforvaltningsindustri, herunder f.eks. administration, bank- og depotjenester samt finansiering. Dens kunder rækker fra formueforvaltere for modeforretninger til store globale institutioner som pensionsfonde og statslige formuefonde. PFS var ansvarlig for de hensatte forpligtelser efter skat på 922 mio. EUR i forbindelse med Madoff-svindelfaffæren, som FBN registrerede i 2008. PFS har en indtægt på [...] mio. EUR og risikovægtede aktiver på [...] mio. EUR.
- (75) Den 4. marts 2011 offentliggjorde ABN AMRO Group sit resultat for regnskabsåret 2010, som viste et nettounderskud på 414 mio. EUR. Efter fradrag af adskillelses- og integrationsomkostninger udgjorde ABN AMRO Groups underliggende overskud 1 077 mio. EUR. Pr. 31. december 2010 udgjorde ABN AMRO Groups tier 1-kernekapitalprocent og tier 1-procent samt den samlede kapitalprocent henholdsvis 10,4 %, 12,8 % og 16,6 %. I samråd med den nederlandske stat fastlagde ABN AMRO Group en dividendepolitik med et mål for dividendebetalingen på 40 % af årets rapporterede overskud.

2.3. Beskrivelse af omstrukturingsplanen af december 2009 og den opdaterede omstrukturingsplan af november 2010

- (76) Den nederlandske stat fremsendte den 4. december 2009 omstrukturingsplanen af december 2009 til Kommissionen. Yderligere oplysninger blev fremsendt i marts 2010⁽³⁴⁾. En fusion mellem FBN og ABN AMRO N er central for det forretningskoncept, der blev udviklet i omstrukturingsplanen af december 2009. ABN AMRO Group, den nye bank, som opstod efter omstrukturingsplanen af december 2009, vil fokusere på mid-market-segmentet i Nederlandene⁽³⁵⁾ og vil være aktiv inden for »Retail and Private Banking« og »Commercial and Merchant Banking«.

⁽³³⁾ BGL er en af de største banker i Luxembourg og var søsterselskab til FBN i Fortis SA/NV. BGL blev medlem af BNP Paribas Group i maj 2009.

⁽³⁴⁾ Omstrukturingsplanen af 2009 savnede vigtige oplysninger som f.eks. finansielle beregninger for det værste tænkelige scenarie. De manglende oplysninger blev leveret den 23. marts 2010.

⁽³⁵⁾ Ca. [65 - 95] % af driftsindtægterne kommer fra Nederlandene.

- (77) Omstruktureringsplanen af december 2009 starter ud fra den diagnose, at kapitalbehovet ikke hang sammen med FBN's og ABN AMRO N's underliggende resultat, men i stedet med behovet for at finansiere deres adskillelse fra moderselskaberne og de direkte integrationsomkostninger i forbindelse med fusionen.
- (78) I et kontrafaktisk scenarie uden statsstøtte anerkendes det i omstruktureringsplanen af december 2009, at Fortis SA/NV uden en koordineret indsats fra regeringerne i Benelux-landene ville være kollapsede og have trukket FBN og ABN AMRO N med sig.
- (79) Omstruktureringsplanen af december 2009 indeholder finansielle beregninger for perioden 2009-2012 med en fordeling af divisioner på Retail Banking, Private Banking NL, Private Banking International og Commercial & Merchant Banking. Specifikt for 2012 har ABN AMRO Group endvidere beregnet et »run-rate« overskud, som ikke omfatter overgangsomkostninger, idet det antages, at der allerede var medtaget omkostningssynergier for hele året. Disse beregninger blev foretaget for et basisscenarie og det værste tænkelige scenarie.
- (80) Den 8. november 2010 opdaterede den nederlandske stat de finansielle beregninger i omstruktureringsplanen af december 2009 for perioden frem til 2012, herunder yderligere beregninger for 2013 i omstruktureringsplanen af november 2010.

Basisscenarie

- (81) I basisscenariet går den nederlandske stat ud fra den antagelse, at forretningsvolumen vil stige i takt med inflationen. Personaleomkostningerne antages at stige med [1 - 6] % om året og andre omkostninger mere moderat med [1 - 5] % om året. Den nederlandske stat forventer endvidere, at ABN AMRO Groups hensatte forpligtelser til tab på lån vil begynde at falde fra det høje niveau, som blev rapporteret i 2009.
- (82) I basisscenariet i omstruktureringsplanen af november 2010 realiserer ABN AMRO Group et negativt nettoreultat på [...] mio. EUR i 2010, inden det igen genererer et overskud fra 2011 på (dvs. et overskud på [...] mio. EUR i 2011).
- (83) I 2012 og 2013 forventes det, at ABN AMRO Groups nettoresultat stiger til henholdsvis [...] mio. EUR og [...] mio. EUR svarende til en egenkapitalforrentning⁽³⁶⁾ (»RoE«) på ca. [...] %. Forbedringen af ABN AMRO Groups rentabilitet skyldes bedre driftsindtægter (som bør rette sig efter det svage tal for 2009), omkostningsbesparelsesprogrammet, som ved fuld fart bør sænke omkostningerne med 1,1 mia. EUR om året før skat og en normalisering af de hensatte forpligtelser til tab på lån efter toppunktet i 2009. I 2013 vil ABN AMRO Groups omkostnings-/udbytteforhold ifølge prognosen være [...] %.
- (84) Basisscenarie

Tabel 3

	2009 (faktisk)	2010 (E ⁽¹⁾)	2011 (E)	2012 (E)	2012 løbende (E)	2013 (E)
Driftsindtægter	7 039	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Renteindtægter, netto	4 528	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Indtægt fra gebyrer og provisioner, netto	1 933	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Andre indtægter	849	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Driftsudgifter	- 5 568	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Driftsudgifter — normal drift	- 5 258	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Driftsudgifter — overgang	- 310	(...)	(...)	(...)		
Driftsresultat	1 471	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Nedskrivninger på lån	- 1 585	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Resultat før skat	- 114	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Skatter og minoritetsinteresser	45	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)

⁽³⁶⁾ Egenkapitalforrentningen er afkastet i form af nettoindtægter som en procentdel af aktionærernes egenkapital.

	2009 (faktisk)	2010 (E ⁽¹⁾)	2011 (E)	2012 (E)	2012 løbende (E)	2013 (E)
Nettoresultat	- 68	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Underliggende nettoresultat (med fradrag af overgangsomkostninger)	163	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)

(¹) »E« står for »Estimat«.

Værst tænkelige scenarie

- (85) I det værst tænkelige scenarie i omstruktureringsplanen af november 2010 gik den nederlandske stat ud fra mere konservative antagelser end i basisscenariet. Den anvendte rentemarginaler, som var 7,5 % lavere end i basisscenariet, mere forsigtige beregninger for provisioner og gebyrer (vækst på 4 % om året i modsætning til 7 % i basisscenariet), lavere synergier (virkning på - [...] mio. EUR på resultatet for 2013) og 15 % lavere tilbageførsel af hensatte forpligtelser til tab på lån (virkning på - [...] mio. EUR for resultatet for 2013).
- (86) Selv om disse mere konservative tal ville medføre lavere resultater, ville ABN AMRO Group fortsat kunne generere et overskud. I det værst tænkelige scenarie forudses et underliggende nettoresultat på [...] mio. EUR og [...] mio. EUR i henholdsvis 2012 og 2013 (sammenlignet med henholdsvis [...] mio. EUR og [...] mio. EUR i basisscenariet).

Exit

- (87) I omstruktureringsplanen af december 2009 kom den nederlandske stat også ind på sin exitstrategi, idet den understregede, at den ikke har til hensigt at forblive en langsigtet investor i ABN AMRO Group.
- (88) I et brev af 20. august 2010 gav den nederlandske stat Kommissionen yderligere oplysninger om sin exitstrategi. Den nederlandske stat forklarede, at den planlægger en placering i form af en børsintroduktion⁽³⁷⁾, men holder andre muligheder åbne, som f.eks. et privat salg til en investor eller markedsdeltager. I sit brev af 20. august 2010 anfører den nederlandske stat, at en indledende andel på [0 - 50] - [10 - 60] % kan stilles til rådighed for en børsintroduktion tidligst i [...], efterfulgt af et andet udbud på endnu [0 - 50] - [10 - 60] % i 2015. Den nederlandske stat ønsker at tjene sin oprindelige investering tilbage med tillæg af finansieringsomkostningerne på [2 - 5] %. Den nederlandske stat har til hensigt at reducere sin andel i ABN AMRO Group til højst [25 - 65] %, helst inden udgangen af [2014 - 2018]. I sidste ende forpligter den nederlandske stat sig fuldt ud til en fuldstændig exit. Den endelige beslutning om børsintroduktionen ligger hos den nederlandske finansminister og

afhænger af omstændighederne på markedet, om ABN AMRO Group er klar til en børsintroduktion og det forventede overskud. Den 24. januar 2011 gjorde den nederlandske stat endvidere sin exitstrategi tilgængelig for offentligheden⁽³⁸⁾.

Kapitalkrav

- (89) Omstruktureringsplanen af december 2009 (og den opdaterede omstruktureringsplan af november 2010) viser, at ABN AMRO Group — efter gennemførelsen af alle statsstøtteforanstaltningerne — er tilstrækkeligt kapitaliseret. I omstrukturingsperioden bør den planlagte tier 1-procent ligge et godt stykke over [...] % mellem 2009 og 2012 og bør derefter stige yderligere til [...] % i 2013.

Frasalg

- (90) I omstrukturingsplanen af december 2009 forklarer den nederlandske stat, at ABN AMRO Group allerede har frasolgt en række virksomheder. Ud over salget af New HBU og IFN i fusionstilsagnsprocessen solgte ABN AMRO N og FBN også Intertrust og PFS.
- (91) Sammenlignet med ABN AMRO Group repræsenterer Intertrust og PFS tilsammen [0 - 5] %, [0 - 5] % og [0 - 5] % med hensyn til de forventede samlede driftsindtægter, omkostninger og risikovægtede aktiver.
- (92) Under omstrukturingsprocessen foretog FBN ligeledes et opkøb for at rette op på en skævhed som følge af opdelingen af Fortis SA/NV. FBN var den juridiske ejer af forretningsenheden Brokerage, Clearing and Custody og alle kontorerne i forbindelse med denne forretning med undtagelse af kontoret i Chicago, som forblev en del af Fortis Bank SA/NV. For at rette op på denne skævhed i forbindelse med opdelingen overtog FBN Chicago-filialen af Fortis Clearing Americas fra Fortis Bank SA/NV den 31. juli 2009 til en pris af ca. [...] mio. USD.
- 2.4. Beskrivelse af foranstaltningerne**
- (93) Til at identificere de enkelte statsstøtteforanstaltninger anvender Kommissionen i denne afgørelse samme bogstavkoder som i afgørelsen af 5. februar 2010.

⁽³⁷⁾ Børsintroduktionen er et selskabs første salg til offentligheden. Efter børsintroduktionen er selskabets aktier noteret på en offentlig børs.

⁽³⁸⁾ <http://www.rijksoverheid.nl/nieuws/2011/01/24/exitbeleid-financiele-deelnemingen.html>

2.4.1. Foranstaltninger omfattet af beslutningen af 8. april 2009

(94) Den 3. oktober 2008 overtog den nederlandske stat FBN (herunder ABN AMRO N) fra Fortis Bank SA/NV for 12,8 mia. EUR (»foranstaltning X«). Kommissionen indledte ikke proceduren med hensyn til denne foranstaltning, der som sådan ikke gav statsstøtte til FBN, selv om den var en del af den transaktion, der gav statsstøtte til FBN (se betragtning 32 i beslutningen af 8. april 2009).

(95) På det tidspunkt, hvor den nederlandske stat overtog FBN, var FBN meget afhængig af Fortis Bank SA/NV med hensyn til finansiering. For at sikre at FBN blev fuldstændig adskilt fra Fortis Bank SA/NV, blev den nederlandske stat nødt til at afslutte finansieringsforholdet mellem FBN og Fortis Bank SA/NV. For at afbryde de eksisterende forbindelser gav den nederlandske stat den 3. oktober 2008 FBN en kortfristet likviditetsfacilitet på 45 mia. EUR (»foranstaltning Y1«). Denne likviditetsfacilitet gav FBN mulighed for at tilbagebetale kortfristede lån på 34 mia. EUR til Fortis Bank SA/NV. Den nederlandske stat trådte endvidere i stedet for Fortis Bank SA/NV som långiver af langfristede lån til FBN for et nominelt beløb på 16,1 mia. EUR i en såkaldt »novation« (»foranstaltning Y2«) ⁽³⁹⁾.

(96) Den kortfristede likviditetsfacilitet under foranstaltning Y1 var gældende indtil slutningen af juni 2009. Mens den var gældende, blev forrentningen ændret en række gange. I perioden fra den 6. oktober 2008 og den 23. oktober 2008 ydede den nederlandske stat FBN kortfristet finansiering til EONIA ⁽⁴⁰⁾ (for dag-til-dag-lån på højst 5 mia. EUR) eller EURIBOR ⁽⁴¹⁾ (for langfristet likviditet på højst 40 mia. EUR) uden ekstra marginal. Efter den 23. oktober 2008 var der en kort periode (indtil den 5. november 2008), hvor den nederlandske stat anvendte EONIA + 50 basispoint og EURIBOR + 50 basispoint. I denne anden periode gjaldt der fortsat et beløb på højst 5 mia. EUR for dag-til-dag-likviditet og 40 mia. EUR for langfristet likviditet. I perioden fra den 5. november 2008 til den 1. marts 2009 ændrede den nederlandske stat forrentningen til EONIA + 25 basispoint for dag-til-dag-lån, EURIBOR + 25 basispoint for lån med en løbetid ⁽⁴²⁾ på under tre måneder og EURIBOR + 50 basispoint for mål med en løbetid på over tre måneder ⁽⁴³⁾. Efter den 1. marts 2009 udviklede den

nederlandske stat et tottrinssystem, hvorved FBN blev opfordret til at reducere sin afhængighed af staten. En indledende finansieringstranche (uanset løbetid) blev stillet til rådighed til EURIBOR + 25 basispoint, men da denne tærskel blev overskredet, kunne FBN kun få ekstra likviditet til EURIBOR + 50 basispoint ⁽⁴⁴⁾. Størrelsen af den samlede likviditetsfacilitet og størrelsen af den første tærskel blev gradvist sænket. Den 9. juli 2009 underrettede den nederlandske stat Kommissionen om, at FBN havde tilbagebetalt alle sine kortfristede lån til staten.

(97) De langfristede lån omfattet af novationen til den nederlandske stat (foranstaltning Y2) udgjorde 16,1 mia. EUR, herunder 8,15 mia. EUR i tier 2-kapital (heraf 3 mia. EUR i det øvre tier 2) og 7,95 mia. EUR i højt prioriterede lån (senior loans).

(98) Den 24. december 2008 overtog den nederlandske stat ABN AMRO N fra FBN for 6,5 mia. EUR (»foranstaltning Z«). Den nederlandske stat betalte ikke kontant, men betalte for købet ved at annullere langfristet gæld på 6,5 mia. EUR, som den havde fået i de integrerede transaktioner af 3. oktober 2008 som led i foranstaltning Y2. Den nederlandske stat gav med andre ord afkald på krav på 6,5 mia. EUR over for FBN for at betale for ABN AMRO N ⁽⁴⁵⁾.

2.4.2. Foranstaltninger omfattet af afgørelsen af 5. februar 2010

(99) Nogle af foranstaltningerne i medfør af afgørelsen af 5. februar 2010 ⁽⁴⁶⁾ blev anmeldt til Kommissionen i juli 2009 og de resterende i januar 2010. I juli 2009 anmeldte den nederlandske stat et kapitalfrigørelsesinstrument (»foranstaltning A« med en kapitalfrigørelsesvirkning på 1,7 mia. EUR), et obligatorisk konvertibelt værdipapir på 500 mio. EUR (»foranstaltning B1«) og en anden tranche af obligatoriske konvertible værdipapirer på 300 mio. EUR (»foranstaltning B2«).

(100) I januar 2010 anmeldte den nederlandske stat supplerende kapitalforanstaltninger til en værdi af 4,39 mia. EUR. Den nederlandske stat tegnede yderligere obligatoriske konvertible værdipapirinstrumenter til en værdi af 2,28 mia. EUR til dækning af yderligere udskillelsesomkostninger (780 mio. EUR, »foranstaltning B3«), kapitalunderskuddet som følge af salget af New HBU (300 mio. EUR, »foranstaltning B4«) og integrationsomkostninger (1,2 mia. EUR, »foranstaltning B5«). For at bringe FBN's tier 1-kapital i overensstemmelse

⁽³⁹⁾ Alle kontraktmæssige bestanddele i de eksisterende lånekontrakter forblev uændrede med undtagelse af navnet på långiveren.

⁽⁴⁰⁾ Eonia® (Euro OverNight Index Average) er en effektiv dag-til-dag-rente, som beregnes som et vægtet gennemsnit af alle usikrede dag-til-dag-lånetransaktioner på interbankmarkedet, som indledes i euroområdet af de deltagende panelbanker.

⁽⁴¹⁾ Euribor® (Euro Interbank Offered Rate) er den rente, som euro-interbankindskud på opsigelse tilbydes til fra én bank til en anden inden for ØMU-området.

⁽⁴²⁾ Den dato, hvor lånet forfalder.

⁽⁴³⁾ I starten af november 2009 udgjorde likviditetsfaciliteten fortsat 45 mia. EUR (5 mia. EUR for dag-til-dag-lån og 40 mia. EUR for langfristet likviditet). Men fra og med den 14. november 2008 blev faciliteten reduceret til 39 mia. EUR (fortsat 5 mia. EUR for dag-til-dag-lån, men kun 34 mia. EUR for langfristet likviditet).

⁽⁴⁴⁾ I marts 2009 udgjorde den maksimale likviditetsfacilitet f.eks. 34 mia. EUR, idet de første 24 mia. EUR kunne fås til EURIBOR + 25 basispoint, og de resterende 10 mia. EUR til EURIBOR + 50 basispoint.

⁽⁴⁵⁾ Dette beløb omfattede 4,9 mia. EUR i tier 2-lån (heraf 3 mia. EUR i øvre tier 2) og 1,6 mia. EUR i højt prioriterede lån.

⁽⁴⁶⁾ EUT C 95 af 15.4.2010, s. 10

med kapitalkravene, konverterede den nederlandske stat endvidere 1,35 mia. EUR af FBN's tier 2-kapital, som den allerede ejede, til tier 1-kapital (»foranstaltning C«). Den nederlandske stat betalte endvidere de andre medlemmer af konsortiet 740 mio. EUR kontant (»foranstaltning D«) som forudsat i aktionæroverenskomsten til løsning af spørgsmål, der først opstod i løbet af udskillelsesprocessen. Endelig gav den nederlandske stat en garanti for krydshæftelser som følge af salget af New HBU (»foranstaltning E«).

Kapitalfrigørelsesinstrument (foranstaltning A, kapital svarende til 1,7 mia. EUR)

- (101) Den nederlandske stat solgte kreditbeskyttelse via en CDS på ABN AMRO N's nederlandske realkreditportefølje, svarende til omkring [30 - 80] % af ABN AMRO N's samlede boliglånsportefølje. Denne foranstaltning medførte en reduktion i ABN AMRO N's risikovægtede aktiver.
- (102) Som betaling for kreditbeskyttelsen modtog den nederlandske stat et årligt gebyr på 51,5 basispoint (beregnet som en procentdel af porteføljens værdi i begyndelsen af hver enkelt referenceperiode).
- (103) Dette beløb blev beregnet ved hjælp af den kapitalækvivalente omkostningsmetode. Den nederlandske stat besluttede, hvor meget kapital ABN AMRO N kunne frigøre som følge af kapitalfrigørelsesinstrumentet (nemlig 1,7 mia. EUR, baseret på Basel I-krav, som fortsat blev anvendt på det tidspunkt, hvor aftalen om kapitalfrigørelsesinstrumentet blev gennemført), og derefter beregnede den et afkast på 10 % af denne kapitalfrigørelse (nemlig 10 % af 1,7 mia. EUR), som svarede til 51,5 basispoint af den oprindelige porteføljeværdi på 34,5 mia. EUR.
- (104) Hvert år beholdt ABN AMRO N en »første tab«-tranche på 20 basispoint (beregnet i procent af den oprindelige porteføljeværdi).
- (105) ABN AMRO N beholdt en vertikal del på 5 % af den resterende risiko.
- (106) Prissætningen på kreditbeskyttelsesinstrumentet ville ikke blive justeret, når ABN AMRO N først havde vedtaget Basel II-kapitalkravene fuldt ud, selv om kapitalfrigørelsesvirkningen af kapitalfrigørelsesinstrumentet ville være betydeligt mindre.
- (107) I princippet havde CDS-kontrakten en løbetid på syv år, men ABN AMRO N havde købsoptioner, der gjorde det muligt at ophæve kontrakten på en række forudbestemte datoer (f.eks. oktober 2010, januar 2011 og januar 2012) ⁽⁴⁷⁾.

⁽⁴⁷⁾ Flere oplysninger om denne foranstaltning findes i afsnit 2.2.1 i beslutningen af 5. februar 2010, EUT C 95 af 15.4.2010, s. 10.

- (108) I henhold til aktionæroverenskomsten skulle de tre partnere i konsortiet sikre, at ABN AMRO Z fortsat var tilstrækkeligt kapitaliseret. I den forbindelse skulle den nederlandske stat bidrage med 2,2 mia. EUR til ABN AMRO Z's kapitalunderskud. Målet med kapitalfrigørelsesinstrumentet var at gøre det muligt for ABN AMRO N at yde en del af dette bidrag på 2,2 mia. EUR til ABN AMRO Z.
- (109) Den nederlandske stat foretrak den utraditionelle løsning med kapitalfrigørelsesinstrumentet i stedet for en traditionel kapitaltilførsel, idet den inden udskillelsen ikke kunne afgrænse kapitalbidrag i ABN AMRO Bank. Eftersom ABN AMRO N med andre ord ikke var en særskilt juridisk enhed, kunne en kapitaltilførsel i ABN AMRO Bank også have været til fordel for de to andre medlemmer af konsortiet. Dette handlingsforløb kunne have haft alvorlige konsekvenser, navnlig i krisescenarier.
- (110) Da udskillelsen fandt sted blev ABN AMRO N en særskilt juridisk enhed (den nye ABN AMRO Bank). Den nederlandske stat fortsatte med at bære ansvaret i henhold til aktionæroverenskomsten for at afhjælpe kapitalunderskuddet på 2,2 mia. EUR i ABN AMRO Z. Den nederlandske stat besluttede, at ABN AMRO N skulle bruge kontanter fra obligatoriske konvertible værdipapirinstrumenter (navnlig foranstaltning B3, i det omfang den vedrørte forsigtighedsmargenen på 500 mio. EUR og 1,2 mia. EUR i foranstaltning B5) til at tilføre 1,7 mia. EUR til ABN AMRO Z, samtidig med at den beholdt kapitalfrigørelsesinstrumentet i den nye ABN AMRO Bank til at dække forsigtighedsmargenen på 500 mio. EUR og integrationsomkostninger på 1,2 mia. EUR.
- (111) Den 15. oktober 2010 bekendtgjorde ABN AMRO Bank og den nederlandske stat, at kapitalfrigørelsesinstrumentet ville blive ophævet pr. 30. oktober 2010. Og da ABN AMRO Bank i mellemtiden havde gennemført Basel II-kravene, var kapitalfrigørelsesinstrumentet blevet mindre interessant og mindre nødvendigt ⁽⁴⁸⁾.

Obligatorisk konvertibelt værdipapir til dækning af en del af kapitalunderskuddet i ABN AMRO Z (foranstaltning B1, 500 mio. EUR)

- (112) Eftersom kapitalfrigørelsesinstrumentet ikke rakte til at dække hele kapitalunderskuddet på 2,2 mia. EUR i ABN AMRO Z, ydede den nederlandske stat ekstra kapital til ABN AMRO Bank via et obligatorisk konvertibelt værdipapir.
- (113) Dette obligatoriske konvertible værdipapir blev kategoriseret som hybrid tier 1-kapital, havde en kuponrente på 10 % og blev automatisk konverteret til aktier i ABN AMRO II på det tidspunkt, hvor ABN AMRO N blev udskilt fra ABN AMRO Bank. Fra det tidspunkt udgjorde det tier 1-kernekapital. Konverteringen fandt sted

⁽⁴⁸⁾ Som også anført den 15. oktober 2010 i det officielle brev fra den nederlandske finansminister til det nederlandske parlament: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-31789-40.html>.

til nominel værdi ⁽⁴⁹⁾. Foranstaltningen gjorde det muligt for ABN AMRO II (ændret til ABN AMRO Bank) at bidrage med 500 mio. EUR til ABN AMRO Z.

Obligatorisk konvertibelt værdipapir til dækning af udskillelsesomkostninger (foranstaltning B2 og B3, i alt 1,08 mia. EUR)

- (114) For at dække omkostningerne i forbindelse med udskillelsen af ABN AMRO N fra ABN AMRO Bank tegnede den nederlandske stat yderligere obligatoriske konvertible værdipapirer. I juli 2009 blev der anmeldt en indledende tranche på omkring 300 mio. EUR (foranstaltning B2), og den resterende del (nemlig 780 mio. EUR) blev anmeldt i januar 2010 (foranstaltning B3).

- (115) Der var behov for det fulde beløb på 1,08 mia. EUR (nemlig foranstaltning B2 og B3 samlet) for at dække følgende omkostninger:

— 480 mio. EUR i veldefinerede udskillelsesomkostninger

— 90 mio. EUR til oprettelse af en Money Market Desk og

— 500 mio. EUR til en forsigtighedsmargen.

- (116) Den nederlandske stat sørgede for en yderligere opdeling af udskillelsesomkostningerne på 480 mio. EUR. De vedrørte eksponering for krydshæftelser ([0 - 200] mio. EUR), afvikling af risikofordelingsbreve ([0 - 200] mio. EUR), tilbagekøb af securitisation værdipapirer ([0 - 200] mio. EUR), overførsel fra ABN AMRO R af ABN AMRO N's kunders handelsrelaterede markedsrisiko ([0 - 200] mio. EUR), ophør af kapitalfrigørelsesinstrumenter ([0 - 200] mio. EUR) og diverse udskillelses- og afviklingsomkostninger ([0 - 300] mio. EUR).

- (117) Efter udskillelsen fra moderselskabet ABN AMRO Bank havde ABN AMRO II brug for at oprette sin egen Money Market Desk, hvilket kostede 90 mio. EUR.

- (118) Endelig tilførte den nederlandske stat yderligere kapital på 500 mio. EUR for at sikre, at ABN AMRO N havde en vis margin over minimumslovkrafterne.

⁽⁴⁹⁾ Ifølge de kontraktmæssige bestanddele i det obligatoriske konvertible værdipapir ville det obligatoriske konvertible værdipapir i tilfælde af kapitalproblemer inden udskillelsen være blevet konverteret til ikke-akkumulerende modificerede værdipapirer, idet den eneste forskel i forhold til de oprindelige værdipapirer var, at kuponbetalingerne ikke længere ville have været akkumulerende. I henhold til IFRS ville ikke-akkumulerende modificerede værdipapirer have udgjort egenkapital.

Obligatorisk konvertibelt værdipapir til dækning af kapitalunderskud som følge af salget af New HBU (foranstaltning B4, 300 mio. EUR)

- (119) FBN og ABN AMRO N kunne først fusioneres, når de fusionsproblemer, der blev identificeret i fusionsbeslutningen, var blevet løst. Den nederlandske stat besluttede derfor at sælge New HBU og IFN til Deutsche Bank. Denne transaktion medførte imidlertid et yderligere kapitalbehov på 470 mio. EUR, som ABN AMRO N ikke kunne klare selv. Den nederlandske stat besluttede at hjælpe og tilførte 300 mio. EUR i form af obligatoriske konvertible værdipapirer ⁽⁵⁰⁾.

Obligatorisk konvertibelt værdipapir til dækning af integrationsomkostninger (foranstaltning B5, 1,2 mia. EUR)

- (120) For at gennemføre fusionen skulle ABN AMRO N og FBN (og efter fusionen også ABN AMRO Group) betale for direkte integrationsomkostninger på 1,2 mia. EUR (efter skat) i forbindelse med afskedigelsesomkostninger, integration af it-platformer og omstrukturering af filialnettet. Eftersom ABN AMRO N og FBN ikke selv kunne finansiere disse omkostninger, besluttede den nederlandske stat at tilføre kapital i form af obligatoriske konvertible værdipapirer ⁽⁵¹⁾.

Konvertering af FBN's tier 2-hybridkapital til tier 1-kernekapital (foranstaltning C, 1,35 mia. EUR)

- (121) FBN var forpligtet til at forhøje sin tier 1-kapital, efter at DNB ⁽⁵²⁾ havde anført, at der manglede tier 1-kapital på ca. 1,26 mia. EUR. Efter udskillelsen fra moderselskabet Fortis SA/NV måtte FBN endvidere bruge 90 mio. EUR til at dække omkostninger i forbindelse med oprettelsen af en Treasury Desk, Basel-relaterede modeller, licenser og konsultantudgifter.

⁽⁵⁰⁾ Den nederlandske stat anførte i sin meddelelse til Parlamentet af 19. november 2009 (s. 10 i <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2009/11/20/ec-remedy-en-herkapitalisatie-abn-amro-en-fortis-bank-nederland.html>), at den samlede negative kapitalvirkning på 470 mio. EUR var en følge af den negative forskel mellem transaktionsprisen og den bogførte værdi (dvs. 180 mio. EUR) og omkostningerne ved en kreditordning til Deutsche Bank (dvs. 740 mio. EUR), delvis kompenseret ved kapitalfrigørelsen af de overførte risikovægtede aktiver (dvs. 450 mio. EUR). Den nederlandske stat forklarede i dette dokument, at den samlede kapitalvirkning gradvist ville mindskes (primært fordi låneporteføljen, som er beskyttet af kreditordningen, vil forfalde til betaling). Kapitalvirkningen efter ét år ville kun være 180 mio. EUR (og ikke 470 mio. EUR som på transaktionsstidspunktet).

⁽⁵¹⁾ Da den nederlandske stat tilførte kapital i form af obligatoriske konvertible værdipapirer (foranstaltning B1 til B5) efter udskillelsen af ABN AMRO II, konverterede den omgående det obligatoriske konvertible værdipapir til aktier, og dermed blev det rent faktisk til en kontant kapitaltilførsel.

⁽⁵²⁾ Ved brev dateret den 17. december 2009 og registreret den 5. januar 2010 skrev DNB til Kommissionen, at den den 3. september 2009 havde underrettet FBN om resultatet af tilsyns- og evalueringsprocessen for 2009 (»Supervisory Review and Evaluation Process 2009«). DNB besluttede [...] — at FBN havde et underskud af tier 1-kapital på 1,26 mia. EUR pr. 31. december 2008. Samtidig angav DNB også FBN's minimums-tier 1-procent til [...] %.

- (122) Den nederlandske stat ydede denne ekstra kapital ved at konvertere tier 2-gæld med en nominel værdi på 1,35 mia. EUR til tier 1-kapital. Transaktionen omfattede således ikke nye kontantbeløb ⁽⁵³⁾.

Betalingsforpligtelser over for andre medlemmer af konsortiet (foranstaltning D, 740 mio. EUR)

- (123) Da medlemmerne af konsortiet i 2007 forhandlede om at overtage ABN AMRO Holding, fandt de ud af, at det ikke var alle kendsgerninger, der var kendt på dette tidspunkt. Aktionæroverenskomsten indeholdt derfor en række generelle principper til opfyldelse af visse betalingsforpligtelser, som først ville blive synlige under udskillelsesprocessen. De præcise beløb skyldes en forhandlingsproces, hvori deltog den nederlandske stat (og inden da Fortis SA/NV).

- (124) Det samlede beløb på 740 mio. EUR vedrører:

(...)

Der kompenseres delvist for disse udgående pengestrømme ved, at den nederlandske stat modtog [...] fra de andre medlemmer i konsortiet i forbindelse med strandede omkostninger.

- (125) Den resterende del af betalingsforpligtelserne for andre medlemmer af konsortiet (nemlig 740 mio. EUR) blev betalt kontant, dels direkte til de andre medlemmer af konsortiet, dels til ABN AMRO Bank (nu RBS NV).

Krydshæftelser (foranstaltning E, 950 mio. EUR)

- (126) Selv efter frasalget af New HBU vil ABN AMRO Bank (nu RBS NV) og ABN AMRO II (eller dennes retssuccessor) fortsat hæfte over for kreditorerne i New HBU, hvis New HBU ikke kan opfylde sine forpligtelser over for sine

egne kreditorer. Tilsvarende vil New HBU stå over for krydshæftelser i forhold til kreditorer i ABN AMRO Bank og ABN AMRO II. Eftersom krydshæftelsen havde rod i salget af New HBU, som resulterede i en beslutning fra ABN AMRO II og dennes aktionærer, var det også deres ansvar at finde en løsning. Den foreslåede løsning tydede på, at den nederlandske stat og Deutsche Bank (nemlig køberen af New HBU) aftalte, at New HBU og ABN AMRO II skulle skadesløsholde hinanden for denne krydshæftelse ved at stille sikkerhed for hinanden og dermed reducere de afledte lovgivningsmæssige kapitalkrav til de ønskede 20 %. Som følge af denne aftale måtte ABN AMRO II stille sikkerhed over for New HBU for et beløb på op til 950 mio. EUR (faldende over tid i takt med, at de underliggende forpligtelser forfalder) for New HBU's forpligtelser over for ABN AMRO II og over for ABN AMRO Bank (nu RBS NV). Eftersom ABN AMRO II ikke havde midler til at stille den fornødne sikkerhed med hensyn til forpligtelserne over for ABN AMRO Bank (nu RBS NV), stillede staten en modgaranti i form af en garanti for gælden i ABN AMRO Bank (nu RBS NV).

- (127) Den nederlandske stat prissatte denne risiko, som den var en statsgaranti for ABN AMRO Banks (nu RBS NV) efterstillede gæld. Prissætningen blev — på grundlag af Den Europæiske Centralbanks »ECB's« rekapitaliseringshenstilling ⁽⁵⁴⁾ — fastsat til 200 basispoint plus den gennemsnitlige CDS-margen ⁽⁵⁵⁾.

- (128) I tabel 4 sammenfattes de foranstaltninger, der vurderes i denne afgørelse. Kolonnen »Begrundelse« er den samme som i tabel 1 ved punkt 57 i afgørelsen af 5. februar 2010. Som anført i betragtning 110 blev foranstaltningerne og foranstaltningernes mål omdannet efter udskillelse af ABN AMRO N fra ABN AMRO Bank den 6. februar 2010. Mere specifikt blev foranstaltning A anvendt fra og med denne dato for målene i foranstaltning B3 (hvad angår forsigtighedsmargenen) og foranstaltning B5 og omvendt.

Tabel 4

Statsstøtte-foranstaltninger	Beskrivelse	Størrelse (i mia. EUR)	Begrundelse	Juridisk enhed, som foranstaltningen tildeles
Foranstaltninger omfattet af beslutningen af 8. april 2009				
Y1	Kortfristet finansiering	45		FBN
Y2	Langfristet finansiering	16,1		FBN (for at muliggøre tilbagebetaling til Fortis Bank SA/NV)

⁽⁵³⁾ Den 3. oktober 2008 overtog den nederlandske stat langfristet gæld fra FBN til 16,1 mia. EUR (foranstaltning Y2). Tier 2-lånene blev nedbragt fra indledningsvist 8,15 mia. EUR til 1,9 mia. EUR (minus 4,9 mia. EUR som følge af foranstaltning Z og minus 1,35 mia. EUR som følge af foranstaltning C). De højt prioriterede lån (senior loans) blev reduceret fra 7,95 mia. EUR til 5,95 mia. EUR som følge af foranstaltning Z (minus 1,6 mia. EUR), og fordi lån på 0,4 mia. EUR forfaldt (status pr. 4. maj 2010).

⁽⁵⁴⁾ Prissætning på grundlag af Den Europæiske Centralbanks rekapitaliseringshenstilling, som kan findes på følgende websted: www.ecb.eu/pub/pdf/other/recommendations_on_pricing_for_recapitalisationsen.pdf

⁽⁵⁵⁾ CDS-referenceperioden er januar 2007 — august 2008.

Statsstøtte-foranstaltninger	Beskrivelse	Størrelse (i mia. EUR)	Begrundelse	Juridisk enhed, som foranstaltningen tildeles
Z	Overtagelse af ABN AMRO N	6,5		FBN (købspris betalt via afkald på gæld)

Kapitalforanstaltninger anmeldt i juli 2009 og gennemført i juli/august 2009

Foranstaltning A	Kapital-frigørelses- instrument	CDS-beskyttelse på en portefølje på 34,5 mia. EUR (med en kapital- frigørelses-virkning på 1,7 mia. EUR)	Afhjælpning af kapitalunderskud i ABN AMRO Z	ABN AMRO Bank (nu RBS NV) og flyttet til ABN AMRO II (nu ABN AMRO Bank) på udskillelses-datoen
Foranstaltning B1	Obligatorisk konvertibelt værdi- papir	0,5		
Foranstaltning B2	Obligatorisk konvertibelt værdi- papir	0,3	Første tranche af udskillelses- omkostninger	ABN AMRO Bank NV (nu RBS NV) og flyttet til ABN AMRO II (nu ABN AMRO Bank) efter udskillelsen

Yderligere kapitalforanstaltninger anmeldt i januar 2010

Foranstaltning B3	Obligatorisk konvertibelt værdi- papir	0,78	Anden tranche af udskillelses- omkostninger og forsigtigheds- margen på 0,5 mia. EUR	967 mio. EUR betalt til ABN AMRO Bank (nu RBS NV) og derefter flyttet til ABN AMRO II (nu ABN AMRO Bank) efter udskillelsen, idet det resterende betales direkte til ABN AMRO II
Foranstaltning B4	Obligatorisk konvertibelt værdi- papir	0,3	Kapitalvirkning af salget af New HBU	
Foranstaltning B5	Obligatorisk konvertibelt værdi- papir	1,2	Integrations- omkostninger	
Foranstaltning C	Udskiftning af tier 2 til almindelig egenkapital	1,35	Tier 1-underskud på FBN-niveau	FBN
Foranstaltning D	Kontantbetaling til partnerne i konsortiet	0,74	Betalings-forplig- telser som følge af aktionær-overens- komsten	Andre partnere i konsortiet/ABN AMRO Bank (nu RBS NV)
Foranstaltning E	Garanti for forplig- telser på 950 mio. EUR	0,95	Krydshæftelser som følge af salget af New HBU	ABN AMRO II (nu ABN AMRO Bank)

3. INDLEDELSESÅRSAGER

3.1. Begrundelser for at indlede proceduren i beslutningen af 8. april 2009

(129) I beslutningen af 8. april 2009 indledte Kommissionen en sag, fordi den havde anledning til at tro, at foranstaltning Y1, Y2 og Z⁽⁵⁶⁾ repræsenterede statsstøtte til fordel

for FBN og ABN AMRO N. Kommissionen mente, at disse foranstaltninger gjorde det muligt for FBN og ABN AMRO N at blive på markedet og videreføre deres aktiviteter. Den havde grund til at tro, at disse foranstaltninger var selektivt fordelagtige for FBN og ABN AMRO N.

⁽⁵⁶⁾ Med hensyn til foranstaltning X anførte Kommissionen i betragtning 32 i beslutningen af 8. april 2009, at selv om foranstaltning X ikke udgjorde statsstøtte som sådan til disse banker, var den ikke desto mindre en del af et sæt integrerede transaktioner, som indeholdt statsstøtte til disse banker.

(130) I betragtning 29 og 30 i beslutningen af 8. april 2009 bemærkede Kommissionen, at foranstaltning X, Y1 og Y2 var en del af den samme købsaftale, som havde til formål at udskille FBN fra resten af Fortis SA/NV. Allerede i beslutningen af 3. december 2008 blev det konkluderet,

at den nederlandske stat ved at indgå i aftalen af 3. oktober 2008 ikke havde optrådt som en normal investor i en markedsøkonomi.

til at begrænse uforholdsmæssige konkurrencefordrejninger i overensstemmelse med punkt 27 i bankmeddelelsen.

- (131) I betragtning 33 i beslutningen af 8. april 2009 anførte Kommissionen, at foranstaltning Y1 tilsyneladende var fordelagtig for FBN, eftersom den havde modtaget et finansieringsbeløb, som den ikke kunne have fundet på markederne, da markederne på dette tidspunkt var i fuldstændig opløsning. I betragtning af disse ekstreme markedsforhold tvivlede Kommissionen endvidere på, at den rente, som den nederlandske stat krævede, havde været acceptabel for en privat investor. Kommissionen bemærkede endvidere, at den nye finansieringsgivers soliditet syntes at være en fordel for FBN. FBN var ikke længere afhængig af et selskab i likviditetsmæssig krise som Fortis SA/NV, men modtog finansiering fra den nederlandske stat.
- (132) Kommissionen tvivlede på, at foranstaltning Y1 var forenelig med Kommissionens meddelelse — Støttereglerne anvendelse på foranstaltninger truffet over for pengeinstitutter i forbindelse med den aktuelle globale finanskriser («bankmeddelelsen») ⁽⁵⁷⁾ eftersom den hverken var proportional eller begrænset til det nødvendige minimum. Der blev rejst mere specifikke bekymringer i betragtning 52 i beslutningen af 8. april 2009 om foreneligheden af følgende elementer: (1) den forrentning, som FBN betalte, (2) den maksimumperiode, som FBN kunne udnytte finansieringen i, (3) den maksimale løbetid for de relevante instrumenter og (4) likviditetsfacilitetens omfang.
- (133) Kommissionen anførte endvidere, at foranstaltning Y2 kunne indeholde elementer af statsstøtte, hvis Fortis Bank SA/NV på tidspunktet for overtagelsen var i stand til at anmode om en omgående indfrielse af de langfristede lån, hvis FBN's ejerskab skulle ændre sig. Hvis der rent faktisk fandtes en ejerskabsrelateret indfrielses-klausul, gav foranstaltning Y2 FBN mulighed for at udnytte langfristede lån til rentesatser fra før krisen. Foranstaltning Y2 betød, at FBN ikke var forpligtet til at finde alternativ finansiering under de dagældende markedsforhold. Endvidere kunne der sættes spørgsmålstegn ved den nederlandske stats beslutning om at yde langfristede lån i stedet for kortfristede lån, eftersom Fortis Bank SA/NV havde ret til at anmode om indfrielse. I beslutningen af 8. april 2009 gav Kommissionen således udtryk for bekymring over, at foranstaltning Y2 indeholdt statsstøtte over en længere periode end strengt nødvendig. For at kunne vurdere de statsstøtmæssige konsekvenser af foranstaltning Y2 anmodede Kommissionen den nederlandske stat om at give yderligere oplysninger om de kontraktmæssige bestemmelser om tidlig indfrielse for de langsigtede kontrakter.
- (134) I betragtning 54 i beslutningen af 8. april 2009 udtrykte Kommissionen endvidere tvivl om, hvorvidt den nederlandske stat havde truffet tilstrækkelige foranstaltninger

- (135) Kommissionen var endvidere bekymret over, at ABN AMRO N — potentielt indirekte — havde draget fordel af likviditetsforanstaltningerne til FBN. Den anmodede derfor den nederlandske stat om at give yderligere oplysninger om ABN AMRO N's finansieringsposition og -strategi.
- (136) Med hensyn til foranstaltning Z tvivlede Kommissionen på, at den nederlandske stat betalte FBN markedsprisen for overtagelsen af ABN AMRO N. Kommissionen bemærkede, at den nederlandske stat betalte mere end de aktuelle markedsforhold i vurderingen af 3. oktober 2008 fra den nederlandske stats egen vurderingsekspert [...] i rapporten, som blev nævnt i betragtning 2. Endvidere bemærkede Kommissionen, at den nederlandske stat ikke havde anvendt en korrektionsfaktor til at vise den nedgang på aktiemarkedet, som fandt sted i oktober og december 2008, og som var særlig udtalt for bankaktier. Hvis den nederlandske stat betalte for meget, da den købte ABN AMRO N, var foranstaltning Z ensbetydende med statsstøtte, der hjalp med at rekapitalisere FBN.
- (137) Generelt bemærkede Kommissionen endvidere i beslutningen af 8. april 2009, at den nederlandske stat endnu ikke havde fremsendt DNB's vurdering af FBN og ABN AMRO N. Den nederlandske stat havde heller ikke fremsendt en rentabilitetsplan eller en omstrukturingsplan med detaljerede finansielle beregninger. Da der hverken fandtes en rentabilitetsplan eller en omstrukturingsplan, kunne Kommissionen ikke beslutte, om ABN AMRO N og FBN som følge af foranstaltning X, Y1, Y2 og Z havde tilstrækkelig kapital og kunne realisere et acceptabelt rentabilitetsniveau.

3.2. Årsager til at forlænge proceduren i afgørelsen af 5. februar 2010

Statsstøtte i overensstemmelse med traktatens artikel 107, stk. 1

- (138) Da den nederlandske stat den 17. juli 2009 og den 15. januar 2010 anmeldte supplerende foranstaltninger til fordel for FBN og ABN AMRO N som foranstaltninger, der ikke udgør statsstøtte, var Kommissionen bekymret for, om nogle af disse supplerende foranstaltninger udgjorde ekstra statsstøtte til FBN og ABN AMRO N.
- (139) I afgørelsen af 5. februar 2010 bemærkede Kommissionen, at den nederlandske stat i henhold til aktionæroverenskomsten havde en række forpligtelser, som ikke var forpligtelser for ABN AMRO N. Foranstaltninger truffet af den nederlandske stat med henblik på

⁽⁵⁷⁾ EUT C 270 af 25.10.2008, s. 8.

at overholde forpligtelserne i henhold til aktionæroverenskomsten (og navnlig forpligtelsen til at bære omkostningerne for ABN AMRO Z og forpligtelsen til at udskille ABN AMRO N fra ABN AMRO Bank) udgjorde ved første øjekast ikke statsstøtte til ABN AMRO N.

- (140) Kommissionen anførte, at foranstaltning A og B1 primært syntes at være udformet til at dække kapitalunderskuddet i ABN AMRO Z, men samtidig var det uklart for Kommissionen, om der ikke også var en indirekte fordel for de økonomiske aktiviteter i ABN AMRO N. I denne forbindelse ønskede Kommissionen at vide, om ABN AMRO N og ABN AMRO Z — uden særskilt juridisk status — var tilstrækkeligt bundet i forhold til hinanden. Kommissionen ønskede også at modtage yderligere oplysninger om årsager til kapitalunderskuddet i ABN AMRO Z og f.eks. om overførslen af Unicredit-aktier fra ABN AMRO Z til ABN AMRO N. Kommissionen havde også spørgsmål vedrørende betalingen fra ABN AMRO N til ABN AMRO Z for udførelsen af hovedkontorfunktioner. Kommissionen mistænkte, at — i hvert fald en del af — underkapitaliseringen af ABN AMRO Z hang sammen med, at ABN AMRO N ikke betalte markedspris for ABN AMRO Z's hovedkontortjenester.

- (141) Selv om udskillelsen af ABN AMRO N fra ABN AMRO Bank i henhold til aktionæroverenskomsten er den nederlandske stats forpligtelse, kunne Kommissionen ikke udelukke, at den statslige rekapitalisering, der finansierede udskillelsesomkostningerne, kunne udgøre statsstøtte. Kommissionen bemærkede, at ikke alle omkostninger, der kategoriseres som udskillelsesomkostninger i ordets snævrere forstand var knyttet til udskillelsesforpligtelsen som beskrevet i aktionæroverenskomsten. Kommissionen bemærkede, at kategorien »udskillelsesomkostninger« omfattede et beløb på 500 mio. EUR, som skulle bruges til at sikre ABN AMRO Group en forsigtighedsmargin over minimumskravene.

- (142) Kommissionen bemærkede, at den nederlandske stat hjalp FBN og ABN AMRO N med at betale omkostningerne i forbindelse med fusionen. For at løse de fusionsproblemer, som blev skabt af fusionen, besluttede ABN AMRO N at sælge IFN og New HBU, hvilket førte til et nyt kapitalunderskud. Kommissionen bemærkede, at FBN og ABN AMRO N kunne profitere af fordelene ved fusionen (f.eks. fusionssynergier, fordelene ved at være et stærkere selskab med en større markedsandel på det nederlandske marked), samtidig med, at den nederlandske stat finansierede de direkte omkostninger. I den forbindelse bemærkede Kommissionen, at den nederlandske stat ikke var juridisk forpligtet til at betale disse omkostninger, eftersom de opstod i den nederlandske stats beslutning af 21. november 2008 om at fusionere FBN og ABN AMRO N og ikke i aktionæroverenskomsten.

- (143) Kommissionen bemærkede, at fusionen og de specifikke omstændigheder i forbindelse med udskillelsen medførte krydshæftelser (foranstaltning E). Ifølge nederlandsk selskabslovgivning forblev ABN AMRO Bank (nu RBS NV) og ABN AMRO II ansvarlig for gældshaverne i New HBU, hvis New HBU (eller dens nye ejer Deutsche Bank) ikke opfylder sine betalingsforpligtelser. New HBU havde lignende forpligtelser over for gældshaverne i ABN AMRO Bank (nu RBS NV) og ABN AMRO II). Kommissionen kunne ikke udelukke, at skadesløsholdelsesløsningen, som betød, at den nederlandske stat udstedte en garanti til gældshaverne i ABN Amro Bank (nu RBS NV) til en overkurs på 200 basispoint plus den gennemsnitlige CDS-margen, udgjorde statsstøtte.

Forenelighed med meddelelsen om værdiforringede aktiver

- (144) Kommissionen var ligeledes bekymret over udformningen af kapitalfrigørelsesinstrumentet (foranstaltning A). Kommissionen anerkendte, at foranstaltning A grundlæggende var forskellig fra andre foranstaltninger for værdiforringede aktiver, da den ikke havde til formål at beskytte ABN AMRO N mod yderligere fald i nødlidende aktiver (toxic assets) med en meget usikker vurdering. Ikke desto mindre mente Kommissionen, at foranstaltning A for at være forenelig med det indre marked skulle overholde de generelle principper i meddelelsen fra Kommissionen om behandlingen af værdiforringede aktiver i Fællesskabets banksektor⁽⁵⁸⁾ (»meddelelsen om værdiforringede aktiver«). Mere specifikt bør der være tilstrækkelig dokumentation for en præcis prissætning, hvilket betyder, at banken ikke bør overføre forventede tab til staten. I denne henseende ønskede Kommissionen også at forstå, hvilke konsekvenser en række specifikke kontraktmæssige bestanddele (f.eks. tilbagebetalingsmekanismen og vertikale dele) ville få for den faktiske pengestrøm og prissætning. Endelig tvivlede Kommissionen på, om der var tilstrækkelige incitamenter til at sikre, at ABN AMRO N ville ophæve instrumentet, så snart det ikke længere var nødvendigt.

Forenelighed med omstruktureringsmeddelelsen

- (145) Kommissionen tvivlede på, om omstruktureringsplanen af december 2009 opfyldte kriterierne i meddelelsen fra Kommissionen om genoprettelse af rentabiliteten i finanssektoren under den nuværende krise og vurdering af omstruktureringsforanstaltninger på grundlag af statsstøttereglerne⁽⁵⁹⁾ (»omstruktureringsmeddelelsen«) med hensyn til rentabilitet, byrdefordeling og uforholdsmæssige konkurrencefordrejninger.

⁽⁵⁸⁾ EUT C 72 af 26.3.2009, s. 1.

⁽⁵⁹⁾ EUT C 195 af 19.8.2009, s. 9.

Genoprettelse af rentabiliteten på lang sigt

(146) Kommissionen anerkendte, at ABN AMRO Group ved første øjekast ville realisere en tilstrækkelig omsætning til at dække alle driftsomkostningerne (herunder værdiforringelser) og oparbejde en acceptabel egenkapitalforrentning. Kommissionen bemærkede imidlertid også, at egenkapitalforrentningen i ABN AMRO Group i vid udstrækning afhang af en række nøgleforudsætninger. Først og fremmest er det vigtigt, at ABN AMRO Group, hvis den ønsker at blive omkostningseffektiv med et acceptabelt omkostnings-/udbytteforhold, gennemfører de planlagte synergier (nemlig 1,1 mia. EUR før skat sammenlignet med et nettoresultat i 2013 på [...] mia. EUR). For det andet var det som anført i betragtning 118 i afgørelsen af 5. februar 2010 endvidere af afgørende betydning for ABN AMRO Groups rentabilitet, at den kunne forbedre sin nettorentemarginal fra det lave niveau i FBN og ABN AMRO N i andet halvår af 2008 og første halvår af 2009. I afgørelsen af 5. februar 2010 anførte Kommissionen, at den havde brug for flere oplysninger om disse spørgsmål, så den kunne vurdere, om rentabiliteten reelt set var blevet genoprettet på lang sigt.

(147) Kommissionen bemærkede endvidere, at omstrukturierungsplanen af december 2009 endnu ikke indeholdt finansielle beregninger for det værst tænkelige scenarie som krævet i punkt 13 i omstrukturierungsmeddelelsen. Kommissionen anmodede derfor om sådanne finansielle beregninger for det værst tænkelige scenarie, så den kunne kontrollere, hvordan ABN AMRO Group ville klare sig under mere belastende markedsforhold.

(148) Kommissionen bemærkede endvidere, at omstrukturierungsplanen af december 2009 indeholdt meget få oplysninger om de mindre underdivisioner, således at Kommissionen kunne ikke afgøre, om alle rentabilitetsspørgsmål på dette niveau var håndteret tilstrækkeligt. Mere specifikt tvivlede Kommissionen på, om rentabiliteten i PFS, en division i FBN, som rapporterede om store Madoff-relaterede tab i 2008, var tilstrækkeligt garanteret.

Støtte begrænset til det nødvendige minimum/egetbidrag

(149) Kommissionen tvivlede på, om statsstøtten var begrænset til det nødvendige minimum for at genoprette rentabiliteten i ABN AMRO Group. I den forbindelse bemærkede den, at ABN AMRO Group havde anført, at den ønskede at foretage mindre tillægsovertagelser, som den fandt nødvendig for at kunne genopbygge de produktkompetencer, der gik tabt i udskillelsesprocessen fra Fortis SA/NV og ABN AMRO Holding. I afgørelsen af 5. februar 2010 anførte Kommissionen, at statsstøtte

ikke skal anvendes til at finansiere overtagelser eller nye investeringer, medmindre dette er nødvendigt for at genoprette en virksomheds rentabilitet. Kommissionen anmodede den nederlandske stat om at kaste mere lys over ABN AMRO Groups overtagelsespolitik og bl.a. fremsende en detaljeret liste over aktiviteter, som ABN AMRO Group skulle opbygge af hensyn til rentabiliteten.

(150) Kommissionen tvivlede desuden på, om alle udbydere af hybrid kapital til FBN og ABN AMRO N havde betalt deres andel af omstruktureringen. Kommissionen var f.eks. bekymret over, om FBN's præferenceaktionærer⁽⁶⁰⁾ i tilstrækkelig grad havde bidraget til at sikre, at den nederlandske stats indgreb ikke blev begrænset til det nødvendige minimum.

(151) Også med hensyn til varighed bør statsstøtten begrænses til det nødvendige minimum. I denne forbindelse bemærkede Kommissionen, at der var behov for en række foranstaltninger til håndtering af midlertidige problemer, men Kommissionen tvivlede på, om den nederlandske stat havde taget tilstrækkelige skridt til at sikre, at foranstaltningerne ville blive afviklet, når der ikke længere var brug for dem.

(152) Med hensyn til foranstaltning A bemærkede Kommissionen, at kapitalfrigørelsesinstrumentet ikke ville være attraktivt, når først ABN AMRO N fik lov til at gennemføre Basel II-krav. Selv om kapitalfrigørelsesinstrumentet indeholdt købsfunktioner, der gjorde det muligt at ophæve kontrakten før tid, bemærkede Kommissionen, at der ikke var nogen klar tidsplan for den nederlandske stats exit.

(153) Endvidere bemærkede Kommissionen med hensyn til forsigtighedsmarginen på 500 mio. EUR, at hensigten var, at ABN AMRO Group skulle erstatte dette beløb med selvfinansieret kapital. Igen bemærkede Kommissionen, at der ikke var nogen som helst angivelse af tidsforløbet.

(154) Med hensyn til integrationsomkostningerne på 1,2 mia. EUR (nemlig foranstaltning B5) bemærkede Kommissionen, at den nederlandske stat hævdede, at disse ville føre til vigtige synergier på 1,1 mia. EUR (før skat) om året, hvilket i princippet kunne anvendes til at betale statsstøtten tilbage. Alligevel bemærkede Kommissionen, at den nederlandske stat ikke havde sørget for en mekanisme, der sikrede en sådan tilbagebetaling. Med hensyn til kapitalbehovet i forbindelse med salget af New HBU konkluderede Kommissionen, at kapitalkravet vedrørende kreditordningen ville falde brat i takt med, at lånene gradvist forfaldt til betaling. Igen understregede Kommissionen, at statsstøtte skal tilbagebetales, når der ikke længere er behov for den.

⁽⁶⁰⁾ Yderligere oplysninger findes i betragtning 60.

Begrænsning af konkurrencefordrejning

- (155) Med hensyn til konkurrencefordrejning bemærkede Kommissionen, at FBN's og ABN AMRO N's kapitalbehov til en vis grad stammede fra deres udskillelse fra deres tidligere moderselskaber og fra direkte integrationsomkostninger og ikke fra overdreven risikotagning eller dårlig forvaltning i FBN og ABN AMRO N. På denne baggrund konkluderede Kommissionen, at der sandsynligvis ikke ville blive behov for yderligere frasalg.
- (156) Samtidig udtrykte Kommissionen imidlertid tvivl om, hvorvidt omstrukturingsplanen af december 2009 indeholdt tilstrækkelige adfærdsmæssige foranstaltninger til at sikre, at FBN og ABN AMRO N ikke ville bruge statsstøtten til at vokse på bekostning af deres konkurrenter, f.eks. ved at gennemføre en ikke-bæredygtig prissætningspolitik eller overtage andre finansielle institutioner, som kan svække ikke-støttemodtageres incitament i forhold til konkurrence, investeringer og innovation og dermed afholde nye deltagere fra at komme ind på det nederlandske bankmarked.
- (157) Hvad angår exit, anførte Kommissionen, at det ville være nyttigt, hvis den nederlandske stat udviklede og tydeligt kommunikerede en exitstrategi. Gentagne og massive indgreb fra den nederlandske stat kunne rent faktisk blive opfattet som permanent støtte fra indskyderne.

4. BEMÆRKNINGER FRA INTERESSEREDE PARTER

4.1. Første sæt bemærkninger fra Van Lanschot (brev af 6. maj 2009)

- (158) Klageren hævdede, at FBN og ABN AMRO N (herunder deres datterselskaber som MoneYou og Mees Pierson) takket være statsstøtte og statsligt ejerskab tilbød uholdbart høje renter på individuelle opsparings- og indlånskonti og dermed destabiliserede det nederlandske bankmarked.
- (159) Klageren mente derudover, at den rente, som FBN og ABN AMRO N tilbød, var tabsgivende. I denne henseende henviste den til, at EURIBOR-renten faldt fra 5 % i september 2008 til under 2 % i januar/februar 2009, mens den rente, som FBN og ABN AMRO N tilbød på opsparing, rent faktisk steg.
- (160) Klageren påpeger endvidere de særlige kendetegn på det nederlandske marked for private banking i forhold til

detailbankmarkedet, som har en tendens til at øge den fordrejende virkning af de trufne foranstaltninger. Opsparingsbeløb inden for private banling er i gennemsnit større end inden for detailbankvirksomhed. Hvad angår mindre opsparingsbeløb bekymrer kunderne sig mindre om bankens risikoprofil, eftersom de er beskyttet af den nederlandske indlånsgarantiordning (op til 100 000 EUR). Opmærksomheden på risici øges imidlertid, når denne tærskel passerer, hvilket er ret normalt inden for private banking.

- (161) Klageren hævdede også, at FBN og ABN AMRO N drager fordel af en iboende statsgaranti. Den hævdede, at FBN's og ABN AMRO N's kunder er overbeviste om, at den nederlandske stat ikke lader statsejede banker gå konkurs.
- (162) Klageren — som red krisen af uden statsstøtte — understregede, at den var stærkt påvirket af FBN's og ABN AMRO N's fordrejende adfærd, da den traditionelt i stort omfang gjorde brug af det nederlandske opsparingsmarked til finansiering af aktiver⁽⁶¹⁾. I absolutte tal havde klageren opsparing og indlån til 15 mia. EUR, hvilket betød, at en rentestigning på 1 % kunne koste selskabet ca. 150 mio. EUR om året⁽⁶²⁾. Ud over denne omkostningsstigning var der ydermere en volumenpåvirkning, eftersom Van Lanschot mistede kunder.

4.2. Opfølgende bemærkninger fra Van Lanschot (brev af 21. og 28. august 2009)

- (163) Ifølge klageren varede FBN's og ABN AMRO N's usædvanlige adfærd ved hen over sommermånederne i 2009.
- (164) Som et yderligere argument henviste klageren til unormalt store ændringer i volumen og markedsandele på det traditionelt stabile nederlandske opsparingsmarked. I denne henseende påpegede klageren FBN's og ABN AMRO N's pressemeddelelser, som meldte om indskud på henholdsvis 9 mia. EUR og 21 mia. EUR i første halvår af 2009⁽⁶³⁾. Klageren mente, at disse tal var anseelige i lyset af, at værdien af det samlede nederlandske opsparingsmarked er ca. 287 mia. EUR.
- (165) Som et andet eksempel på usædvanlig prissætning henviste klageren til, at renten på opsparing i nabolande som Belgien, Frankrig og Tyskland havde fulgt faldet i EURIBOR-renten, mens nederlandske opsparingsrenter fortsat var stødt høje.

⁽⁶¹⁾ Dette illustreres også af klagerens lave udlåns-/indlånskvote, som på klagetidspunktet lå på ca. 110 %.

⁽⁶²⁾ Van Lanschots nettooverskud udgjorde 215,4 mio. EUR, 30,1 mio. EUR og 14,8 mio. EUR i henholdsvis 2007, 2008 og 2009. I første halvår af 2010 rapporterede selskabet et nettooverskud på 20,3 mio. EUR.

⁽⁶³⁾ ABN AMRO's pressemeddelelse af 25. maj 2009 og 26. august 2009 om resultatet for 1. kvartal 2009 og 2. kvartal 2009 samt FBN's pressemeddelelse af 20. august 2009 om resultatet for 1. halvår 2009.

4.3. Bemærkninger fra ABN AMRO Bank (brev af 6. juli 2009)

- (166) I en bemærkning om beslutningen af 8. april 2009, der indledte den formelle undersøgelsesprocedure, gav ABN AMRO Bank (dvs. ABN AMRO N's moderselskab) yderligere oplysninger om sin finansieringsposition og finansieringsstrategi. ABN AMRO Bank afviste, at den — direkte eller indirekte — havde udnyttet nogen form for finansieringsstøtte til FBN (foranstaltning Y1 og Y2). ABN AMRO Bank påpegede, at den ikke havde behovet hjælp til finansiering under hele krisen takket være sin diversificerede finansieringsstrategi. Den understregede desuden, at dens likviditetsstatistik holdt sig inden for både de lovgivningsmæssige grænser og dens egne interne grænser.

5. BEMÆRKNINGER FRA DEN NEDERLANDSKE STAT

5.1. Bemærkninger fra den nederlandske stat til beslutningen af 8. april 2009

- (167) Den nederlandske stat anerkendte, at FBN havde været i stand til at forfølge sine aktiviteter på grund af statens overtagelse ⁽⁶⁴⁾, men hævdede, at overtagelsen stemte overens med det såkaldte »markedsøkonomiske investor-princip«. Derfor var der ifølge den nederlandske stat ikke nogen selektiv fordel og dermed ikke nogen statsstøtte. Den nederlandske stat hævdede, at den — selv om de integrerede transaktioner af 3. oktober 2008 primært skulle forhindre en destabilisering af FBN og ABN AMRO N og det nederlandske banksystem generelt — ved at købe andele i FBN og ABN AMRO N agtede at generere et positivt afkast på langt sigt. Den nederlandske stat understregede, at prisen for FBN (inklusive ABN AMRO N) lå inden for den eksterne vurderingseksperts vurderingsniveau.
- (168) Den nederlandske stat hævdede, at den havde betalt en rimelig markedspris for FBN, men understregede, at selv om den havde betalt for meget, ville betalingen have udgjort statsstøtte til Fortis SA/NV (som var det sælgende selskab) og ikke statsstøtte til FBN.
- (169) Hvad angår foranstaltning Y1, hævdede den nederlandske stat, at den havde ydet kortfristet finansiering til FBN på markedsvilkår. Den hævdede, at FBN inden krisen modtog finansiering fra sit moderselskab til EONIA- eller EURIBOR-rente uden ekstra marginal. Den nederlandske stat fremførte, at den prissætning, de anvendte (som beskrevet i betragtning 96), stemte overens med praksis på markedet. Mere specifikt anførte den, at det prissætningssystem, der blev anvendt i perioden efter den 5. november 2008 (med en marginal på 50 basispoints

for lån med en løbetid på over tre måneder) var i tråd med den nederlandske garantiordning ⁽⁶⁵⁾.

- (170) Med hensyn til den periode, hvor FBN's likviditetsfacilitet blev stillet til rådighed, forklarede den nederlandske stat, at den indledte forhandlinger om at afvikle likviditetsfaciliteten i januar 2009 med det formål at afvikle den hurtigst muligt. Med dette mål in mente indførte den nederlandske stat i marts 2009 et nyt prissætningssystem i to trin, som gjorde finansiering dyrere, hvis den overskred en foruddefineret tærskelværdi. Den nederlandske stat antog, at FBN kunne tilbagebetale likviditetsfaciliteten med 4 til 5 mia. EUR om måneden, og agtede at afvikle likviditetsfaciliteten ved udgangen af 2009. I realiteten betalte FBN likviditetsfaciliteten tilbage hurtigere end ventet. Likviditetsfaciliteten var allerede afviklet den 1. juli 2009.
- (171) Den nederlandske stat hævdede, at den maksimale løbetid for likviditeten i likviditetsfaciliteten var proportional. I denne henseende forklarede den nederlandske stat, at den i den første periode (dvs. fra den 6. til den 23. oktober 2008) havde ydet likviditet med en løbetid på højst et par uger. Da likviditetsfaciliteten efterfølgende blev justeret, blev den maksimale løbetid forlænget til ni måneder for at undgå indløsningsstoppunkter.
- (172) Den nederlandske stat forklarede, at den samlede volumen under likviditetsfaciliteten (dvs. 5 mia. EUR for dag-til-dag-finansiering og 40 mia. EUR for langfristet finansiering) var baseret på FBN's reelle finansieringsbehov og derfor var det nødvendige minimum. Den kortfristede likviditetsfacilitet på 45 mia. EUR tog højde for den normale volatilitet i FBN's likviditet og gav FBN mulighed for omgående at tilbagebetale ca. 34 mia. EUR til Fortis SA/NV.
- (173) Hvad angår de langfristede lån (dvs. foranstaltning Y2), anerkendte den nederlandske stat, at Fortis Bank SA/NV kunne have anmodet om en tilbagebetaling af de fastforrentede lån (men ikke de variabelt forrentede lån) ⁽⁶⁶⁾. Den nederlandske stat hævdede imidlertid, at den blot var

⁽⁶⁴⁾ Den nederlandske stats svar på beslutningen af 8. april 2009, 11. august 2009, s. 6.

⁽⁶⁵⁾ I sit brev af 15. maj 2009 anførte den nederlandske stat, at prissætningssystemet skulle »forhindre uforholdsmæssigt store afvigelser i priserne på lån til FBN og de priser, som bankerne opkræves for en garanti under garantiordningen«.

⁽⁶⁶⁾ Udtagene fra det relevante prospekt for de fastforrentede lån lyder som følger: »Lånenes samlede udestående beløb forfalder og skal betales omgående på anfordring hvis en af følgende hændelser opstår: d) Hvis der indgives en begæring eller et påbud, eller der vedtages en resolution om afvikling af låntageren, ... eller hvis låntageren ophører med at drive forretning, eller hvis aktierne i låntageren overføres eller leveres til en tredjepart, eller hvis kontrollen med låntageren på anden vis er overdraget til en tredjepart« (kilde: brev fra de nederlandske myndigheder af 15. maj 2009, s. 4) (Kommissionens understregning). Der var fastforrentede lån for 7,9 mia. EUR ud af de samlede langfristlangfristede lån på 16,1 mia. EUR.

trådt i stedet for Fortis Bank SA/NV, og at alle betingelserne i de eksisterende kontrakter var uændrede. Ifølge den nederlandske stat var kontrakten mellem Fortis Bank SA/NV og FBN en normal markedskontrakt mellem aktører på det private marked. Den nederlandske stat anførte, at dens adfærd — fordi den var trådt i stedet for en markedsøkonomisk investor — automatisk var i overensstemmelse med det markedsøkonomiske investorprincip. Den nederlandske stat mente som sådan ikke, at den skulle begrunde, hvorfor renten kunne have været højere, eller hvorfor den burde have udskiftet de langfristede lån med kortfristede lån ⁽⁶⁷⁾.

(174) Den nederlandske stat anførte derudover, at det var ret almindeligt for selskaber, når de foretog overtagelser, at de samtidig ydede likviditet til nyovertagne datterselskaber.

(175) Med hensyn til, om ABN AMRO N havde modtaget direkte eller indirekte statsstøtte, afviste den nederlandske stat, at ABN AMRO N modtog finansiering fra den nederlandske stat eller FBN. Den nederlandske stat forklarede, at ABN AMRO N med sin store franchise inden for private banking og detailbankvirksomhed havde tilstrækkelig finansiering selv.

(176) Med hensyn til foranstaltning Z hævdede den nederlandske stat, at transaktionsprisen på 6,5 mia. EUR var en rimelig markedspris. Den understregede, at prisen lå mellem »aktuelle markedsforhold«-vurderingen på [4 - 6,5] mia. EUR og »through-the-cycle«-vurderingen på [6,5 - 9] mia. EUR som beregnet af den eksterne vurderingsekspert i begyndelsen af oktober 2008 (forud for transaktionen den 3. oktober 2008). I forhold til at overtagelsen (foranstaltning Z) fandt sted to en halv måned, efter at vurderingen blev foretaget, mente den nederlandske stat ikke, at det var nødvendigt at foretage rettelser, eftersom vurderingen i starten af oktober 2008 allerede viste visse usikkerheder ⁽⁶⁸⁾. Den nederlandske stat hævdede endvidere, at investeringsbankvirksomhed og nødlidende aktiver normalt lå til grund for tillidsproblemer i andre banker og medførte betydelige kursfald for aktier i disse banker. ABN AMRO N skilte sig derimod med sin stabile profil som detailbank og kommerciel bank grundlæggende ud fra de andre banker. På denne baggrund hævdede den nederlandske stat, at det ikke gav mening at justere kursen analogt med andre banker.

⁽⁶⁷⁾ S. 7 i det nederlandske svar af 11. august 2009 om beslutningen af 8. april 2009 lyder som følger: »Den nederlandske stat har udelukkende erstattet Fortis Bank SA/NV i en kontrakt, der (som allerede nævnt) blev indgået mellem to markedsparter. Satserne i kontrakten stemmer derfor overens med markedssatserne. Det er uklart, hvorfor det skal bevises, at disse satser kunne have været langt højere, eller at løbetiderne kunne have været kortere, eftersom de aktuelle betingelser allerede stemmer overens med praksis på markedet.« (Oprindelig tekst på nederlandsk, Kommissionens oversættelse til engelsk).

⁽⁶⁸⁾ I vurderingen af 3. oktober nedsatte statens eksterne vurderingsekspert de relevante virksomheders annualiserede indtægter med 20 %.

(177) Den nederlandske stat understregede desuden, at de øvrige medlemmer af konsortiet og navnlig RBS skulle godkende transaktionen, og at [...]. Den nederlandske stat henviste også til punkt 166 og 177 i den foregående ekspertrapport til generalforsamlingen i Fortis SA/NV den 11. februar 2009 i Bruxelles ⁽⁶⁹⁾, idet den hævdede, at disse punkter støtter den nederlandske stats argument om, at den betalte en rimelig pris for FBN, ABN AMRO N, Fortis Insurance og Fortis Corporate Insurance den 3. oktober 2008, hvilket dermed udgør en gyldig referencepris for salget fra december 2008.

(178) Den nederlandske stat gennemførte foranstaltning Z ved at give afkald på de krav, den havde over for FBN. Endvidere hævdede den nederlandske stat, at Kommissionen — hvis den skulle drage den konklusion, at foranstaltning Z udgjorde statsstøtte — skulle anvende en korrektion. Eftersom tilsvarende instrumenter i andre banker blev handlet til en betydelig rabat i forhold til pari ⁽⁷⁰⁾, var det logisk, at markedsværdien af de gældsinstrumenter, som den nederlandske stat havde givet afkald på, også var under pari. De aktuelle markedsforhold tydede med andre ord på, at den nederlandske stat ikke var berettiget til pari, men til en lavere markedsværdi. Den nederlandske stat anførte, at den under hensyntagen til de aktuelle markedsforhold kun var berettiget til en markedsværdi på [4,55 - 5,85] mia. EUR (så pariværdien af lånene på 6,5 mia. EUR korrigeret for en markedsrabat på [0,65 - 1,95] mia. EUR).

(179) Den 18. juni 2009 sendte det nederlandske finansministerium en vurdering af FBN fra DNB til Kommissionen som anmodet i beslutningen af 8. april 2009. [...] ⁽⁷¹⁾, ⁽⁷²⁾, ⁽⁷³⁾

(180) DNB underrettede ligeledes Kommissionen om [...] ABN AMRO N i et brev af 20. januar 2010. [...]

5.2. Bemærkninger fra den nederlandske stat om afgørelsen af 5. februar 2010

(181) Generelt anførte den nederlandske stat, at de trufne foranstaltninger ikke udgør statsstøtte, fordi foranstaltningerne:

i) ikke var til fordel for ABN AMRO N eller FBN,

⁽⁶⁹⁾ http://www.ageas.com/Documents/FR_ER_27012009.pdf.

⁽⁷⁰⁾ Pari svarer til den nominelle eller pålydende værdi af et værdipapir. En obligation, der sælges til pari, har en værdi svarende til værdien ved indløsning til forfald — typisk 1 000 EUR pr. obligation.

⁽⁷¹⁾ [...]

⁽⁷²⁾ [...]

⁽⁷³⁾ Se også betragtning 121 og 122 samt fodnote 52.

- ii) var nødvendige for at udskille ABN AMRO N og FBN fra deres respektive tidligere moderselskaber og var en følge af den nederlandske stats kontraktmæssige forpligtelser som retssuccessor til Fortis SA/NV i aktionæroverenskomsten eller
- iii) var økonomisk rationelle ud fra en privat investors synspunkt.
- (182) Den nederlandske stat hævdede, at Kommissionen skulle anvende det markedsøkonomiske investorprincip på alle de foranstaltninger, som den nederlandske stat havde truffet. Navnlig med hensyn til de fusionsrelaterede foranstaltninger (dvs. foranstaltning B4 og B5) understregede den nederlandske stat, at fusionen var en investering med en positiv nettonutidsværdi og derfor forenelig med det markedsøkonomiske investorprincip.
- (183) Den nederlandske stat accepterede med andre ord ikke Kommissionens foreløbige udtalelse i betragtning 96 i afgørelsen af 5. februar 2010 om, at det markedsøkonomiske investorprincip ikke fandt anvendelse på foranstaltningerne efter de integrerede transaktioner af 3. oktober 2008, eftersom disse foranstaltninger udgjorde en del af en større rednings- og omstrukturingsoperation.
- (184) Den nederlandske stat anerkendte, at statsstøttere reglerne betyder, at det markedsøkonomiske investorprincip ikke finder anvendelse, når der foretages flere sammenhængende kapitaltilførsler inden for en kort periode. Ikke desto mindre anførte den, at denne analyse ikke holdt stik i forhold til FBN og ABN AMRO N, da de integrerede transaktioner af 3. oktober 2008 — efter statens mening — ikke indeholdt statsstøtteforanstaltninger, og eftersom de opfølgende foranstaltninger endvidere ikke var knyttet til den indledende transaktion.
- (185) Den nederlandske stat anførte, at Kommissionen burde tage højde for de meget specifikke omstændigheder, hvorunder den nederlandske stat skulle købe FBN. Den nederlandske stat påpegede derudover, at salget af New HBU havde været en stor byrde for den nederlandske stat og for ABN AMRO N med en negativ kapitalvirkning på 470 mio. EUR.
- (186) Den nederlandske stat hævdede at have baseret alle sine foranstaltninger på principperne i bankmeddelelsen ⁽⁷⁴⁾ og meddelelsen fra Kommissionen — Rekapitalisering af pengeinstitutter under den aktuelle finanskrisen: Støttens begrænsning til det nødvendige minimum og sikkerhedsforanstaltninger mod uforholdsmæssige konkurrencefordrejninger ⁽⁷⁵⁾ (»rekapitaliseringsmeddelelsen«). Generelt hævdede den nederlandske stat, at dens foranstaltninger var velfokuserede, stod i forhold til de aktuelle udfordringer og udformet, så de minimerede de negative bivirkninger i forhold til konkurrenterne.
- (187) Den nederlandske stat hævdede, at foranstaltning A og B1 ikke udgjorde statsstøtte, eftersom staten var kontraktmæssigt forpligtet til at løse de kapitalproblemer, som ABN AMRO Z stod over for. Den nederlandske stat var under en kontraktmæssig forpligtelse i aktionæroverenskomsten til at gennemføre udskillelsen fra ABN AMRO Holding. DNB tillod kun, at udskillelsen af ABN AMRO II blev påbegyndt, hvis alle medlemmerne af konsortiet havde betalt deres andel af ABN AMRO Z's kapitalunderskud. Den nederlandske stat indrømmede, at den ydede kapital til ABN AMRO Z via ABN AMRO N, men understregede, at ABN AMRO N kun fungerede som mellemlid. I sidste ende havde ABN AMRO N kun sendt kapital videre til ABN AMRO Z, og foranstaltning A gav ikke nogen selektiv fordel for ABN AMRO N.
- (188) Med hensyn til om kapitalunderskuddet i ABN AMRO Z skyldtes selektive fordele for ABN AMRO N, anførte den nederlandske stat, at medlemmerne af konsortiet allerede på tidspunktet for konsortiets overtagelse af ABN AMRO Holdings (se betragtning 33) havde sikret, at aktiviteterne i de forskellige sporingsaktier (som defineret i betragtning 35) var tilstrækkelig afgrænset i forhold til hinanden. Denne ordning betød, at der også var en klar skelnen mellem aktiviteterne i ABN AMRO N og ABN AMRO Z. Det betød f.eks., at ABN AMRO N havde sin egen virksomhedsledelsesstruktur og sin egen rapportering. Den nederlandske stat henledte også Kommissionens opmærksomhed på, at ABN AMRO N havde særskilt juridisk status pr. 6. februar 2010 ⁽⁷⁶⁾.
- (189) Den nederlandske stat dokumenterede endvidere, at ABN AMRO Z's kapitalunderskud allerede eksisterede på overtagelsestidspunktet den 3. oktober 2008. ABN AMRO Z's åbningsbalance var allerede negativ med 7,4 mia. EUR den 3. oktober 2008, og Fortis SA/NV's andel deri var omkring 2,5 mia. EUR. Med hensyn til kilderne til kapitalunderskuddet erkendte den nederlandske stat, at der var sket en overførsel af Unicredito-aktier til en værdi af 1 mia. EUR fra ABN AMRO Z til de operationelle sporingsaktier (inklusive ca. 300 mio. EUR til ABN AMRO N), men den gav oplysninger, der viste, at overførslen af Unicredito-aktier fandt sted i februar 2008, længe før den nederlandske stat greb ind. Derfor kunne overførslen af Unicredito-aktier ikke anses for at være statsstøtte.
- (190) Med hensyn til ABN AMRO Z's omkostninger i forbindelse med hovedkvarterfunktioner understregede den nederlandske stat, at disse omkostninger faldt drastisk, efter at medlemmerne af konsortiet overtog ABN

⁽⁷⁴⁾ EUT C 270 af 25.10.2008, s. 8.

⁽⁷⁵⁾ EUT C 10 af 15.1.2009, s. 2.

⁽⁷⁶⁾ En dag efter afgørelsen af 5. februar 2010.

AMRO Holding som beskrevet i betragtning 33. Eftersom medlemmerne af konsortiet ikke havde nogen interesse i at bevare et stort integreret hovedkontor, var det logisk at holde disse omkostninger så lave som muligt. Tallene fra den nederlandske stat viste, at ABN AMRO Z's koncernfunktionsomkostninger udgjorde [0 - 0,5] mia. EUR i 2008 og [0 - 0,2] mia. EUR i 2009, hvilket den nederlandske stat anså for at være ubetydeligt. Den nederlandske stat understregede endvidere, at den påtog sig forpligtelsen til at absorbere disse omkostninger, da den erstattede Fortis SA/NV som part i aktionæroverenskomsten efter overtagelsen af FBN (inklusive ABN AMRO N) den 3. oktober 2008.

(191) Hvis Kommissionen mente, at foranstaltning A er statsstøtte, hævdede den nederlandske stat, at meddelelsen om værdiforringede aktiver⁽⁷⁷⁾ ikke bør finde anvendelse. Ifølge den nederlandske stat var der ingen usikkerhed i vurderingen af de beskyttede aktiver, som derfor ikke kunne anses for at være »værdiforringede« i den i meddelelsen anvendte forstand. Hvis Kommissionen ikke var enig i dette, medgav den nederlandske regering, at ABN AMRO N's CDS fortsat opfyldte de generelle principper i denne meddelelse. Endvidere hævdede den, at kreditbeskyttelsesinstrumentet var nødvendigt og proportionalt, samtidig med at konkurrencefordrejningerne blev holdt på et minimum.

(192) Den nederlandske stat slog fast, at forrentningen af kapitalfrigørelsesinstrumentet — et afkast på 10 % af den frigjorte kapital — var tilstrækkelig høj. Den dokumenterede derudover, at »første tab«-tranchen på 20 basispoint var betydeligt højere end det forventede tab. Den nederlandske stat anførte, at historiske tab (dvs. [0 - 15] basispoint) og de forventede tab i 2010 (dvs. [0 - 30] basispoint) på ABN AMRO N's realkreditportefølje var en god indikator for en række fremtidige forventede tab. Ligeledes bekræftede markedsoplysninger fra vurderingsrapporter⁽⁷⁸⁾, at »første tab«-tranchen oversteg det forventede tab. Den nederlandske stat henviste også til et dokument fra investeringsbanken [...], som simulerede, hvordan den nederlandske stats pengestrømme kunne udvikle sig i forskellige stressscenarier.

(193) Den nederlandske stat mente også, at kapitalfrigørelsesinstrumentet indeholdt tilstrækkelige exitincitamenter. Den nederlandske stat henledte Kommissionens opmærksomhed på inddrivelsen i kapitalfrigørelsesinstrumentet og på, at kapitalfrigørelsesinstrumentet ikke længere ville være attraktivt, når ABN AMRO Group fik lov til at operere under Basel II-kravene. På denne baggrund mente den nederlandske stat, at ABN AMRO N sandsyn-

ligvis ville inddrive kapitalfrigørelsesinstrumentet i januar 2011, hvor overgangen til Basel II-kravene forventedes at medføre en reduktion i den frigjorte kapital.

(194) Den nederlandske stat forklarede, at udskillelsesomkostningerne (dvs. foranstaltning B2 og B3) var en følge af aktionæroverenskomsten, som den nederlandske stat rent faktisk havde været part i siden den 3. oktober 2008. Ifølge aktionæroverenskomstens betingelser var staten — i modsætning til ABN AMRO N — forpligtet til at dele ABN AMRO Holding op i tre dele. Den nederlandske stat afviste, at disse omkostninger gav ABN AMRO N en fordel, og den forklarede, at den betalte udskillelsesomkostningerne, eftersom det var statens kontraktmæssige ansvar at gennemføre udskillelsen.

(195) Hvad angår forsigtighedsmargenen på 500 mio. EUR — ligeledes kategoriseret under udskillelsesomkostninger — anførte den nederlandske stat, at det var almindelig bankpraksis. Banker kan ikke operere med kun minimumskapitalkravet, men har brug for en yderligere sikkerhedsmargen. Ellers ville bankerne, hvis de oplever et — om end lille — tilbageslag, omgående støde ind i finansielle problemer. Den nederlandske stat anførte imidlertid, at bidraget til forsigtighedsmargenen bør være midlertidigt, og at ABN AMRO N på længere sigt selv bør generere forsigtighedsmargenen uden hjælp fra den nederlandske stat.

(196) Med hensyn til foranstaltning B4 hævdede den nederlandske stat, at foranstaltningen ikke udgjorde statsstøtte. Den nederlandske stat hævdede, at beslutningen om at fusionere begge banker allerede var truffet og delvist gennemført, da den overtog FBN. Den nederlandske stat støttede sin påstand ved at henvise til, at ABN AMROs formueforvaltning allerede var blevet udskilt og integreret i Fortis SA/NV på tidspunktet for de integrerede omkostninger af 3. oktober 2008. Den nederlandske stat understregede endvidere, at Kommissionen havde forpligtet den til at gennemføre et fusionstilsagn for at løse udestående fusionsproblemer, og at den overtog New HBU's fusionstilsagn fra Fortis SA/NV. Den nederlandske stat anførte derudover, at ABN AMRO N's finansielle midler i sidste ende ikke ville øges, og den forsvarede derfor den holdning, at foranstaltning B4 ikke udgjorde statsstøtte.

(197) Den nederlandske stat anførte, at statslige midler, der blev ydet til at finansiere integrationsomkostninger (foranstaltning B5), skulle ses som en rationel investering, der gav sunde afkast i form af synergier. Den nederlandske regering anslog, at disse synergier havde en værdi på omkring 1,1 mia. EUR om året (før skat), mens de direkte integrationsomkostninger udgjorde 1,2 mia. EUR (efter skat). Ifølge den nederlandske stat burde den samlede netto nutidsværdi af fusionen (under

⁽⁷⁷⁾ EUT C 72 af 26.3.2009, s. 1.

⁽⁷⁸⁾ I Fitch-rapporten af 2. februar 2010 om nederlandske realkreditlån anføres det, at »realkreditporteføljer i Nederlandene har oplevet ubetydelige tab og et lavt niveau af lovovertrædelser sammenlignet med de fleste andre europæiske lande. I dag har Nederlandene et af de laveste niveauer af tvangsauktioner og tab i Europa«.

hensyntagen til synergier, integrationsomkostninger og omkostningerne i forbindelse med fusionstilsagnet) udgøre et positivt beløb på 2,88 mia. EUR ⁽⁷⁹⁾.

- (198) Ifølge den nederlandske stat var konverteringen fra tier 2-til tier 1-kapital (foranstaltning C) ikke selektivt til fordel for FBN. Den nederlandske stat hævdede, at konverteringen var i den nederlandske stats interesse, eftersom den kunne konvertere lån med en gennemsnitlig kuponrente på 2,976 % til egenkapital, som efter dens mening havde en attraktiv forrentning. I denne forbindelse henviste den nederlandske stat til ABN AMRO Groups forventede normaliserede egenkapitalforrentning for 2012 på ca. [...] % som anført i omstrukturingsplanen for december 2009.
- (199) Hvis Kommissionen mener, at foranstaltning C er statsstøtte, anførte den nederlandske stat, at Kommissionen ikke skulle anse alle frafaldne lån for at være statsstøtte. Den forklarede, at konverteringen kunne inddeles i tilbagebetaling af tier 2-kapital til pari kombineret med tilførsel af tier 1-kernekapital (uden nettokontantvirkninger). Ifølge den nederlandske stat kunne den ikke med rimelighed have forventet en tilbagebetaling af tier 2-kapital til pari på det pågældende tidspunkt, eftersom sammenlignelige instrumenter fra andre banker blev handlet med en anseelig rabat i forhold til pari, hvilket viser de skrøbelige forhold på markedet. Den nederlandske stat anførte, at en rabat på [135 - 405] mio. EUR var berettiget baseret på sammenlignelige tal.
- (200) Den nederlandske stat anførte, at betalingen på 740 mio. EUR (foranstaltning D) var en af dens forpligtelser i henhold til aktionæroverenskomsten. Endvidere understregede den nederlandske stat, at der kun var betalinger til de andre medlemmer af konsortiet og ikke til ABN AMRO N, så ABN AMRO N modtog heller ikke statsstøtte.
- (201) Vedrørende foranstaltning E anførte den nederlandske stat, at ABN AMRO II ikke drog fordel af modgarantien (beskrevet i betragtning 126), men at foranstaltning E blot satte ABN AMRO II i stand til at yde Deutsche Bank en modgaranti. Den hævdede, at modgarantien ikke kunne anvendes af banken til at udvikle nye forretninger og derfor ikke ville medføre nogen konkurrencefordrejninger.
- (202) Den nederlandske stat mente, at modgarantien stemte overens med Kommissionens rekapitaliseringsmeddelse.

⁽⁷⁹⁾ Ifølge den nederlandske stat udgør nettonutidsværdien af nettosynergierne (dvs. bruttosynergier på 1,1 mia. EUR om året før skat med fradrag af integrationsomkostninger på 1,2 mia. EUR efter skat) 4 mia. EUR, mens omkostninger i forbindelse med fusionstilsagnet udgør ca. 1,12 mia. EUR. Som følge deraf skønner den nederlandske stat, at fusionen har en positiv nettonutidsværdi på ca. 2,88 mia. EUR.

Den nederlandske stat understregede, at den havde baseret sin prissætning på Den Europæiske Centralbanks rekapitaliseringshenstilling.

- (203) Den nederlandske stat kommenterede også Kommissionens mistanke om, at FBN's præferenceaktionærer ⁽⁸⁰⁾ ikke i tilstrækkelig grad havde bidraget i forhold til byrdefordeling. Den nederlandske stat forklarede, at præferenceaktieinvestorerne ikke havde modtaget dividende i 2008 (hverken kontant eller periodiseret), og at præferenceaktierne blev handlet under pari. Den nederlandske stat tilføjede, at FBN's betalingssevne eller evne til at henlægge en fast dividende i fremtiden afhang af, om FBN havde tilstrækkelige IFRS-overskud. Den nederlandske stat bemærkede, at dividendebestemmelsen om FBN's præferenceaktier indeholder såkaldte »dividend stopper/pusher«-sprog ⁽⁸¹⁾, og at usikkerheden omkring ABN AMRO Groups dividendepolitik reducerede den tryghed, som præferenceaktieinvestorerne kunne udlede af »dividend stopper/pusher«-sproget.
- (204) Med hensyn til, om kapital ville blive tilbagebetalt, når det (midlertidige) kapitalbehov forsvinder, hævdede den nederlandske stat, at den agtede at anvende ABN AMRO Groups dividendepolitik på en sådan måde, at ABN AMRO Group ikke ville have nogen overflødig kapital, som kunne medføre en fordrejning af konkurrencen ⁽⁸²⁾.
- (205) Vedrørende konkurrencefordrejning anførte den nederlandske stat, at den ikke var enig i Kommissionens holdning til, at ABN AMRO N og FBN blev styrket i Nederlandene som følge af fusionen, eller at en sådan udvikling truede med at skabe uforholdsmæssige konkurrencefordrejninger. Den var snarere af den modsatte mening og påpegede i denne henseende, at udskillelsen af FBN og ABN AMRO N fra deres respektive moderselskaber og den efterfølgende fusion var meget arbejdsintensiv og betød, at ledelsen i FBN og ABN AMRO N kunne bruge mindre tid på den daglige forretning, og den anførte derfor, at udskillelsen og den efterfølgende fusion havde en negativ indvirkning på konkurrencesituationen for FBN og ABN AMRO N (eller ABN AMRO Group efter fusionen).

5.3. Bemærkninger fra den nederlandske stat til bemærkninger fra interesserede parter

5.3.1. Bemærkninger fra den nederlandske stat til klagerens brev af 6. maj 2009

- (206) Generelt understregede den nederlandske stat, at den mente, at foranstaltningerne til fordel for FBN og ABN

⁽⁸⁰⁾ Se også betragtning 60.

⁽⁸¹⁾ Ved en »dividend pusher« skal udstederen betale sin kupon på hybrid kapital, hvis denne har betalt dividende på sine ordinære aktier i overensstemmelse med tilbagetrædelsesrækkefølgen i kapitalstrukturen. En »dividend stopper« forhindrer udstederen i at betale dividende i en periode, hvor udstederen undlader betalinger til indehavere af hybrid kapital.

⁽⁸²⁾ Senere blev ABN AMRO Group og den nederlandske stat enige om, at ABN AMRO Groups dividendepolitik skulle baseres på en dividendebetaling på 40 % som beskrevet i betragtning 75.

AMRO N ikke opfyldte EU's definition af statsstøtte og derfor ikke havde en fordrejende virkning. Den mente, at FBN's og ABN AMRO N's adfærd på opsparings- og indskudsmarkedet stemte overens med en rationel markedsaktør, som beskyttede sine kommercielle interesser. Den nederlandske stat mente, at den rente, som FBN og ABN AMRO N tilbød, ikke var fordrejende. Den hævdede følgelig, at Unionens konkurrencelovgivning ikke var blevet overtrådt.

(207) Den nederlandske stat fremlagde en række sammenligningstabeller med de renter, der blev tilbudt på specifikke indskuds- og opsparingsprodukter. Den nederlandske stat afviste, at FBN og ABN AMRO N konsekvent fik tilbudt den højeste rente, navnlig sammenlignet med mindre nederlandske banker som SNS, NIBC og DSB. Den nederlandske stat påpegede endvidere, at renten på opsparingskonti allerede var høj i Nederlandene inden finanskrisen, delvist som følge af mindre bankers adfærd med en aggressiv prispolitik. Den nederlandske stat mente, at bankerne under finanskrisen forsøgte at beskytte deres opsparingsfranchise ved at tilbyde kunderne en relativ høj rente på opsparingsprodukter.

(208) Den nederlandske stat kommenterede endvidere prisstrategien hos MoneYou, ABN AMRO N's internetmærke, som blev introduceret på markedet i september 2008. Den nederlandske stat anførte, at MoneYou er et specifikt internetprodukt, som adskilte sig betydeligt fra mere traditionelle produkter med hensyn til omkostningsgrundlag og serviceniveau. Den nederlandske stat anførte, at MoneYou skulle opbygge mærkebevidsthed inden for de første seks måneder og derfor skulle tilbyde en rente, som var lidt lavere end eller svarede til den rente, som tilsvarende internetbanker på markedet tilbød⁽⁸³⁾. Fra andet kvartal 2009 og fremefter blev den rente, som MoneYou tilbød, sænket, og MoneYou lagde sig i det såkaldte midtersegment⁽⁸⁴⁾. Med hensyn til MoneYou tilføjede den nederlandske stat, at den kun rejste begrænsede midler (nemlig [0 - 5] mia. EUR), svarende til omtrent [0 - 5] % af den samlede volumen på det nederlandske opsparingsmarked. Den nederlandske stat tilføjede, at tidligere Van Lanschot-kunder kun repræsenterede en mindre del af MoneYous forretning (nemlig [0 - 5 000] konti eller [0 - 5] % af MoneYous konti).

(209) Den nederlandske stat afviste endvidere, at ABN AMRO N og FBN udelukkende benyttede det nederlandske opsparingsmarked til at finansiere sig selv. Den nederlandske stat gav nye oplysninger, der viste, at ABN AMRO N den 6. juli 2009 havde udstedt en dækket obligation på 2 mia. EUR, og at FBN havde udstedt

15,5 mia. EUR i statsgaranterede gældsinstrumenter. Ifølge den nederlandske stat var klagerens påstande ukorrekte og forhastede. Den anførte, at FBN blot havde brug for lidt tid til at iværksætte finansoperationer og udstede statsgaranterede gældsinstrumenter. Den nederlandske stat anførte endvidere, at indskud og opsparingsprodukter også er vigtige i forhold til at skabe et kundeforhold og har et andet og bredere formål end andre finansieringsinstrumenter. I denne henseende påpegede den nederlandske stat, at et tab i en banks andel af opsparings- og indskudsmarkedet kunne medføre tab af markedsandele i andre bankprodukter.

(210) Den nederlandske stat afviste endvidere, at forbrugerne og markedsdeltagerne opfattede ABN AMRO N og FBN som mere sikre banker end konkurrenterne. Den henviste til vurderingsbureauernes vurdering af FBN og ABN AMRO N, som f.eks. lå under Rabobanks AAA-vurdering. Dens relative CDS-margen fortalte en lignende historie. Den nederlandske stat mente endvidere, at stats ejerskabet ikke gjorde ABN AMRO N eller FBN mere sikker i forbrugernes og markedsdeltagernes øjne. I denne henseende påpegede den, at de mange ad hoc-indgreb fra statens side havde vist, at den nederlandske stat om muligt ville gribe ind med hensyn til alle privatejede banker. Den mente dermed, at der rent faktisk ikke var nogen forskel mellem den sikkerhed, som nederlandske privatejede banker tilbød sammenlignet med nederlandske statsejede bankers sikkerhed.

(211) For at beregne, om den rente, som blev tilbudt på opsparingsprodukter, rent faktisk var tabsgivende, hævdede den nederlandske stat, at den ikke skulle sammenlignes med EURIBOR's rente, men snarere med renten fra en portefølje med tilknytning til indeks eller toneangivende obligation (den såkaldte »replicating portfolio«⁽⁸⁵⁾). Ved hjælp af denne metode anerkendte den nederlandske stat, at der for nogle produkter var en midlertidig negativ margin. Den anførte imidlertid, at det var rationel markedsadfærd og i overensstemmelse med (privatejede) konkurrenters markedsadfærd på netop dette tidspunkt.

5.3.2. Bemærkninger fra den nederlandske stat til klagerens argumenter af 21. og 28. august 2009

(212) Den nederlandske stat anførte, at dens tidligere bemærkninger, som er sammenfattet i betragtning 206 til 211, vedrørende klageren, fortsat var gældende.

⁽⁸³⁾ Den nederlandske stat og ABN AMRO N har på deres liste over banker i samme segment pr. 1. september 2008 medtaget følgende: [...].

⁽⁸⁴⁾ Den nederlandske stat og ABN AMRO N henviser i denne forbindelse til SNS, DSB og forsikringselskaber som Aegon.

⁽⁸⁵⁾ »Replicating portfolio«-metoden er baseret på en model, der viser, hvor længe indskud og opsparing gennemsnitlig bevares i banken. Denne metode er baseret på det historiske mønster med indskud og hævninger og ajourføres løbende. Anvendelse af denne metode forudsætter, at banken investerer kortfristede indskud og opsparinger i en reel portefølje bestående af kortfristede indskud, men også langfristede investeringer. Metoden resulterer i en opsparingsmargin, som ikke udelukkende afhænger af EURIBOR-satser, men også af afkast på langfristede investeringer på længere sigt.

(213) Derudover bemærkede den nederlandske stat, at klagerens påstand om, at ABN AMRO N's og FBN's markedsandel var øget, var baseret på en forkert statistik. Med hensyn til den påståede stigning på 21 mia. EUR i indskud indsamlet af ABN AMRO N, hævdede den nederlandske stat, at kun 5,1 mia. EUR skyldtes nederlandsk detailopsparing, og at resten primært skyldtes opsparring fra erhvervskunder og udenlandske indskud. Den nederlandske stat gav ligeledes oplysninger, der viste, at en stor del af FBN's volumenstigning i indskud og opsparring stammede fra corporate banking i modsætning til detailbankvirksomhed og private banking.

(214) Den nederlandske stat bemærkede, at nederlandske kunder havde investeret mere i deres opsparring på grund af det usikre makroøkonomiske miljø. Den fremhævede data fra det centrale statistikkontor, Central Bureau of Statistics (»CBS«), som anførte, at opsparringen steg med 7,7 % i første halvår af 2009 i forhold til året før. ABN AMRO N's kundeopsparing steg med 7,5 % i forhold til året før, hvilket tydede på, at ABN AMRO N's markedsandel i stedet faldt. FBN dokumenterede endvidere, at dens kundeopsparing havde udviklet sig sammen med markedet.

5.3.3. Bemærkninger fra den nederlandske stat til bemærkningerne fra ABN AMRO Bank

(215) Den nederlandske stat bekræftede, at den ikke havde givet ABN AMRO N en likviditetsfacilitet, og bekræftede dermed generelt ABN AMRO Banks argumenter.

6. VURDERING

6.1. Eksistensen af støtte

(216) I traktatens artikel 107, stk. 1, fastsættes det, at enhver støtte, der ydes af medlemsstaterne eller gennem statslige ressourcer i hvilken som helst form, som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencen ved at favorisere visse virksomheder eller fremstilling af bestemte goder, skal, i det omfang det påvirker handelen mellem medlemsstaterne, være uforenelig med det indre marked. Det følger, at en statsforanstaltning udgør statsstøtte, hvis den opfylder de fire følgende (akkumulerende) kriterier:

— statslige ressourcer

— selektiv fordel

— fordrejende virkning på konkurrencen og

— virkning på handelen mellem medlemsstaterne.

(217) Det første kriterium opfyldes for foranstaltning Y1 til E i tabel 4 i betragtning 128, da alle disse foranstaltninger er direkte finansieret af den nederlandske stats ressourcer.

(218) Hvorvidt en foranstaltning udgør en selektiv fordel for FBN, ABN AMRO N eller ABN AMRO Group efter fusionen (det andet kriterium), analyseres i betragtning 220 til 278, idet hver foranstaltning undersøges særskilt.

(219) Hvis der i dette tilfælde findes en selektiv fordel, er det tredje og fjerde kriterium også opfyldt. Alle foranstaltninger fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencen, eftersom de giver FBN, ABN AMRO N eller ABN AMRO Group en fordelagtig position i forhold til andre konkurrerende banker (tredje kriterium). Endvidere har foranstaltningerne en indvirkning på handelen mellem medlemsstaterne. FBN, ABN AMRO N og ABN AMRO Group er efter fusionen internationalt orienterede banker med aktiviteter uden for Nederlandene, samtidig med at de konkurrerer på hjemmemarkedet med datterselskaber til udenlandske banker (fjerde kriterium).

6.1.1. Foranstaltning Y1 og Y2 af 3. oktober 2008

(220) Det er relevant at minde om, at det i denne afgørelse kun er den potentielle støtte til FBN, ABN AMRO N eller ABN AMRO Group efter fusionen, der vurderes. Potentiel støtte til Fortis Bank SA/NV som følge af foranstaltning Y1 og Y2 blev vurderet i beslutningen af 3. december 2008.

(221) Som anført i betragtning 52 i beslutningen af 3. december 2008 ⁽⁸⁶⁾ og i den indledende støttevurdering for disse foranstaltninger i beslutningen af 8. april 2009 hænger foranstaltningerne af 3. oktober 2008 (nemlig foranstaltning X, Y1 og Y2) uløseligt sammen. Den nederlandske stat udskilte FBN og ABN AMRO N fra deres likviditetstrængte moderselskab gennem overtagelsen af FBN, men for at isolere FBN fuldt ud fra moderselskabets likviditetsproblemer måtte den nederlandske stat ligeledes påtage sig rollen som finansieringsyder til FBN. Dette mål udmøntede sig i foranstaltning Y1 og Y2. Derudover overtog den nederlandske stat den 3. oktober 2008 Fortis SA/NV's forpligtelser i aktionær-overenskomsten.

(222) Som anført i betragtning 50 i beslutningen af 3. december 2008, kan Kommissionen ikke acceptere, at det markedsøkonomiske investorprincip er opfyldt

⁽⁸⁶⁾ EUT C 80 af 3.4.2009, s. 8.

for de integrerede transaktioner af 3. oktober 2008, hvorved den nederlandske stat overtog FBN (herunder ABN AMRO N) for 12,8 mia. EUR og ydede FBN et meget stort finansieringsbeløb. I lyset af de daværende markedsforhold ville ingen køber have været i stand til og villig til at tilbyde så meget for at redde FBN⁽⁸⁷⁾. Endvidere bekræftede yderligere oplysninger fra den nederlandske stat, at den nederlandske stat den 3. oktober 2008 ligeledes havde accepteret at friholde Fortis SA/NV for dens forpligtelser i henhold til aktionæroverenskomsten. Denne aftale om aktionæroverenskomsten ville have gjort de integrerede transaktioner af 3. oktober 2008 endnu mindre acceptable for en markedsøkonomisk investor. Uden en reel due diligence-undersøgelse var der ingen investor, som ville have overtaget Fortis SA/NV's forpligtelser i henhold til aktionæroverenskomsten, som medførte store forpligtelser på et senere tidspunkt (som den nederlandske stat allerede var delvist opmærksom på den 3. oktober 2008).

(223) For den nederlandske stat var de integrerede transaktioner af 3. oktober 2008 nødvendige for at undgå store negative bivirkninger for det nederlandske bank-system og økonomien⁽⁸⁸⁾. En markedsøkonomisk investor tager typisk ikke højde for sådanne bivirkninger.

(224) Viljen til at undgå et alvorligt sammenbrud i det nederlandske banksystem og økonomien forklarer også, hvorfor den nederlandske stat traf sine beslutninger så hurtigt. En markedsøkonomisk investor ville have taget langt længere tid om at evaluere det potentielle behov for yderligere kapitaltilførsler og ville endvidere have undersøgt selskabernes økonomi i detaljer. Som følge deraf ville en markedsøkonomisk investor med tilstrækkelig tid til at udføre en reel due diligence-undersøgelse have haft et bedre syn på de opfølgende investeringer og ville have taget højde for disse oplysninger i sin vurdering. Den nederlandske stat skulle reagere hurtigt for at bevare den finansielle stabilitet i Nederlandene og kunne ikke opføre sig som en markedsøkonomisk investor og bruge længere tid på at overveje de integrerede transaktioner af 3. oktober 2008 og forpligtelserne i henhold til aktionæroverenskomsten dybere.

(225) Kommissionen bekræfter derfor sin vurdering af, at de integrerede transaktioner af 3. oktober 2008 ikke stemte

⁽⁸⁷⁾ I sin meddelelse til det nederlandske parlament af 6. oktober 2008 anførte den nederlandske stat selv, at den havde evalueret andre muligheder som et salg af FBN og/eller ABN AMRO N — eller en del af disse virksomheder — til en solid køber, men at den havde konkluderet, at disse muligheder i lyset af markedsforholdene og den korte varsel hverken var mulige eller tilstrækkelige i forhold til at bevare stabiliteten af FBN og ABN AMRO N.

Se hele teksten på: <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/kredietcrisis/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2009/03/10/staatsdeelneming-fortis-en-abn-amro.html>

⁽⁸⁸⁾ Denne evaluering bekræftes af bemærkninger fra den nederlandske finansminister, som konsekvent har hævdet, at den nederlandske stat primært greb ind af hensyn til den finansielle stabilitet. Han tilføjede, at det ikke var den nederlandske stats primære mål at tjene sin investering ind, men blot en ambition.

overens med det markedsøkonomiske investorprincip (denne konklusion blev allerede truffet i beslutningen af 3. december 2008, hvoraf det fremgik, at disse transaktioner var statsstøtte til Fortis Bank SA/NV).

(226) Med hensyn til eventuelle fordele blev det i de samlede foranstaltninger af 3. oktober 2008 tilladt at udskille FBN og ABN AMRO N fra Fortis SA/NV, hvilket gav en betydelig selektiv fordel for FBN, som i høj grad var integreret i Fortis Bank SA/NV og navnlig var meget afhængig af sidstnævnte med hensyn til finansiering. I omstrukturingsplanen af december 2009 (se også betragtning 78) indrømmede den nederlandske stat, at hvis den ikke havde grebet ind, var FBN blevet trukket ned af Fortis SA/NV. Uden statsstøtteforanstaltningerne havde FBN stadig været eksponeret for Fortis SA/NV's forpligtelser, som balancerede på kanten af konkurs, og denne eksponering ville have udgjort en betydelig hindring for FBN's aktiviteter. Ved at afgrænse sine aktiviteter i forhold til Fortis SA/NV kunne FBN i vidt omfang undgå de problemer og omkostninger, som er typiske for et nødlidende (finansielt) selskab (f.eks. højere finansieringsomkostninger, dårligere betalingsbetingelser fra leverandører og modparter, højere personaleomkostninger med henblik på at fastholde medarbejdere, reduktion i aktiviteter og risikovægtede aktiver for at bevare kapitalen)⁽⁸⁹⁾. Selv om ABN AMRO N rent driftsmæssigt forblev et særskilt selskab, frygtede den nederlandske stat en sammenblanding som følge af, at markederne kunne forbinde ABN AMRO N med dens fremtidige ejer Fortis SA/NV.

(227) Foranstaltning Y1 — en betydelig komponent i de integrerede transaktioner af 3. oktober 2008 — gav også FBN en stor fordel, navnlig på grund af transaktionens størrelse og de på daværende tidspunkt gældende markedsforhold.

(228) Den store likviditetsfacilitet på 45 mia. EUR⁽⁹⁰⁾ blev ydet, da engrosmarkederne var stort set lukkede, navnlig for store beløb og for selskaber med en relativt høj udlåns-/indlånskvote som FBN. At der ikke fandtes så meget likviditet på markedet, bekræftes af, at FBN skulle bruge flere kvartaler på at udskifte den kortfristede likviditetsfacilitet med andre finansieringskilder. I sidste ende

⁽⁸⁹⁾ FBN anførte desuden i sit markedsføringsmateriale til gældsinvestorer, at statsejerskabet var et gunstigt element, »som indgød tillid hos indskydere og kreditorer«. Roadshow-præsentation, april 2009, s. 3, næstsidste punkt i punktopstillingen, Roadshow-præsentation, juni 2009 (Paris), s. 3, næstsidste punkt i punktopstillingen, Roadshow-præsentation, juli 2009 (Madrid), s. 3, næstsidste punkt i punktopstillingen (alle offentligt tilgængelig på selskabets websted: <http://www.abnamro.com/en/investor-relations/latest-presentations/index.html>).

⁽⁹⁰⁾ Til sammenligning udgjorde FBN's samlede aktiver ved udgangen af 2008 185 mia. EUR, så likviditetsfaciliteten svarede rundt regnet til 25 % af den samlede balancesum.

betalte FBN hele den kortfristede finansiering fra den nederlandske stat tilbage i juni 2009, ni måneder efter likviditetsstøtten blev ydet. Refinansieringen skete delvist gennem statsgaranterede gældsudstedelser ⁽⁹¹⁾.

- (229) Det bør derfor konkluderes, at foranstaltning Y1 udgør statsstøtte, da den gav FBN en fordel i form af finansiering, som den ikke kunne have fundet på markedet under de dagældende markedsforhold.
- (230) Med hensyn til foranstaltning Y2, novationen af de langfristede lån fra Fortis Bank SA/NV, mener Kommissionen, at denne foranstaltning udgør en selektiv fordel for FBN. Oplysningerne fra den nederlandske stat viser, at Fortis Bank SA/NV var berettiget til en omgående tilbagebetaling af de fastforrentede langfristede lån (med en nominel værdi på 7,9 mia. EUR) på grund af ejerskiftet hos FBN. Takket være foranstaltning Y2 skulle FBN ikke finde ny finansiering på markedet for at tilbagebetale disse langfristede lån. Den kunne fortsat drage fordel af de eksisterende lån til samme priser som før krisen.
- (231) Ved at acceptere novationen ydede den nederlandske stat FBN langfristet gæld til den rente, der var gældende før krisen. En markedsøkonomisk investor ville ikke have ydet disse lån til en rente, der var gældende før krisen, men ville have forhandlet en rente, som bedre afspejlede de dagældende markedsforhold, navnlig eftersom det drejede sig om lån af en anelig størrelse.
- (232) Det bør derfor konkluderes, at foranstaltning Y2 udgør statsstøtte for FBN, eftersom den gav FBN en selektiv fordel i form af lån til en rente, der var gældende før krisen. Den nederlandske stat forsøgte ikke at indrette renten på det amortisable lån efter den rente, der var gældende før krisen, og udviste derfor ikke en adfærd som en markedsøkonomisk investor.
- (233) Kommissionen havde fået tilstrækkelige oplysninger til at kunne konkludere, at ABN AMRO N ikke modtog finansiering gennem foranstaltning Y1 og Y2. Den drog således ikke fordel af disse foranstaltninger.

Konklusion

- (234) De integrerede transaktioner af 3. oktober 2008 stemmer således ikke overens med det markedsøkonomiske inve-

storprincip og giver FBN en selektiv fordel. Disse foranstaltninger gjorde det muligt for FBN at forblive på markedet og videreføre sine aktiviteter uden at blive yderligere påvirket af moderselskabets problemer. FBN modtog endvidere omfattende finansieringsstøtte, som ikke var tilgængelig på markedet med så kort varsel. Foranstaltning Y1 og Y2 udgør derfor statsstøtte, mens foranstaltning X som fastlagt i betragtning 32 i beslutningen af 8. april 2009 som sådan ikke udgør statsstøtte til FBN, men er en del af en større transaktion — udskillelsen af FBN fra Fortis Bank SA/NV — som involverede statsstøtte til FBN.

6.1.2. Anvendelighed af det markedsøkonomiske investorprincip på de foranstaltninger, som blev gennemført efter den indledende støtte af 3. oktober 2008

- (235) Den nederlandske stat har truffet en lang række foranstaltninger til fordel for FBN og ABN AMRO N fordelt over en periode på omtrent 18 måneder. Den nederlandske stat hævder, at testen for det markedsøkonomiske investorprincip burde anvendes individuelt på hver af disse foranstaltninger (og navnlig på de fusionsrelaterede foranstaltninger — B4 og B5). På grundlag af foranstaltningernes kronologi (I), deres fælles formål (II) og selskabernes situation på tidspunktet for de enkelte foranstaltninger (III) konkluderer Kommissionen imidlertid, at de ikke er tilstrækkeligt tydelige til at blive bedømt uafhængigt i forhold til det markedsøkonomiske investorprincip. Kommissionen mener, at alle foranstaltninger er led i én lang omstruktureringsproces ⁽⁹²⁾, ⁽⁹³⁾.
- (236) Foranstaltningernes kronologi (I), som er beskrevet tidligere i afsnit 2.1 og afsnit 2.4 i denne afgørelse, viser, at alle foranstaltninger hænger sammen og blev truffet inden for en kort periode.
- (237) Derudover hænger de fusionsrelaterede foranstaltninger tydeligt sammen med de foregående indgreb. Da den nederlandske stat den 21. november 2008 — lidt mere end seks uger efter redningsindgrebet af 3. oktober 2008 — besluttede at fusionere FBN og ABN AMRO N, var det kun muligt, fordi den lige havde reddet de to selskaber fra konkurs. I et kontrafaktisk scenarie ville det med andre ord uden indgrebet den 3. oktober 2008 ikke have været muligt, da de to selskaber enten ikke havde eksisteret længere eller kun havde eksisteret i en meget reduceret form, som kunne have ført til en meget mindre og knap så attraktiv enhed, som den nederlandske stat også indrømmer i sin omstruktureringsplan af december 2009 (se betragtning 78).

⁽⁹²⁾ Sag T-11/95 *BP Chemicals Ltd mod Kommissionen*, Sml. 1998 II, s.3235.

⁽⁹³⁾ Se også andre sager vedrørende banker, f.eks. *Northern Rock*, EUT L 112 af 5.5.2010, s. 38, og *Bank of Ireland*, EUT C 40 af 9.2.2011, s. 9.

⁽⁹¹⁾ FBN udstedte statsgaranterede instrumenter for i alt 18,8 mia. EUR.

(238) Alle foranstaltningerne havde som fælles mål (II) at genoprette rentabiliteten i FBN og ABN AMRO N. Umidledbart efter de integrerede transaktioner af 3. oktober 2008 stod det klart, at den nederlandske stat blot havde stabiliseret situationen, mens der fortsat var vigtige problemer at løse, navnlig på grund af de enkelte enheders udskillelse fra det tidligere moderselskab.

(239) Endvidere var fusionen en nødvendig foranstaltning for at nå det fælles mål og genoprette rentabiliteten fuldt ud. Isoleret set var FBN's finansieringsposition svag, da den havde en relativt lille detailfranchise og i høj grad afhang af engrosfinansiering⁽⁹⁴⁾. ABN AMRO N havde mistet vigtige produktkompetencer og en stor del af sit internationale netværk. Begge selskaber stod over for driftsmæssige udfordringer i forbindelse med f.eks. it, skatteforvaltning og risikostyring, ligesom det var usikkert, om de var tilstrækkeligt store på alle de forretningsområder, som de var aktive inden for. Den nederlandske stat så på en række alternativer og besluttede hurtigt, at en fusion kombineret med yderligere kapitaltilførsler var den bedste metode til at genoprette rentabiliteten fuldt ud. I et fusionsscenario kompenserede ABN AMRO N's indskudsrige detailaktiviteter for FBN's svage finansieringsposition, hvorimod FBN kunne tilføre ABN AMRO N større og internationale filialer. Endvidere var den fusionerede enhed bedre rustet til at løse praktiske problemer og kunne desuden udnytte visse stordriftsfordele. Med fusionen undgik man at skulle genopbygge hver enkelt enhed særskilt.

(240) Med hensyn til selskabernes situation på tidspunktet for de enkelte foranstaltninger (III) bemærker Kommissionen, at selskabernes rentabilitet først var fuldt ud genoprettet, da alle foranstaltningerne var gennemført. De var ikke rentable på et mellemliggende trin, som f.eks. den 21. november 2008, da beslutningen om at fusionere blev truffet. I denne henseende understreger Kommissionen, at FBN ved udgangen af december 2008, hvilket vil sige efter beslutningen om at fusionere, risikerede at falde ned under DNB's minimumskapitalkrav, fordi den blev nødt til at foretage en nedskrivning af ABN AMRO N. ABN AMRO N fremgik fortsat af FBN's bøger med en vurdering, som ikke længere var realistisk⁽⁹⁵⁾ efter den vurdering, der blev anvendt i foranstaltning X, og en nedskrivning var derfor uundgåelig. For at løse FBN's kapitalproblem overtog den nederlandske stat ABN AMRO N fra FBN for 6,5 mia. EUR og traf yderligere korregerende kapitalforanstaltninger i slutningen af 2009 med konverteringen af tier 2-kapital til tier 1-kapital (se betragtning 121 og fodnote 52 i denne afgørelse). Erklæringer fra den nederlandske stat [...] og [...] bekræfter, at FBN og ABN AMRO N

fortsat stod over for vigtige rentabilitetsrelaterede spørgsmål efter de integrerede transaktioner af 3. oktober 2008⁽⁹⁶⁾.

(241) Kommissionen bemærker desuden, at den nederlandske stat først fremsendte den fulde omstrukturingsplan, da der var truffet beslutning om alle foranstaltningerne, hvilket viser, at rentabiliteten først da var fuldt ud genoprettet. Under denne procedure anmodede Kommissionen gentagne gange om en detaljeret omstrukturingsplan (se f.eks. betragtning 137), som var uundværlig for at vurdere, om et støttet selskabs rentabilitet var blevet genoprettet fuldt ud.

(242) Den nederlandske stat fremsendte omstrukturingsplanen af december 2009 den 4. december 2009, men denne indledende plan savnede fortsat vigtige elementer, som var nævnt i omstrukturingsmeddelelsen, som f.eks. finansielle beregninger for det værste tænkelige scenarie. De nødvendige færdiggørelser ankom den 23. marts 2010. Den nederlandske stat svarede på tidligere anmodninger fra Kommissionen om en omstrukturingsplan, at fusionen mellem FBN og ABN AMRO N spillede en afgørende rolle i omstruktureringen af disse selskaber. Ifølge denne havde overgangsledelsesgruppen i ABN AMRO Group behov for tid til at udarbejde en plan og kunne ikke danne sig et fuldstændigt overblik over koncernens fremtidige form, før fusionen var gennemført.

6.1.3. Eksistensen af en fordel og konklusion om eksistensen af støtte for de foranstaltninger, der blev gennemført efter de integrerede transaktioner af 3. oktober 2008

Foranstaltning af 24. december 2008 (foranstaltning Z)

(243) Foranstaltning Z var nødvendig for at undgå, at FBN's kapitalprocenter faldt til under de lovpligtige minimumskapitalkrav.

(244) FBN's kapitalproblem skyldtes den høje vurdering af ABN AMRO N i regnskabet. Simuleringer i [...]s due diligence-rapport viser, at en nedbringelse af ABN AMRO N's

⁽⁹⁴⁾ Ved udgangen af 2008 stod FBN's indlåns-/udlånskvote på 237 %.

⁽⁹⁵⁾ Andelen udgjorde fortsat omkring 24 mia. EUR.

⁽⁹⁶⁾ Se f.eks. [...] bemærkninger samt bemærkninger fra finansministeren i et brev til det nederlandske parlament af 19. november 2009: »Et standalone-scenarie ville ikke skabe meget værdi. FBN har i tidligere år kunnet fremvise gode overskud, men anses for at være for lille til at vokse på lang sigt og forblive konkurrencedygtig. ABN AMRO II har en tilstrækkelig stor markedsandel inden for detailbankvirksomhed, men mangler erhvervskunder efter udskillelsen.« (Oprindelig tekst på nederlandsk, oversat til engelsk af Kommissionen). Den fuldstændige tekst findes på følgende link: <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2009/11/20/ec-remedy-en-herkapitalisatie-abn-amro-en-fortis-bank-nederland.html>

værdi til 6,5 mia. EUR ville føre til en tier 1-kapitalprocent og en samlet kapitalprocent på henholdsvis 3,8 % og 7,6 % for FBN ⁽⁹⁷⁾. Der var med andre ord en risiko for, at FBN ville falde under de lovgivningsmæssige minimumskrav, som kræver en samlet kapitalprocent på mindst 8 % (idet højst halvdelen udgøres af tier 2). Ifølge [...] rapporten løftede salget af ABN AMRO N til den nederlandske stat for i alt 6,5 mia. EUR tier 1-kapitalprocenten og den samlede kapitalprocent for FBN til henholdsvis 7,8 % og 15,7 %, hvilket løste FBN's kapitalproblem og lod selskabet blive på markedet.

- (245) Foranstaltningen betød, at FBN havde en fordel i form af kapital, som den ikke kunne have fundet på markedet. Selskabet kunne desuden ikke anvende internt genererede underliggende overskud til at løse (en del af) problemet, delvist fordi det blev påført et tab på 922 mio. EUR i 2008 i forbindelse med Madoff-svindelfæren. Eftersom der var en risiko for, at FBN ville falde ned under minimumkapitalkravene, tillod foranstaltningen selskabet at overholde lovkravene og forfølge sine aktiviteter.
- (246) Kommissionen er nået til den konklusion, at den nederlandske stats køb af AMRO N af nedenstående årsager ikke fandt sted på markedsvilkår.
- (247) En markedsøkonomisk investor ⁽⁹⁸⁾ med en interesse i at overtage ABN AMRO N i december 2008 ville have anvendt en markedspris og taget højde for markedsforskelene på det pågældende tidspunkt. I [...] rapporten havde den nederlandske stat to vurderinger: En »through the cycle«-vurdering på [5-9] mia. EUR, som forudsatte en normalisering af markederne, og en »aktuelle markedsforskel«-vurdering på [4 - 6,5] mia. EUR, som var baseret på markedsforskelene i de første dage i

oktober 2008 ⁽⁹⁹⁾. En markedsøkonomisk investor ville have brugt »aktuelle markedsforskel«-vurderingen som udgangspunkt.

- (248) En rettelse til »aktuelle markedsforskel«-vurderingen ville under alle omstændigheder være nødvendig for at tage højde for de forværede markedsforskel mellem den 3. oktober 2008 (nemlig datoen for [...] vurderingsrapporten) og den faktiske dato, hvor den nederlandske stats overtagelse af ABN AMRO N blev besluttet. I denne periode faldt Euro Stoxx 50-indekset med 22,2 %, mens Euro Stoxx Banks-indekset faldt med 45,3 %.
- (249) Den nederlandske stats argument om, at der ikke var behov for nogen justering i lyset af ABN AMRO N's konservative risikoprofil (dvs. ingen nødlidende aktiver, god finansieringsposition osv.) kan ikke accepteres. Markedets nedgang ramte bredt og navnlig blandt bankaktier, hvilket viste, at nedgangen ikke i så høj grad skyldtes aktier alene, men snarere de forværede økonomiske og finansielle markedsforskel og den dermed forbundne stigning i de krævede risikopræmier. På denne baggrund er det nødvendigt at nedjustere »aktuelle markedsforskel«-vurderingen af 3. oktober 2008 for at få en rimelig vurdering af værdien af ABN AMRO N den 14. december 2008. Med det observerede procentvise fald i Euro Stoxx 50-indekset og Euro Stoxx Banks-indekset (22,2 % og 45,3 %) fås et markedsprinsniveau for december på mellem [2,2 - 3,6] mia. EUR og [3,1 - 5,1] mia. EUR (dvs. [4 - 6,5] mia. EUR reduceret med 22,2 % og 45,3 %) ⁽¹⁰⁰⁾.
- (250) Kommissionen kan acceptere, at der som anført af de nederlandske myndigheder burde foretages en justering for at tage højde for, at den nederlandske stat ikke betalte transaktionen kontant. Som følge af foranstaltning Y2 ejede den nederlandske stat gæld udstedt af FBN, og den betalte derefter FBN for ABN AMRO N

⁽⁹⁷⁾ Se [...] due diligence-rapport: Bind 2, Fortis Bank Netherlands s. 44 og bind 5 om »Subject Matter Memos«, s. 65 ff. Eftersom FBN havde bogført ABN AMRO N under »kapitalandele«, krævede forsigtighedsreglerne, at FBN skulle fradrage værdien af ABN AMRO N fra sin kapital, 50 % fra sin tier 2-kapital (hvis der var tilstrækkelig tilgængelig tier 2-kapital) og 50 % (eller mere i tilfælde af utilstrækkelig tier 2-kapital) fra sin tier 1-kapital. Nedskrivningen af ABN AMRO N skulle tages fra de tilgængelige reserver, hvilket reducerede tier 1-kapitalen. Ved at foretage en nedskrivning og straks sælge andelen skulle FBN ikke længere anvende forsigtighedsfilteret på kapitalandele i forhold til tier 1- og tier 2-kapital.

⁽⁹⁸⁾ Kommissionen bemærker, at ingen private investorer bød på ABN AMRO N. Kommissionen erfarede, at ING undersøgte sagen, men efter nøje overvejelser besluttede, at en transaktion ikke ville opfylde dens finansielle krav. Selskabet understregede, at dets endelige ansvar er over for aktionærerne (hvilket tydeligvis er en vigtig forskel sammenlignet med den nederlandske stat, som også skal tage hensyn til den offentlige interesse). Se pressemeddelelsen af 29. september 2008: http://www.ing.com/group/showdoc.jsp?docid=343126_EN&menopt=prmlpre.

⁽⁹⁹⁾ »Aktuelle markedsforskel«-vurderingen var baseret på to vurderingsstrategier: en »price/earnings peer«-analyse og en strategi med nedsat dividende. Begge vurderingsstrategier førte til en vurdering på [4 - 6,5] mia. EUR (se s. 7 i [...] vurderingsrapporten).

⁽¹⁰⁰⁾ Der er ingen som helst grund til at øge værdien af ABN AMRO N med synergiene i en potentiel fusion, som den nederlandske stat allerede ejede efter transaktionen af 3. oktober 2008. Foranstaltning Z fjernede ABN AMRO N fra FBN's balance, og der var ingen andre potentielle investorer, som kunne realisere samme mængde synergi, og som ville være villige til at indarbejde sådanne synergi i sit bud. Den nederlandske stat ville som en markedsøkonomisk investor, der forsøgte at foretage en overtagelse til den lavest mulige pris, ikke indregne disse synergi i sin budpris. Endvidere bør det som et yderligere argument understreges, at transaktionen primært skulle holde FBN's kapitalprocenter over de krævede minimumsniveau. FBN's kapitalposition var meget skrøbelig, og selskabet var ikke i stand til selv at forudfinansiere fusionen. I et scenarie uden foranstaltning Z havde FBN fået finansielle problemer, og det havde været umuligt at realisere fusionen og de dermed forbundne synergi.

ved at give afkald på en del af denne gæld med en nominal værdi af 6,5 mia. EUR. Eftersom gæld udstedt af andre banker på det pågældende tidspunkt blev handlet til en lavere kurs end pari, kan Kommissionen acceptere, at de gældsinstrumenter, der blev givet afkald på, blev handlet til under pariværdi. Baseret på tilgængelige markedsoplysninger kunne Kommissionen acceptere en justering på [10 - 30] % eller [0,65 - 1,95] mia. EUR. Dette ville medføre en faktisk transaktionspris på [4,55 - 5,85] mia. EUR (6,5 mia. EUR [0,65 - 1,95] mia. EUR) i stedet for 6,5 mia. EUR ⁽¹⁰¹⁾.

(251) Støttebeløbet i foranstaltning Z ville således være forskellen mellem den betalte pris og markedsværdien af ABN AMRO N. Den ville derfor ligge mellem [0 - 2,75] mia. EUR ([4,55 - 5,85] mia. EUR minus [3,1 - 5,1] mia. EUR) og [0,95 - 3,65] mia. EUR ([4,55 - 5,85] mia. EUR minus [2,2 - 3,6] mia. EUR).

(252) Kommissionen ser ikke noget grundlag for den nederlandske stats påstand om, at vurderingen på 6,5 mia. EUR på overbevisende vis blev styrket gennem en godkendelse fra de andre medlemmer af konsortiet og i en rapport fra [...]. En overbetaling for ABN AMRO N påvirkede ikke de øvrige medlemmer af konsortiet, hvilket betyder, at deres godkendelse af salget ikke var en godkendelse af selve vurderingen. Der er heller ingen tegn på, at medlemmerne af konsortiet selv foretog en ny vurdering. Brevet fra [...] støtter heller ikke den nederlandske stats påstand. [...] bekræftede blot metoden og processen, og den korte rapport kan ikke anses for at være en troværdig vurdering. I [...] -rapporten blev der endvidere taget udgangspunkt i den pris, som den nederlandske stat betalte for FBN og ABN AMRO N den 3. oktober 2008. Som anført ovenfor er transaktionen af 3. oktober 2008 ikke en markedsbaseret transaktion. En transaktion, der omfatter støtte, kan ikke anvendes til at nå frem til markedsprisen.

(253) Rapporten fra de eksperter, der arbejder for aktionærerne i Fortis SA/NV, støtter heller ikke hypotesen om, at den nederlandske stat ikke betalte for meget. Rapporten er kun en sekundær analyse af de vurderinger og vurderingsmetoder, som blev anvendt under processen, og er ikke en ny vurdering. Endvidere bør rapporten ses i sin sammenhæng. Aktionærerne i Fortis SA/NV var bekymrede over, at de fik for lav en pris for de aktiver, som den nederlandske stat overtog, og i rapporten er det kun denne påstand, der behandles, dvs. at den nederlandske stat betalte for lav en pris. Endelig bør det nævnes, at de punkter, som den nederlandske stat henviser til, ikke

siger noget om ABN AMRO N isoleret set, men udelukkende henviser til hele den pakke af aktiver, som den nederlandske stat overtog.

(254) Det bør derfor konkluderes, at foranstaltning Z er en statsstøtteforanstaltning til fordel for FBN, eftersom den giver FBN kapital, der gør det muligt for FBN at blive på markedet. Det identificerede støttebeløb ligger på mellem [0 - 2,75] mia. EUR og [0,95 - 3,65] mia. EUR.

Foranstaltning A til dækning af 1,7 mia. EUR af kapitalunderskuddet i ABN AMRO Z

(255) Kommissionen har konkluderet, at det var den nederlandske stats ansvar — og ikke ABN AMRO N's ansvar — at dække kapitalunderskuddet i ABN AMRO Z. Siden den 3. oktober 2008 har den nederlandske stat været bundet af betingelserne i aktionæroverenskomsten. Den var således forpligtet til at gennemføre udskillelsen af ABN AMRO Holding på de betingelser, der er beskrevet i aktionæroverenskomsten. Eftersom finanstillsynet først tillod udskillelsesprocessen at starte, da ABN AMRO Z's kapitalproblem var løst, havde den nederlandske stat og de andre medlemmer af konsortiet intet andet valg end at udfylde kapitalhullet i ABN AMRO Z.

(256) ABN AMRO N optrådte blot som mellemlid i en konstruktion, der skulle give ABN AMRO Z, som ikke har nogen driftsaktiviteter, den nødvendige kapital.

(257) Kommissionen har ikke fundet beviser på indirekte støtte til ABN AMRO N. Præciseringerne fra den nederlandske stat bekræftede, at alle betydningsfulde finansielle transaktioner mellem ABN AMRO Z og ABN AMRO N fandt sted på markedsvilkår eller inden statens indgreb den 3. oktober 2008.

(258) Som nævnt i betragtning 110 blev kapitalfrigørelsesinstrumentet holdt på plads efter udskillelsen af ABN AMRO II fra ABN AMRO Bank for at dække forsigtighedsmarginen på 500 mio. EUR og integrationsomkostningerne på 1,2 mia. EUR, mens kontanter fra obligatoriske konvertible værdipapirer blev tilført ABN AMRO Z. Fra datoen for udskillelsen af ABN AMRO II fra ABN AMRO Bank (dvs. den 6. februar 2010) (indtil slutningen af kapitalfrigørelsesinstrumentet i oktober 2010) udgjorde kapitalfrigørelsesinstrumentet statsstøtte til ABN AMRO II, mens beløbet på 1,7 mia. EUR fra de obligatoriske konvertible værdipapirer, hvoraf overskuddet blev overført til ABN AMRO Z, ophørte med at være støtte til ABN AMRO N/ABN AMRO II på samme dato. Disse ændringer ændrer således ikke omfanget af støtte, men kun de instrumenter, som

⁽¹⁰¹⁾ Flere banker har tilbagekøbt deres egen efterstillede gæld til en betydeligt lavere kurs under den aktuelle finanskrisen (såkaldt »gældsforvaltning«) og kan dermed skabe tier 1-kernekapital, som er proportionel i forhold til den lavere kurs.

støtten blev ydet ved hjælp af, og dens varighed. Denne ændring rejser ikke nogen spørgsmål, som skal overvejes i resten af denne afgørelse.

- (259) Det bør derfor konkluderes, at foranstaltning A ikke udgør statsstøtte. I henhold til aktionæroverenskomsten var den nederlandske stat som retssuccessor til Fortis SA/NV kontraktligt forpligtet til at løse ABN AMRO Z's kapitalunderskud. Foranstaltningen udgør derfor ikke en selektiv fordel for ABN AMRO N og fritager den ikke for de omkostninger, den normalt havde båret.

Foranstaltning B1 giver 500 mio. EUR af ABN AMRO Z's kapitalunderskud

- (260) Eftersom kapitalfrigørelsesinstrumentet ikke rækker til at dække ABN AMRO Z's kapitalunderskud, måtte den nederlandske stat tilføre ekstra kapital via et obligatorisk konvertibelt værdipapir. Bevæggrundene med hensyn til foranstaltning A gælder også for foranstaltning B1.
- (261) Det bør derfor konkluderes, at foranstaltning B1 ikke udgør statsstøtte, eftersom den nederlandske stat i henhold til aktionæroverenskomsten var forpligtet til at finansiere ABN AMRO Z's kapitalunderskud, og dette ikke selektivt er til fordel for ABN AMRO N.

Foranstaltning B2 og B3: Rekapitalisering til finansiering af udskillelsesomkostninger

- (262) Det fulde beløb på 1,08 mia. EUR (dvs. foranstaltning B2 og B3 sammen) omfatter generelle udskillelsesomkostninger på 480 mio. EUR, 90 mio. EUR i forbindelse med oprettelsen af en Money Market Desk og en forsigtighedsbuffer på 500 mio. Det er vigtigt at skelne mellem forsigtighedsbufferen på 500 mio. EUR og de andre udskillelsesomkostninger på 580 mio. EUR.
- (263) Med hensyn til de andre udskillelsesomkostninger accepterer Kommissionen, at den nederlandske stat i henhold til aktionæroverenskomsten var forpligtet til at forfølge opdelingen af ABN AMRO Holding i tre særskilte dele efter retningslinjerne i aktionæroverenskomsten. Udskillelsesomkostningerne er med andre ord en konsekvens af den nederlandske stats kontraktlige forpligtelser i henhold til aktionæroverenskomsten som retssuccessor til Fortis SA/NV. Netto har ABN AMRO N ikke en bedre kapitalposition som følge af denne foranstaltning, eftersom den nederlandske stat tilfører kapital, som omgående optages af udskillelsesomkostningerne.
- (264) Denne begrundelse gælder imidlertid ikke forsigtighedsmargenen på 500 mio. EUR, eftersom staten ikke var kontraktligt forpligtet til at stille den til rådighed. Hvis den nederlandske stat ikke havde ydet denne støtte, ville ABN AMRO N have befundet sig i en endnu værre finansiell position, og den ville have været forpligtet til f.eks. at reducere sine risikovægtede aktiver til frigjort

kapital. Forsigtighedsmargenen er med andre ord en selektiv fordel, som forbedrede ABN AMRO N's konkurrencemæssige position sammenlignet med et scenarie, hvor foranstaltningen ikke var blevet gennemført.

- (265) Det bør derfor konkluderes, at selv om de generelle udskillelsesomkostninger ikke udgør statsstøtte, så gør forsigtighedsmargenen på 500 mio. EUR det (dvs. en del af foranstaltning B3). Den giver ABN AMRO N ekstra kapital og udgør en selektiv fordel.

Foranstaltning B4: rekapitalisering til dækning af kapitalunderskuddet i forbindelse med frasalget af New HBU og foranstaltning B5: rekapitalisering til dækning af integrationsomkostninger

- (266) Kommissionen bemærker, at der ikke var nogen kontraktlig eller økonomisk forpligtelse til at fusionere FBN og ABN AMRO N, da den nederlandske stat overtog disse selskaber. Formueforvaltningsdivisionen i ABN AMRO N var blevet integreret i Fortis Bank SA/NV, men denne division er ikke en nødvendig forretning for banker, eftersom mange andre banker får deres formueforvaltningsprodukter fra specialiserede eksterne leverandører. Det var den nederlandske stat selv, der den 21. november 2008 besluttede at fusionere ABN AMRO N og FBN, da den foretrak denne mulighed frem for andre omstrukturingsalternativer som f.eks. en isoleret strategi for de to banker, et hurtigt salg af et eller begge selskaber eller et hurtigt salg af større datterselskaber.
- (267) FBN og ABN AMRO N kunne ikke selv betale de direkte integrationsomkostninger for fusionen. Kommissionen bemærker, at den nederlandske stat offentligt har forsvaret fusionen ved at sige, at »de to banker står stærkere sammen end alene«⁽¹⁰²⁾. Fusionen bør medføre store fordele i form af synergier (vurderet til 1,1 mia. EUR om året før skat) og en stærkere konkurrencemæssig position (f.eks. større markedsandele, bedre finansieringsgrundlag osv.).
- (268) For at udnytte fordelene ved fusionen skulle FBN og ABN AMRO N pådrage sig forskellige omkostninger (nemlig omkostninger i forbindelse med fusionstilslaget, integrationsomkostninger). Den nederlandske stat betalte disse omkostninger via en rekapitalisering (på et tidspunkt, hvor det fortsat var vanskeligt at skaffe kapital), mens FBN og ABN AMRO N fik alle fordelene. Det giver således FBN og ABN AMRO N en klar fordel.

⁽¹⁰²⁾ »Bankerne står stærkere sammen end alene. Bankerne har kvaliteter, som supplerer hinanden godt. ABN AMRO yder gode detail- og SMV-tjenester, mens Fortis har gode interne handelskvaliteter. Da Fortis SA/NV forsvandt, blev begge banker nødt til at foretage nye investeringer. Disse investeringer foretages bedre én gang end to.« (Oprindelig tekst på nederlandsk, Kommissionens oversættelse til engelsk) (kilde: »Vragen over de ingeslagen richting voor de bedrijven en de besluitvorming daartoe, het beloningsbeleid en de toekomstige rol van de Staat in deze bedrijven«, presmeddelelse med forklaring af den nederlandske stats beslutning af 21. november 2008 om at fusionere FBN og ABN AMRO N).

(269) Ifølge den nederlandske stat har fusionen en positiv nettonutidsværdi⁽¹⁰³⁾. Men som allerede fyldigt beskrevet i betragtning 235 til 242 følger foranstaltning B4 og B5 andre statsstøtteforanstaltninger og udgør en del af en større omstruktureringsplan, således at det markedsøkonomiske investorprincip ikke finder anvendelse.

(270) Derfor bør det konkluderes, at foranstaltning B4 og B5 udgør statsstøtte på henholdsvis 300 mio. EUR og 1,2 mia. EUR. De giver FBN og ABN AMRO N en selektiv fordel ved at yde dem kapital.

Foranstaltning C: rekapitalisering af FBN

(271) Foranstaltning C giver FBN kapital, så den kunne overholde finanstilsynets lovgivningsmæssige minimumskrav. Hvis den nederlandske stat ikke havde konverteret sin tier 2-kapital til tier 1-kapital, havde FBN været nødt til at afbryde sin drift eller været forpligtet til at lede efter alternative løsninger som f.eks. at nedbringe sine risikovægtede aktiver for at frigøre tier 1-kapital. Takket være denne foranstaltning sluttede FBN med mere kapital og en stærkere konkurrencemæssig position end i et »ingen støtte«-scenarie.

(272) Den nederlandske stat konverterede tier 2-gældsinstrumenter med en nominal værdi på 1,35 mia. EUR til et tilsvarende beløb i tier 1-kapital. Denne konvertering fører til den samme pengestrøm som et scenarie, hvor FBN havde genkøbt tier 2-instrumenter ejet af staten til pariværdi efterfulgt af en kapitaltilførsel af samme beløb. Analogt med betragtning 250 kunne Kommissionen acceptere, at markedsværdien af de gældsinstrumenter, som den nederlandske stat gav afkald på, var under pari. Under hensyntagen til tilsvarende bankers rabatter på lignende instrumenter er en rabat på [135 - 405] mio. EUR (eller [10 - 30] %) rimelig. FBN betalte med andre ord indirekte [135 - 405] mio. EUR for meget til den nederlandske stat ved implicit at købe instrumenterne tilbage til pari. Støttebeløbet ville således udgøre [0,945 - 1,215] mia. EUR og ikke 1,35 mia. EUR.

(273) Den nederlandske stats påstand om, at foranstaltningen stemmer overens med det markedsøkonomiske investorprincip kan ikke accepteres. Foranstaltningen følger andre foranstaltninger, som indeholder elementer af statsstøtte som forklaret i betragtning 235 til 242, så det markedsøkonomiske investorprincip finder ikke anvendelse.

(274) Det bør derfor konkluderes, at foranstaltning C udgør statsstøtte til en værdi af [0,945 - 1,215] mia. EUR, da den giver FBN en fordel i form af ekstra kapital.

Foranstaltning D: kontantbetalinger til andre medlemmer af konsortiet

(275) Med hensyn til betalingerne til de øvrige medlemmer af konsortiet har Kommissionen konkluderet, at betalingerne rent faktisk er en del af forpligtelserne i forbindelse med aktionæroverenskomsten. Medlemmerne af konsortiet havde ventet, at der ville dukke visse uventede spørgsmål op under udskillelsesprocessen, og i aktionæroverenskomsten beskrives de procedurer, der skal anvendes til at løse disse spørgsmål. Kommissionen har ikke fundet nogen dokumentation for, at den nederlandske stats betalinger til de øvrige medlemmer af konsortiet medførte en ekstra overførsel af nettoaktiver til ABN AMRO N eller andre fordele for selskabet.

(276) Det bør derfor konkluderes, at foranstaltning D ikke udgør statsstøtte, eftersom foranstaltning D var en af statens og ikke ABN AMRO N's forpligtelser i henhold til aktionæroverenskomsten. Foranstaltningen medførte ingen selektive fordele for ABN AMRO N.

Foranstaltning E: statsgaranti på gæld til udredning af krydshæftelser

(277) Kommissionen har konkluderet, at krydshæftelserne i stort omfang hænger sammen med det specifikke forløb, da ABN AMRO N blev udskilt fra moderselskabet ABN AMRO Bank (nu RBS NV). I henhold til nederlandsk lovgivning hæfter Deutsche Bank som køber af New HBU for ABN AMRO Banks gæld, hvis sidstnævnte ikke opfylder sine forpligtelser. Deutsche Bank ønsker derfor at blive friholdt for den risiko, den løber i forhold til ABN AMRO Bank. Hvis ABN AMRO N ikke var blevet udskilt fra ABN AMRO Bank, ville disse krydshæftelser mellem New HBU og ABN AMRO Bank ikke have eksisteret. Den nederlandske stat giver derfor en garanti for en krydshæftelse, som udelukkende eksisterer på grund af ABN AMRO N's udskillelse. Den nederlandske stat giver ikke nogen garanti for krydshæftelsen mellem New HBU og ABN AMRO N.

(278) Det bør derfor konkluderes, at det kan accepteres, at foranstaltning E ikke udgør statsstøtte, da ABN AMRO N's udskillelse fra ABN AMRO Bank er den nederlandske stats forpligtelse i henhold til aktionæroverenskomsten.

6.1.4. Kvantificering af statsstøtten

(279) ABN AMRO Group (eller FBN og ABN AMRO N inden fusionen) har draget fordel af rekapitaliseringsstøtten, som ligger et sted mellem 4,2 mia. EUR og 5,45 mia. EUR. Dette beløb svarer til 2,75 %-3,5 % i forhold til ABN AMRO Groups risikovægtede aktiver.

⁽¹⁰³⁾ En rapport fra den nederlandske revisionsret indeholder nogle bemærkninger til statens beregninger (se link: http://www.rekenkamer.nl/Actueel/Onderzoeksrapporten/Bronnen/2009/12/Verkoop_onderdelen_ABN_AMRO_als_EC_remedy/Rapport_Verkoop_onderdelen_ABN_AMRO_als_EC_remedy).

- (280) Kommissionen bemærker, at FBN også drog fordel af et betragteligt beløb i likviditetsstøtte, både relativt og absolut.

Tabel 5

Statsstøtte: Sammenfatning af rekaptaliseringsstøtte og likviditetsstøtte

<i>Rekaptaliseringsstøtte</i>					
(alle tal i mia. EUR)	Statsstøtte min.	Statsstøtte maks.	Risikovægtede aktiver i den fusionerede enhed FBN-ABN AMRO N	Min. % af risikovægtede aktiver	Maks. % af risikovægtede aktiver
Foranstaltning Z: Den nederlandske stat overtager AA fra FBN	[0 - 2,75]	[0,95 - 3,65]	162,6 ⁽¹⁾	[0 - 1,7] %	[0,6 - 2,25] %
Foranstaltning B3: Udskillelsesomkostninger (forsigtighedsmargen)	0,5	0,5	149,5 ⁽²⁾	0,33 %	0,33 %
Foranstaltning B4: Kapitalunderskud i forbindelse med salget af HBU	0,3	0,3	149,5	0,20 %	0,20 %
Foranstaltning B5: Integrationsomkostninger	1,2	1,2	149,5	0,80 %	0,80 %
Foranstaltning C: Konvertering fra tier 2 ==> tier 1	[0,945 - 1,215]	[0,945 - 1,215]	149,5	[0,63 - 0,82] %	[0,63 - 0,82] %
Samlet rekaptaliseringsstøtte	4,2	5,45		2,75 %	3,5 %
<i>Finansierings-/likviditetsstøtte</i>					
Foranstaltning Y1: Kortfristet likviditetsfacilitet	45				
Foranstaltning Y2: Langfristede lån	7,9				
Udstedelse af nyt gældsinstrument garanteret under den nederlandske garantiordning	18,8				
Samlet finansierings-/likviditetsstøtte	71,7 (eller 52,9 justeret for dobbeltoptælling) ⁽³⁾				

⁽¹⁾ De to enheders (dvs. FBN og ABN AMRO N) sammenlagte risikovægtede aktiver ved udgangen af 2008.

⁽²⁾ De to enheders (dvs. FBN og ABN AMRO N) sammenlagte risikovægtede aktiver ved udgangen af 2009.

⁽³⁾ Den statsgaranterede gæld blev anvendt til at tilbagebetale den finansiering, som blev trukket under den kortfristede likviditetsfacilitet på 45 mia. EUR. Disse to foranstaltninger fandtes med andre ord ikke på samme tid, men fulgte lige efter hinanden. I justeringen for dobbeltoptælling tages der højde for dette.

6.2. De forskellige støtteforanstaltningers forenelighed

- (281) I henhold til traktatens artikel 107, stk. 3, litra b), kan Kommissionen erklære støtte forenelig med det indre marked, hvis den har til formål at »afhjælpe en alvorlig forstyrrelse i en medlemsstats økonomi«. Med hensyn til den nederlandske økonomi blev risikoen for en alvorlig forstyrrelse bekræftet i Kommissionens forskellige godkendelser af de foranstaltninger, som den nederlandske stat traf for at bekæmpe finanskrisen, såsom garantiordningen.

(282) I denne henseende er det imidlertid vigtigt at understrege, at Retten i Første Instans har fremhævet, at traktatens artikel 107, stk. 3, litra b), bør anvendes restriktivt⁽¹⁰⁴⁾, således at den økonomiske forstyrrelse skal påvirke hele medlemsstaten og ikke blot en af dennes regioner. Kommissionen bemærker, at ABN AMRO N og FBN er førende nederlandske banker med et bredt nationalt netværk af filialer og førende positioner på markedet inden for en lang række segmenter på det nederlandske detail- og SMV-bankmarked. I forbindelse med de forskellige usikkerheder vedrørende genrejsningen efter den globale finans- og økonomikrise, ville disse bankers diskontinuitet skabe alvorlige forstyrrelser for den nederlandske økonomi, og statsstøtten fra den nederlandske regering kan dermed vurderes i henhold til traktatens artikel 107, stk. 3, litra b).

(283) Kommissionen fastsatte flere detaljer om de forskellige foranstaltningers forenelighed i sin bankmeddelelse, rekapitaliseringsmeddelelsen og meddelelsen om værdiforringede aktiver samt om den krævede omstrukturering i sin omstruktureringsmeddelelse.

(284) De enkelte foranstaltninger bør testes i forhold til Kommissionens relevante meddelelser. Kapitalfrigørelsesinstrumentet dækker ikke værdiforringede aktiver og træder faktisk i stedet for en rekapitaliseringsforanstaltning. De generelle principper bag meddelelsen om værdiforringede aktiver bør imidlertid også gælde for kapitalfrigørelsesinstrumentet for at være forenelig med det indre marked. For at sikre ens spilleregler måtte Kommissionen kontrollere, om kapitalfrigørelsesinstrumentet blev anvendt til at flytte forventede tab på porteføljen til staten. Foranstaltning A burde også indeholde exitincitamenter, og hvis den økonomiske situation forværres, skulle ABN AMRO N stadig påtage sit et tab via en vertikal andel. Likviditetsforanstaltningerne (foranstaltning Y1 og Y2) bør bedømmes i forhold til bankmeddelelsen og rekapitaliseringsforanstaltningerne (nærmere bestemt foranstaltning Z, B4 og B5 samt forsigtighedsmarginen på 500 mio. EUR, som udgjorde en del af foranstaltning B3 og C) i forhold til rekapitaliseringsmeddelelsen.

6.2.1. Foreneligheden af foranstaltning Y1 og Y2 i henhold til bankmeddelelsen

(285) For at overholde bankmeddelelsen bør foranstaltning Y1 og Y2 være velfokuserede, stå i forhold til de aktuelle udfordringer og udformet, så de ikke udgør uforholdsmæssige konkurrencefordrejninger.

(286) Kommissionen gentager konklusionen i betragtning 51 i beslutningen af 8. april 2009 om, at foranstaltningen, der

brød alle forbindelser mellem FBN og dennes likviditets-trængte moderselskab Fortis SA/NV, var nødvendig for at beskytte FBN mod moderselskabets på daværende tidspunkt akutte problemer. Foranstaltningerne kan derfor anses for at være velfokuserede med hensyn til at redde FBN.

(287) Foranstaltning Y1 og Y2 bør ligeledes stå i forhold til udfordringerne og ikke fordreje konkurrencen unødigt. I denne henseende ser Kommissionen positivt på det pris-system, som den nederlandske stat har udviklet, og som har til formål at sikre ens spilleregler med garantiordningen (se betragtning 169). Med hensyn til garantiordninger har Kommissionen konsekvent anmodet medlemsstaterne om at kræve en overkurs på mindst 50 basispoint for garantier, der er længere end tre måneder (og ikke længere end 12 måneder). Kommissionen fandt, at den nederlandske stat ikke konsekvent anmodede om EURIBOR + 50 basispoint for lån på mere end tre måneder. Derfor kan Kommissionen kun erklære foranstaltning Y1 kompatibel med det indre marked på den betingelse, at der foretages en korrigerende betaling på 18,2 mio. EUR for at sikre, at lån med en løbetid på over tre måneder forrentes med EURIBOR + 50 basispoint. Kommissionen bemærker positivt, at alle likviditetsfaciliteter var tilbagebetalt og afsluttet i juni 2009.

(288) Med hensyn til foranstaltning Y2 bemærker Kommissionen, at eftersom den nederlandske stat ikke ændrede lånenes rente og løbetid, drog FBN fordel af relativt billige lån, som kunne fordreje konkurrencen. Kommissionen kan derfor kun erklære foranstaltningen forenelig med bankmeddelelsen, hvis alle de betingelser, der er beskrevet senere i denne afgørelse, og mere specifikt foranstaltningerne til begrænsning af konkurrencefordrejninger, gennemføres korrekt.

6.2.2. Forenelighed af foranstaltning Z, B3 (dvs. 500 mio. EUR), B4 og B5 og C i henhold til rekapitaliseringsmeddelelsen

(289) Kommissionen har konkluderet, at de relevante foranstaltninger blev truffet for at løse et reelt behov og udgjorde det nødvendige minimum med hensyn til at genoprette de relevante selskabers rentabilitet.

(290) Med hensyn til afkast bemærkede Kommissionen, at staten allerede ejede 100 % af de ordinære aktier i FBN (og indirekte 100 % af ABN AMRO N). Alle disse foranstaltninger var uundværlige for at bevare aktiebeholdningens værdi.

(291) ABN AMRO Group vil realisere en egenkapitalforrentning på ca. [...] % i 2013, hvilket viser, at der takket være alle statens indgreb er skabt en rentabel og profitabel enhed.

⁽¹⁰⁴⁾ Se forenede sager T-132/96 og T-143/96 *Freistaat Sachsen and Volkswagen AG mod Kommissionen*, Sml. 1999 II, s. 3663, præmis 167.

(292) Alle de tilgængelige vurderinger af ABN AMRO Group ligger godt over støttesummen for foranstaltning Z, B3, B4, B5 og C (nemlig mellem 4,2 mia. EUR og 5,45 mia. EUR). Staten vil dermed få en passende forrentning af den støtte, der er ydet til ABN AMRO N og FBN⁽¹⁰⁵⁾.

(293) I lyset af ovenstående har Kommissionen konkluderet, at foranstaltning Z, B3, B4, B5 og C er forenelige med rekapitaliseringsmeddelelsen, hvis betingelserne senere i denne afgørelse gennemføres korrekt.

6.2.3. Kapitalfrigørelsesinstrumentets forenelighed med principperne i meddelelsen om værdiforringede aktiver

(294) Kommissionen anerkender, at den nederlandske stats kapitalfrigørelsesinstrument adskiller sig fra traditionelle foranstaltninger vedrørende værdiforringede aktiver, som er vurderet i andre sager. Mens andre foranstaltninger vedrørende værdiforringede aktiver har haft til formål at fritage banker for værdiforringede aktiver, er den portefølje, som beskyttes af kapitalfrigørelsesinstrumentet, en traditionel nederlandsk realkreditportefølje, hvis resultater hverken ABN AMRO N eller eksterne eksperter ventede ville forringes betydeligt.

(295) Kommissionen bemærker, at en traditionel rekapitalisering for ABN AMRO N ikke var heldig for den nederlandske stat, fordi den ikke var en særskilt juridisk enhed på det relevante tidspunkt, og den nederlandske stat ville ikke have været i stand til at afgrænse sit kapitalbidrag, hvilket kunne have haft negative konsekvenser, navnlig i krisescenarier. Endvidere var kapitalfrigørelsesinstrumenter ikke mulige i lyset af transaktionens størrelse og kompleksiteten i forbindelse med udskillelsen af ABN AMRO Bank NV, ABN AMRO N's og ABN AMRO Z's moderselskab.

(296) På denne særlige baggrund kan Kommissionen acceptere, at kapitalfrigørelsesinstrumentet i højere grad er et alternativ til traditionelle kapitaltilførsler end beskyttelse mod nødlidende aktiver og derfor er en nødvendig og hensigtsmæssigt målrettet foranstaltning til løsning af de særlige kapitalproblemer i ABN AMRO Z.

(297) I lyset af at foranstaltningen primært skal træde i stedet for en rekapitalisering, bør den være konsekvent i forhold til andre kapitalfrigørelsesinstrumenter og dermed beskytte det indre marked som forklaret i betragtning 284.

(298) Kommissionen har konkluderet, at den nederlandske stat har givet tilstrækkelig dokumentation for, at vurderingen viste, at ABN AMRO N eller dens retssuccessor vil bære det forventede tab. Markedsdata (især vurderingsrap-

porter), historiske data og ny dokumentation fra ABN AMRO N viser, at den årlige »første tab«-tranche på 20 basispoint bør række til at dække ventede tab.

(299) Den forrentning, som ABN AMRO N betaler, er ikke lavere end den, der anmodes om i meddelelsen om værdiforringede aktiver og rekapitaliseringsmeddelelsen. Forrentningen betyder, at ABN AMRO N skal betale 10 % af den kapital, som frigøres ved transaktionen som følge af reduktionen i de risikovægtede aktiver. Denne procentsats er positiv, sammenlignet med de minimumssatser, der er anført i rekapitaliseringsmeddelelsens punkt 27. I lyset af den relativt høje forrentning, kan den vertikale andel på 5 % og tilbagebetalingsmekanismen anses for at stemme overens med punkt 24 og fodnote 15 i meddelelsen om værdiforringede aktiver.

(300) Foranstaltning A indeholder også tilstrækkelige exitincitamenter. De købsoptioner, som er beskrevet i betragtning 107, viser, at det er let for ABN AMRO N (eller nu ABN AMRO Group) at ophæve foranstaltningen. Endvidere betyder prissætningen, at foranstaltningen bliver dyrere med tiden. Kontraktbetingelserne viser, at prissætningen ikke ville blive justeret, da ABN AMRO Group begyndte at beregne sine kapitalkrav baseret på Basel II. Den manglende justering reducerer foranstaltningens kapitalfrigørelsesvirkning, mens garantigebyret ikke vil falde. Derudover beregnes der en »første tab«-tranche som en procentdel af den indledende porteføljeværdi, så »første tab«-tranchen som en procentdel af den udestående portefølje (dvs. den indledende portefølje korrigeret for bl.a. tilbagebetalinger) gradvist vil øges over tid.

(301) I lyset af kapitalfrigørelsesinstrumentets egenskaber og omstrukturingsplanen af december 2009 samt den ajourførte omstrukturingsplan af november 2010 som beskrevet under afsnit 2.3 i denne afgørelse mener Kommissionen, at foranstaltning A er forenelig med de generelle principper i foranstaltningen vedrørende værdiforringede aktiver og med det indre markeds principper som beskrevet i betragtning 284.

(302) Den kendsgerning, at kapitalfrigørelsesinstrumentet blev inddrevet af ABN AMRO Group, lige efter den gennemførte Basel II-kravene, bekræfter efterfølgende analysen i betragtning 294 til 301.

6.3. Vurdering af støtten og af omstrukturingsplanen af december 2009 samt den ajourførte omstrukturingsplan af november 2010 i henhold til omstrukturingsmeddelelsen

(303) I lyset af beløbet og støttens omfang som beskrevet i de foregående afsnit og navnlig den kendsgerning, at rekapitaliseringsstøtten overstiger 2 % af de risikovægtede aktiver, mener Kommissionen, at der er behov for en mere gennemgribende omstrukturering i overensstemmelse med punkt 4 i omstrukturingsmeddelelsen.

⁽¹⁰⁵⁾ Denne vurdering indebærer ikke, at staten også optjener et afkast på de beløb, der blev betalt den 3. oktober 2008 for overtagelsen af FBN og ABN AMRO N, som ikke medregnes som støtte i denne afgørelse.

6.3.1. Rentabilitet

- (304) En omstrukturingsplan bør vise, at bankens strategi er baseret på et sammenhængende koncept og vise, at banken har genoprettet den langfristede rentabilitet uden at benytte sig af statsstøtte.
- (305) Som allerede konkluderet i afgørelsen af 5. februar 2010 blev der i FBN's og ABN AMRO N's forretningsmoduler ikke benyttet overdreven risikotagning og ikke-bæredygtig udlånspraksis. De to enheder stod imidlertid sårbare og uden midler på visse kerneområder som følge af udskillelsen fra deres respektive moderselskaber. Efter opdelingen af moderselskabet havde ABN AMRO N ringe adgang til større selskaber, havde ikke længere et internationalt netværk og manglede en række produkter og it-kundskaber. FBN var ligeledes stærkt påvirket af udskillelsen fra moderselskabet, og finansieringen afhang i høj grad af engrosmarkederne. ABN AMRO Groups omstrukturingsplan af december 2009 (og den ajourførte omstrukturingsplan af november 2010) viser, at integrationen af ABN AMRO N og FBN reducerer de enkelte enheders svagheder betydeligt. Fusionen af FBN og ABN AMRO N hjalp med at dæmpe nogle af disse bekymringer. ABN AMRO N's store detail- og private banking-franchise var rig på indskud, hvilket skabte en bedre finansieringsprofil for den integrerede koncern, FBN løste en del af det internationale netværksproblem i ABN AMRO N, og de to koncerner var sammen bedre i stand til at løse eksempelvis it-relaterede problemer (fordi de ikke hver især skulle genopbygge en it-plattform og andre supportværktøjer).
- (306) De finansielle beregninger viser, at den fusionerede enhed i slutningen af omstrukturingsperioden burde kunne dække sine omkostninger og realisere en passende egenkapitalforrentning på ca. [...] %. Selv i et stressscenarie vil selskabet fortsætte med at generere et overskud, mens solvensprocenten fortsat vil ligge over de lovpligtige minimumstærskler. Selskabets kapitalbuffer synes således at være tilstrækkelig stor — efter gentagne indgreb fra statens side — til at afværge fremtidige negative omstændigheder uden at skulle vende sig til staten igen.
- (307) Som tallene i andet halvår af 2008 og første halvår af 2009 viste, er det af afgørende betydning at realisere tilstrækkeligt høje nettorenteindtægter til at skabe et fuldt ud rentabelt selskab. Omstrukturingsplanen af december 2009 og den ajourførte omstrukturingsplan af november 2010 kan således kun erklæres forenelig

med rentabilitetskravene i omstrukturingsmeddelelsen på den betingelse, at ABN AMRO Group bestræber sig på at realisere de ajourførte nettorenteindtægter i henhold til omstrukturingsplanen af november. ABN AMRO Group bør løbende rapportere sine fremskridt til Kommissionen — som minimum hvert kvartal. Hvis ABN AMRO Group bemærker afvigelser i forhold til beregningerne, bør den straks foretage korregerende foranstaltninger.

- (308) En omstrukturingsplan bør indeholde beregninger med den nødvendige opdeling, ligesom omstrukturering også kræver en tilbagetrækning fra aktiviteter, som på mellem-lang sigt fortsat vil være strukturelt tabsgivende⁽¹⁰⁶⁾. I betragtning 120 i afgørelsen af 5. februar 2010 tvivlede Kommissionen på, at rentabilitetsproblemerne i Prime Fund Solutions-divisionen — som rapporterede et vigtigt Madoff-relateret tab i 2008 — var blevet behandlet tilstrækkeligt. Ved at sælge PFS til Credit Suisse (se også betragtning 74) er dette problem blevet løst. De detaljerede beregninger på divisionsniveau viser, at både i et basisscenarie og et stressscenarie bidrager alle divisioner positivt til resultaterne. Derfor kan Kommissionen konkludere, at der ikke findes nogen andre divisioner med strukturelle rentabilitetsproblemer, og i lyset i denne konklusion er der ikke behov for yderligere frasalgs for at forbedre selskabets rentabilitet.

6.3.2. Byrdefordeling/nødvendigt minimum

- (309) En omstrukturingsplan bør klart vise, at støtten fortsat er begrænset til det nødvendige minimum. Omkostninger i forbindelse med omstruktureringen bør ikke kun bæres af staten, men så vidt muligt også af dem, der investerede i banken. Banken og dens kapitalejere bør med andre ord så vidt muligt også bidrage til omstruktureringen med deres egne ressourcer. Omstrukturingsstøtten bør begrænses til at dække de omkostninger, som er nødvendige for at genoprette rentabiliteten. En virksomhed bør derfor ikke bevilges offentlige ressourcer, som kan anvendes til at finansiere markedsfordrejende aktiviteter, der ikke er knyttet til omstrukturingsprocessen, som f.eks. overtagelser⁽¹⁰⁷⁾.
- (310) Omstrukturingsmeddelelsen minder om, at et forbud mod overtagelser er nødvendig for at begrænse støtten til det nødvendige minimum. I punkt 23 i omstrukturingsmeddelelsen nævnes det, at »der ikke bør stilles

⁽¹⁰⁶⁾ Se også punkt 12 i omstrukturingsmeddelelsen.

⁽¹⁰⁷⁾ Se sag T-17/03 Schmitz-Gotha Fahrzeugwerke GmbH mod Kommissionen, Sml. 2006 II, s. 1139.

offentlige midler til rådighed for en virksomhed, som kunne anvendes til at finansiere markedsfordreende aktiviteter, der ikke er knyttet til omstrukturingsprocessen. F.eks. må overtagelse af aktier i andre virksomheder eller nye investeringer ikke finansieres ved hjælp af statsstøtte, medmindre dette er afgørende nødvendigt for genoprettelse af virksomhedens rentabilitet».

(311) I omstrukturingsmeddelelsen knyttes der ligeledes et forbud mod overtagelser til konkurrencefordrejning. I meddelelsens punkt 39 og 40 forklares det, at »statsstøtte må ikke anvendes til skade for konkurrenter, som ikke nyder tilsvarende offentlig støtte« og at »bankerne bør ikke bruge statsstøtte til at overtage konkurrerende virksomheder. Dette forbud bør gælde i mindst tre år og eventuelt indtil afslutningen af omstruktureringen, afhængigt af støttens størrelse, omfang og varighed«.

(312) I overensstemmelse med punkt 40 i omstrukturingsmeddelelsen kan støtten kun erklæres forenelig på den betingelse, at ABN AMRO Group anvender forbuddet mod overtagelser strengt⁽¹⁰⁸⁾ i de tre år efter datoen for denne afgørelse. Forbuddet mod overtagelser bør udvides, hvis den nederlandske stat fortsætter med at eje 50 % af ABN AMRO Group efter tre år. Forbuddet mod overtagelser bør dog ikke række ud over fem år. Hvor en del af støtten allerede er tilbagebetalt, kan visse foranstaltninger (navnlig foranstaltning Z og C) ikke tilbagebetales af banken på grund af den form, den blev givet i (dvs. ikke i form af et hybridt gældsinstrument). Afslutningen af statsejerskabet træder i stedet for en vurdering af, hvornår den fordel, som støtten giver, slutter.

(313) Kommissionen bemærker, at det allerede i omstrukturingsplanen af december 2009 (som blev afsluttet med finansielle beregninger for det værste tænkelige scenarie den 23. marts 2010) blev anført, at ABN AMRO Group var blevet en rentabel enhed, som skulle realisere en rimelig egenkapitalforrentning og endda forventes at realisere et rimeligt overskud under forværrede økonomiske forhold. Den ajourførte omstrukturingsplan af november 2010 bekræftede denne analyse. Denne tilbagevendende til rentabilitet er ikke knyttet til overtagelser. Et forbud mod overtagelser går således ikke imod en tilbagevendende til rentabilitet.

⁽¹⁰⁸⁾ Når bankerne står over for dårlige lån i deres låneportefølje, kræver en omstrukturering af disse lån til tider løsninger såsom konvertering af gæld til egenkapital. Disse situationer anses for normal bankpraksis og er ikke omfattet af forbuddet mod overtagelser.

(314) Kommissionen mener, at et forbud mod hybride kuponer og et forbud mod indfrielse af hybrid kapital ifølge punkt 26 i omstrukturingsmeddelelsen er uundgåeligt⁽¹⁰⁹⁾. Omstrukturingsmæssigt er foranstaltninger, der reducerer den samlede mængde egne midler, ikke forenelig med målet om byrdefordeling og kravet om nødvendigt minimum.

(315) Som anført i punkt 26 i omstrukturingsmeddelelsen bør bankerne »imidlertid ikke anvende statsstøtte til at forrente egenkapitalen (stamkapital og efterstillet gæld), hvis dens aktiviteter ikke giver et tilstrækkeligt stort overskud.« En detaljeret vurdering af ABN AMRO Groups omstrukturingsplan af december 2009 (og den ajourførte omstrukturingsplan af november 2010) giver Kommissionen mulighed for at konkludere, at ABN AMRO Group om ca. to år har genoprettet sin rentabilitet som illustreret af en acceptabel egenkapitalforrentning på ca. [...] % i henholdsvis 2012 og 2013. På denne baggrund synes en hybrid kupon og et forbud mod indfrielse af hybrid kapital i to år⁽¹¹⁰⁾ at give en passende byrdefordeling fra selskabets kapitalejere⁽¹¹¹⁾. Støtten kan således kun erklæres forenelig på betingelse af et forbud mod hybride kuponer og indfrielse af hybrid kapital som nærmere beskrevet i artikel 8 i afgørelsens operationelle del. Dette forbud mod kuponer og

⁽¹⁰⁹⁾ Kommissionen har accepteret én undtagelse. Et af FBN's hybride instrumenter, det såkaldte FCC-instrument (FCC instrument: 87,5 mio. EUR, 6,25 % ikke-akkumulerende, ikke-stemmeberettiget uopsigelig præferenceaktie i klasse A, serie I, udstedt af Fortis Capital Company Ltd) blev udstedt på det tidspunkt, hvor Fortis SA/NV fortsat var én integreret koncern, og det i prospektet klart var anført, at kuponer på instrumenterne også blev udløst af dividende betalt af Fortis SA/NV (nu ændret til Ageas). Da den finanstilsynsførende hørte om denne situation, konkluderede han, at FBN ikke længere havde skønsmæssige beføjelser over kuponbetalingerne på instrumentet, og at det derfor ikke længere udgjorde tier 1-kapital. Finanstillsynet argumenterede, at et andet tier 1-instrument i ABN AMRO Group — hvis kuponer efter fusionen blev skubbet af FCC-instrumentet, så ABN AMRO Group reelt også mistede sine skønsmæssige beføjelser over dette instrument — ikke længere udgjorde tier 1-kapital. På grundlag af argumenter om rentabilitet som følge af det potentielle tab af tier 1-kapital og den særlige udskillelsessammenhæng kan Kommissionen acceptere, at FCC-instrumentet undtages fra forbuddet mod indfrielse af hybrid kapital.

⁽¹¹⁰⁾ Af praktiske årsager kan Kommissionen acceptere, at forbuddet mod hybride kuponer og indfrielse af hybrid kapital starter den 10. marts 2011 (dvs. efter den seneste tvungne kupon) og varer til og med den 10. marts 2013.

⁽¹¹¹⁾ Kommissionen er klar over, at dividende betalt af ABN AMRO Group til staten — dens eneste aktionær — kan udløse hybride kuponer. Kommissionen ønsker at undgå en situation, hvor ABN AMRO Group betaler marginal dividende til staten for at omgå forbuddet mod hybride kuponer. Kommissionen ønsker ikke at gøre indsigelser mod betalingen af en betragtelig dividende til staten på mindst 100 mio. EUR, selv om denne betaling har visse konsekvenser for hybride kuponer, fordi en høj dividende tyder på en genoprettet rentabilitet og ligeledes bidrager til at holde styr på potentiel overskydende kapital, hvilket hjælper med at begrænse uforholdsmæssige konkurrencefordrejninger.

indfrielse bør også gælde indehavere af FBNH-præferencetaktier for at fjerne den tvivl, som Kommissionen gav udtryk for i betragtning 130 i afgørelsen af 5. februar 2010.

- (316) I andre tilfælde er byrdefordelingsforanstaltninger ligeledes nødvendige for at sikre, at reddede banker bærer et passende ansvar for konsekvenserne af deres tidligere adfærd, så der skabes passende incitamenter for deres egen og andres fremtidige adfærd. Denne faktor er mindre relevant i denne sag, eftersom selskabets problemer i vidt omfang var knyttet til det tidligere moderselskab Fortis SA/NV (se afsnit 6.3.3 »Foranstaltninger til begrænsning af konkurrencefordrejninger«). Derfor kan det ud fra et byrdefordelingsperspektiv accepteres, at der ikke er andre store frasalgs end salget af PFS og Intertrust, som tilsammen udgjorde [...] % af de samlede driftsindtægter og [...] % af de risikovægtede aktiver.

6.3.3. Foranstaltninger til begrænsning af konkurrencefordrejninger

- (317) Med hensyn til de foranstaltninger, der skal bruges til at begrænse konkurrencefordrejningerne, har det aktuelle tilfælde nogle atypiske træk.
- (318) I punkt 28 i omstruktureringsmeddelelsen anføres den form for konkurrencefordrejning, som kan forekomme, når statsstøtten gives med henblik på at støtte finansiell stabilitet under en systemisk krise: »Når bankerne konkurrerer på produkter og ydelser, vil de af dem, der har akkumuleret alt for store risici og/eller bygger på uholdbare forretningsmodeller, i sidste ende miste markedsandele og i givet fald blive nødt til at trække sig ud af markedet, mens mere effektive konkurrenter kan ekspandere eller gå ind på de pågældende markeder. Statsstøtte bevirker, at de konkurrencefordrejninger, der tidligere blev skabt ved overdreven risikotagning og uholdbare forretningsmodeller, bliver ved med at bestå, fordi den på kunstig vis understøtter den støttemodtagende banks markedsstyrke. På denne måde kan støtten skabe en moral hazard for støttemodtagerne, samtidig med at den svækker de incitamenter, som banker, der ikke modtager støtte, har til at konkurrere, investere og innovere«.
- (319) Som forklaret i beslutningen af 3. december 2008 var Fortis SA/NV's og Fortis Bank SA/NV's problemer en følge af en overdreven risiko: (i) Fortis Bank SA/NV investerede et stort beløb i struktureret kredit, og (ii) Fortis SA/NV besluttede at købe ABN AMRO N til en meget høj pris. For at godkende støtte til sådanne banker kræver Kommissionen en betydelig reduktion i støttemodtagerens tilstedeværelse på markedet. I den forbindelse bemærker Kommissionen, at Fortis SA/NV er

blevet delt i fire: De belgiske og internationale forsikringsaktiver er fortsat en del af det børsnoterede Fortis SA/NV (som efter Fortis SA/NV kollaps fik ændret navn til Ageas), Fortis Bank SA/NV og BGL er blevet overtaget af BNP Paribas, den nederlandske stat overtog FBN (herunder ABN AMRO N), og den nederlandske stat overtog desuden de nederlandske forsikringsaktiviteter⁽¹¹²⁾. Fortis SA/NV er med andre ord blevet opdelt i mindre enheder, og Fortis Bank SA/NV er selv blevet delt i to⁽¹¹³⁾.

- (320) Kommissionen bemærker, at de foranstaltninger til fordel for FBN og ABN AMRO N, der vurderes i denne afgørelse, har specifikke træk, som adskiller sig fra andre omstruktureringssager, som den har behandlet under den aktuelle krise, herunder i Fortis Bank SA/NV og Fortis SA/NV. I denne sag har FBN og ABN AMRO N ikke primært behov for statsstøtte, fordi de har truffet fejlagtige ledelsesmæssige beslutninger. Behovet for statsstøtte stammer f.eks. ikke fra akkumuleringen af overdrevne risici i deres investeringer eller i deres lånepolitik, eller fordi de har gennemført en uholdbar prispolitik. På samme måde stammede Fortis SA/NV's og Fortis Bank SA/NV's vanskeligheder ikke fra risikolån eller prispolitikker inden for detail-, privat- eller erhvervsbankaktiviteter, som på den anden side var profitable. Kommissionen mener således, at støtten til FBN og ABN AMRO N er betydeligt mindre fordrejende end den støtte, der blev godkendt til fordel for de finansielle institutioner, som havde akkumuleret overdrevne risici. Kommissionen mener derfor ikke, at der er behov for yderligere frasalgs.
- (321) Det bør dog sikres, at statsstøtten ikke anvendes af FBN og ABN AMRO N til at vokse på bekostning af konkurrenterne, f.eks. ved at gennemføre en uholdbar prispolitik eller ved at overtage andre finansielle institutioner. Hvis dette skulle ske, ville støtten »svække ikke-støttemodtagernes incitament i forhold til konkurrence, investeringer og innovation« og kunne underminere »incitamenterne til at gå ind i grænseoverskridende aktiviteter« ved at afholde deltagere fra at komme ind på det nederlandske marked.
- (322) Statsstøtten kan således kun erklæres forenelig, hvis der findes tilstrækkelige foranstaltninger til at sikre, at statsstøtten ikke anvendes til ulempe for konkurrenterne, hvoraf nogle ikke modtager tilsvarende offentlig støtte. Der bør være ens spilleregler for de banker, som modtager offentlig støtte, og de banker, der ikke

⁽¹¹²⁾ Disse to sidstnævnte virksomheder forvaltes som særskilte enheder, og de nederlandske myndigheder bekendtgjorde i november 2008, at de ikke vil integrere dem.

⁽¹¹³⁾ I sin beslutning af 3. december 2008 og 12. maj 2009 bemærkede Kommissionen, at der på dette grundlag og på grundlag af de andre forpligtelser er gennemført tilstrækkelige foranstaltninger for at begrænse de konkurrencefordrejninger, der følger af støtten til Fortis SA/NV og Fortis Bank SA/NV.

modtager offentlig støtte. Det bør ligeledes undgås, at statsstøtten svækker ikke-støttedokumentationens incitament i forhold til konkurrence, investeringer og innovation, og at der skabes adgangsbarrierer, som kan underminere grænseoverskridende aktiviteter.

(323) I omstruktureringsmeddelelsen fastsættes det, at disse foranstaltningers art og form vil afhænge af støttebeløbets størrelse og de vilkår og omstændigheder, hvorunder støtten er ydet, samt forholdene på det marked eller de markeder, hvor den modtagende bank vil operere. Støttebeløbet er beskrevet i afsnit 6.1.3 Kvantificering af statsstøtten. De særlige vilkår og omstændigheder, hvorunder støtten er ydet, er blevet drøftet i begyndelsen af dette afsnit. Som nævnt i punkt 32 i omstruktureringsmeddelelsen spiller bankens størrelse og relative betydning på sit marked eller sine markeder også en rolle. Hvis banken efter omstrukturen kun får en ubetydelig markedstilstedeværelse, er det mindre sandsynligt, at der bliver behov for yderligere betingelser. De nødvendige betingelser for at erklære støtten forenelig vedrører således primært detailaktiviteter eller private banking, da selskabet allerede har reduceret sin tilstedeværelse inden for forretningsbankaktiviteter betydeligt via frasalg af New HBU.

(324) Støtten kan erklæres forenelig med omstruktureringsmeddelelsen på betingelse af, at ABN AMRO Group gennemfører de foranstaltninger, der er beskrevet i punkt 325 til 329.

(325) Inden for detail- og privatbankaktiviteter kan støtten erklæres forenelig, forudsat at ABN AMRO Group ikke er prisførende for standardiserede opsparings- og realkreditprodukter. I overensstemmelse med punkt 44 i omstruktureringsmeddelelsen bør ABN AMRO Group ikke tilbyde prismæssige betingelser, som ikke kan matches af konkurrenter, der ikke modtager statsstøtte.

(326) Eftersom et forbud mod prislederskab kan være effektivt i segmenter med mange ikke-standardiserede produkter, som f.eks. private banking-produkter i Nederlandene, hvor der var en specifik klage, er der behov for endnu en betingelse i overensstemmelse med punkt 44 i omstruktureringsmeddelelsen for at erklære støtten forenelig. ABN AMRO Group skal sigte mod at opnå de nettorenteindtægter, som blev forelagt Kommissionen den 8. november 2010. ABN AMRO Group bør derfor træffe passende foranstaltninger, så snart den bemærker, at den ligger under beregningen, navnlig hvis dette skyldes lave rentemarginaler.

(327) Eftersom det er vanskeligt at gennemføre og overvåge et forbud mod prislederskab inden for private banking-aktiviteter, er det nødvendigt at gennemføre andre, bedre egnede midler til at sikre den effektive konkurrence, såsom foranstaltninger, der letter markedsadgangen, som beskrevet i punkt 44 i omstruktureringsmeddelelsen. I denne henseende er det en nødvendig betingelse for at erklære støtten forenelig, at ABN AMRO Group gennemfører en foranstaltning, der letter omstillingen. Konkret bør ABN AMRO Group dække sine egne administrations-, overførsels- og transaktionsomkostninger for sine kunder i Private Banking NL, som er en direkte konsekvens af afslutningen af forholdet inden for private banking-aktiviteterne og overførslen af porteføljer⁽¹¹⁴⁾. Denne foranstaltning bør være gældende i en periode på to sammenhængende måneder med start hurtigst muligt og senest et år efter datoen for afgørelsen. Så snart denne periode på to måneder starter, vil banken utvetydigt underrette alle sine private banking-kunder om den mulighed, de tilbydes. ABN AMRO Group bør endvidere dokumentere over for Kommissionen, at kundeoverførsler udføres efter den normale procedure, og at der ikke forekom nogen forsinkelser i kundeoverførselsprocessen.

(328) Hvis foranstaltningerne til at begrænse uforholdsmæssige konkurrencefordrejninger og mere specifikt de særlige foranstaltninger inden for detail- og private banking-virksomhed gennemføres korrekt, vil de også i tilstrækkelig grad omhandle klagerens spørgsmål. I sin undersøgelse af disse spørgsmål fandt Kommissionen, at ABN AMRO har prissat visse produkter midlertidigt med et tab, men at prissætningspolitikken fandt sted i et likviditetstrængt miljø, hvor alle banker konkurrerede aggressivt om opsparingerne samtidig med den særlige opstart af MoneYou (hvis lancering blev besluttet inden Fortis SA/NV's kollaps).

(329) I punkt 44 i omstruktureringsmeddelelsen nævnes det endvidere, at banker ved markedsføringen af deres finansielle produkter ikke må henvise til statsstøtten for at udnytte den som en konkurrencemæssig fordel. En betingelse for at erklære støtten forenelig er således, at ABN AMRO Group ikke vil bruge statsstøtten i sine markedsføringskampagner og i sin kommunikation til investorer i en periode på tre år. Disse forbud bør udvides til en periode på op til fem år, så længe den nederlandske stat har en aktiebeholdning på mindst 50 % i ABN AMRO Group.

⁽¹¹⁴⁾ ABN AMRO Group er ikke forpligtet til at dække andre finansielle konsekvenser for kunden som f.eks. omkostninger og erstatningsbeløb i forbindelse med en (tidlig) likvidation eller afslutning af positioner, realkreditlån, opsparingsindskud, kundens værdipapirrettigheder eller -beholdninger og omkostninger, som en anden finansiell institution har pådraget sig, og/eller omkostninger, som kunden har pådraget sig i forbindelse med optagelse af nye positioner og/eller kontrakter og andre finansielle konsekvenser vedrørende afslutningen af samtlige kundens produkter og tjenesteydelser.

(330) Ud fra perspektivet om uforholdsmæssige konkurrencefordrejninger ser Kommissionen positivt på frasalget af PFS og Intertrust. Frasalget af PFS reducerer selskabets tiltrækning for institutionelle investorer, hvorimod Intertrust bl.a. ydede tjenester, som kunne styrke private banking-delen. Som følge deraf kan salget gøre det lettere for konkurrenterne at forbedre deres konkurrencemæssige position i forhold til AMRO Mees Pierson. Kommissionen mener endvidere, at den kendsgerning, at en del af støtten er blevet tilbagebetalt, bidrager til at begrænse konkurrencefordrejningerne. Kommissionen ser ligeledes positivt på dividendepolitikken som beskrevet i betragtning 75.

6.3.4. Konklusion

(331) Hvis alle betingelserne i afsnit 6.2 og 6.3 således gennemføres korrekt, er omstrukturierungsplanen af december 2009 og den ajourførte omstrukturierungsplan af november 2010 tilstrækkelig dokumentation for, at ABN AMRO Groups langfristede rentabilitet er genoprettet. Omstrukturierungsplanen af december 2009 og den ajourførte omstrukturierungsplan af november 2010 giver tilstrækkelig byrdefordeling og indeholder passende foranstaltninger til at begrænse uforholdsmæssige konkurrencefordrejninger. Kommissionen kan derfor på visse betingelser erklære, at omstrukturierungsplanen af december 2009 og den ajourførte omstrukturierungsplan af november 2010 stemmer overens med omstrukturierungsmeddelelsen.

7. KONKLUSION

Kommissionen finder, at Nederlandene ulovligt har gennemført den statsstøtte, som er anført i afsnit 6.1.3 »Kvantificering af statsstøtten« i strid med traktatens artikel 108, stk. 3. Denne støtte kan imidlertid betragtes som forenelig, hvis betingelserne i afsnit 6.2 og 6.3, som nærmere beskrevet i denne afgørelses dispositive del, opfyldes.

Kommissionen bemærker, at den nederlandske stat undtagelsesvist har accepteret at modtage denne afgørelse udelukkende på engelsk —

VEDTAGET DENNE AFGØRELSE:

Artikel 1

Den statsstøtte, som Nederlandene har ydet til ABN AMRO Group, er forenelig med det indre marked, forudsat at betingelserne i artikel 3 til 9 opfyldes.

Statsstøtten blev givet som følger:

— rekapitalisering til en værdi af mellem 4,2 mia. EUR og 5,45 mia. EUR til fordel for henholdsvis FBN og ABN AMRO N og

— 71,7 mia. EUR i likviditetsstøtte.

Artikel 2

I denne afgørelse anvendes følgende definitioner:

- a) »ABN AMRO Group«: ABN AMRO Group med alle 100 % ejede direkte eller indirekte datterselskaber, herunder de enheder, som ABN AMRO Group har enekontrol med inden for betydningen af Rådets forordning (EF) nr. 139/2004 af 20. januar 2004 om kontrol med fusioner og virksomhedsovertagelser (»EF-fusionsforordningen«) ⁽¹¹⁵⁾
- b) »rangere øverst«: at tilbyde den mest attraktive pris
- c) »detailkunder«: alle individuelle kunder (i modsætning til erhvervskunder)
- d) »standardiserede detailopsparings- og indskudsprodukter«: alle standardiserede detail- og indskudsprodukter, der til enhver tid dækker mindst 85 % af ABN AMRO Groups produktvolumen på detailopsparings- og indskudsmarkedet.
- e) »standardiserede realkreditprodukter«: alle standardiserede detail- og indskudsprodukter, der til enhver tid dækker mindst 85 % af ABN AMRO Groups produktvolumen inden for realkredit.
- f) Private Banking NL: alle kunder i forretningsenheden Private Banking med undtagelse af de kunder, som er en del af Private Banking International ⁽¹¹⁶⁾

Artikel 3

1. I mangel af en forudgående godkendelse fra Kommissionen rangerer ABN AMRO Group ikke øverst med hensyn til standardiserede detailopsparings- og indskudsprodukter til detailkunder blandt de [...] finansielle institutioner, som har den største markedsandel i volumen på det nederlandske detailopsparingsmarked inden for et af følgende segmenter:

- opsparingskonti
- tidsindskud med en løbetid på et år
- tidsindskud med en løbetid på to år
- tidsindskud med en løbetid på tre år
- tidsindskud med en løbetid på fire år
- tidsindskud med en løbetid på fem år.

Uanset første afsnit, hvor tre finansielle institutioner sammen rangerer øverst blandt de [...] finansielle institutioner, der har den største markedsandel i et segment på det nederlandske detailopsparings- og indskudsmarked, kan ABN AMRO Group matche satsen i de tre finansielle institutioner med hensyn til standardiserede produkter i det tilsvarende segment.

⁽¹¹⁵⁾ EUT L 24 af 29.1.2004, s. 1.

⁽¹¹⁶⁾ Dette henviser til den segmentopdeling, som blev anvendt i omstrukturierungsplanen af december 2009 (se betragtning 79).

2. I mangel af en forudgående godkendelse fra Kommissionen rangerer ABN AMRO Group ikke øverst med hensyn til nogen standardiseret form for realkreditlån blandt de [...] finansielle institutioner, som har den største markedsandel på det nederlandske detailrealkreditmarked.

Uanset første afsnit, hvor tre finansielle institutioner sammen rangerer øverst blandt de [...] finansielle institutioner, der har den største markedsandel på det nederlandske detailrealkreditmarked, kan ABN AMRO Group matche satsen i de tre finansielle institutioner med hensyn til den tilsvarende standardiserede form for realkredit.

3. For at sikre overensstemmelse med stk. 1 og 2 overvåger ABN AMRO Group fast og mindst en gang om ugen de betingelser, som tilbydes af de [...] andre finansielle institutioner, som har den største markedsandel med hensyn til volumen på de respektive nederlandske opsparingsmarkeder, i det omfang disse betingelser er tilgængelige for offentligheden. Hvis tallene for en af disse [...] andre finansielle institutioner ikke er offentligt tilgængelige, erstattes de af tal fra de næststørste finansielle institutioner fra den markedsræssige rangering.

Så snart ABN AMRO Group finder ud af, at den tilbyder en mere favorabel pris for sine produkter end den pris, som den må tilbyde på grundlag af stk. 1 og stk. 2 i denne artikel, underretter ABN AMRO Group omgående Kommissionen. Den justerer straks produktprisen og gennemfører hurtigst muligt prisjusteringen.

Med hensyn til detailopsparings- og indskudsprodukter gennemfører ABN AMRO Group justeringen senest 10 arbejdsdage efter den dato, hvor den bemærkede afvigelsen fra betingelsen. Hvis afvigelsen imidlertid vedrører produkter, hvor prisen kun kan ændres i slutningen af en måned, og der er mindre end 10 arbejdsdage mellem det tidspunkt, hvor afvigelsen blev bemærket, og slutningen af en måned, gennemfører ABN AMRO Group justeringen ved førstkommende lejlighed fra slutningen af den efterfølgende måned.

Med hensyn til realkreditlån justerer ABN AMRO Group sin prissætning senest 10 arbejdsdage efter den dato, hvor den bemærkede afvigelsen fra betingelsen, og justeringen gennemføres senest 15 arbejdsdage efter den dato, hvor afvigelsen fra betingelsen blev bemærket.

4. Betingelsen i stk. 1 og stk. 2 er gældende i tre år fra datoen for denne afgørelse. ABN AMRO Group sender Kommissionen en overensstemmelsesrapport vedrørende denne betingelse kvartalsvist og senest to uger efter offentliggørelsen af ABN AMRO Groups kvartalsregnskab.

Artikel 4

1. ABN AMRO Group bestræber sig på at opnå de beregninger (herunder nettorenteindtægter), som blev forelagt Kommissionen i omstrukturingsplanen af december 2009 og den ajourførte omstrukturingsplan af november 2010. Beregningerne fra 2010 skal opnås på konsolideret plan i ABN AMRO Group.

ABN AMRO Group rapporterer kvartalsvist til Kommissionen med en opdeling af beregningerne og de faktiske tal (herunder nettorenteindtægter) for de fire segmenter, der er defineret i omstrukturingsplanen af december 2009 og omstrukturingsplanen af november 2010, nemlig Retail Banking, Private Banking NL, Private Banking International, Commercial & Merchant Banking.

ABN AMRO Group kan forelægge Kommissionen en begrundet anmodning om at revidere sine beregninger (herunder nettorenteindtægter) og tage højde for ekstern udvikling.

2. ABN AMRO Group opdeler nettorenteindtægter i volumen og marginaler på konsolideret plan og for privatbankvirksomhed.

ABN AMRO Group rapporterer kvartalsvist og senest to uger efter offentliggørelsen af sit kvartalsregnskab til Kommissionen og angiver, om de nettorenteindtægter, som er opnået på konsolideret plan, stemmer overens med beregningerne i stk. 1. I denne rapport sammenlignes også planlagte og faktiske marginaler på konsolideret plan og for private banking-virksomhed.

Hvis de opnåede nettorenteindtægter på konsolideret plan ikke stemmer overens med disse beregninger, angiver ABN AMRO Group i denne rapport de foranstaltninger, der er truffet for at opfylde beregningerne.

3. Forpligtelserne i stk. 1 og stk. 2 er gældende i tre år fra datoen for denne afgørelse.

Artikel 5

1. ABN AMRO Group overtager ikke kontrollen med mere end [0 - 7] % i en vilkårlig virksomhed.

2. Uanset stk. 1 kan ABN AMRO Group overtage en virksomhed, hvis den samlede bruttokøbspris (eksklusive påtagelse eller overførsel af gæld i forbindelse med sådanne overtagelser), som betales af ABN AMRO Group for alle sådanne overtagelser i en periode på tre år efter datoen for denne afgørelse, er mindre end [0 - 600] mio. EUR.

Forbuddet i stk. 1 gælder ikke private equity-ovtagelser i ABN AMRO Group, hvis de passer ind i forretningsplanen og det planlagte budget for »Private Equity«-divisionen som forelagt Kommissionen den 5. oktober 2010.

Forbuddet i stk. 1 gælder heller ikke [...] equity-andele, som ABN AMRO Groups division »Energy, Commodities and Transportation«-division har påtaget sig til støtte for dens normale finansieringsvirksomhed, hvis de passer ind i ABN AMRO Groups forretningsplan og det planlagte budget for denne division som forelagt Kommissionen den 10. januar 2010.

ABN AMRO Group rapporterer kvartalsvist til Kommissionen og senest to uger efter offentliggørelsen af kvartalsregnskabet. Rapporten indeholder en liste over faktiske overtagelser i »Private Equity«- og »Energy, Commodities and Transportation«-divisionerne. Rapporten indeholder ligeledes nærmere oplysninger om ABN AMRO Groups andre overtagelser, som den må foretage på grundlag af det første afsnit.

3. Forbuddet i stk. 1 gælder i mindst tre år efter datoen for denne afgørelse eller indtil den dato, hvor Nederlandenes aktieandel i ABN AMRO Group falder til under 50 %, afhængigt af hvad der sker sidst. Dette forbud ophører senest fem år efter datoen for denne afgørelse.

I tilfælde af at forbuddet i stk. 1 gælder i mere end tre år efter datoen for denne afgørelse, øges den samlede engroskøbspris i henhold til stk. 2, afsnit 1, med [0 - 200] mio. EUR pr. år.

Artikel 6

ABN AMRO Group reklamerer ikke med, at den er statsejet, og henviser ikke til eventuel modtaget statsstøtte i sin kommunikation med eksisterende eller potentielle kunder og/eller investorer i en periode på mindst tre år efter datoen for denne afgørelse eller indtil den dato, hvor Nederlandenes andel falder til under 50 % af aktierne i ABN AMRO Group, afhængigt af hvad der sker sidst. Dette forbud ophører senest fem år efter datoen for denne afgørelse.

Uanset dette forbud kan ABN AMRO Group henvise til, at den er statsejet, samt til enhver statsstøtte, den måtte have modtaget, når der stilles krav om en sådan henvisning i lovgivnings- eller forskriftsmæssige bestemmelser.

Artikel 7

1. ABN AMRO Group giver kunderne i Private Banking NL mulighed for at bringe deres private banking-kundeforhold med ABN AMRO Group til ophør og overføre deres investeringsportefølje til andre banker. Dette tilbud gælder i en periode af to på hinanden følgende måneder (»den relevante periode«).

Den relevante periode starter hurtigst muligt efter datoen for denne afgørelse under hensyntagen til (om nødvendigt) en rimelig forberedelsesperiode og senest et år efter datoen for denne afgørelse. ABN AMRO Group sender til Kommissionens godkendelse en startdato for den relevante periode senest fire uger inden den påtænkte start på den relevante periode.

2. ABN AMRO Group underretter alle sine kunder i Private Banking NL om tilbuddets betingelser, jf. stk. 1, på en utvetydig måde senest den første dag i den relevante periode. De oplysninger, som ABN AMRO Group skal sende til sine kunder, gives først til Kommissionen senest fire uger, efter at disse oplysninger sendes til kunderne.

3. ABN AMRO Group fremmer ophøret af private banking-kundeforhold, hvis kunderne anmoder derom, i en almindelig procedure til de lavest mulige omkostninger. Hvis kunden beslutter at overføre sin position og/eller (dermed forbundne) værdipapirrettigheder, og overførslen er mulig fra den overførende banks synspunkt, fremmer ABN AMRO en sådan overførsel. Kunderne underrettes om muligheden for at overføre positioner i stedet for at lukke dem og underrettes om omkostningerne ved de to muligheder.

ABN AMRO Group dækker sine egne administrations-, overførsels- og transaktionsomkostninger, som er en direkte konsekvens af ophøret af private banking-kundeforholdet og overførslen af porteføljer⁽¹¹⁷⁾.

ABN AMRO Group er ikke forpligtet til at dække andre finansielle konsekvenser for kunden.

Artikel 8

ABN AMRO Group betaler ikke nogen kupon på tier 1-kernekapital og på tier 1- og tier 2-kapitalinstrumenter (herunder hybridkapitalinstrumenter og præferenceaktier), som er udstedt inden datoen for denne afgørelse, ligesom den ikke udnytter nogen køboptionsrettigheder i forbindelse med sådanne kapitalinstrumenter før efter den 10. marts 2013, medmindre der foreligger en lovmæssig forpligtelse til at gøre dette.

ABN AMRO Group kan udstede nye kapitalinstrumenter efter datoen for denne afgørelse eller betale kupon på sådanne nye kapitalinstrumenter, medmindre sådanne udstedelser eller betalinger medfører en forpligtelse til at betale kupon på dens egne eksisterende kapitalinstrumenter.

Uanset stk. 1 kan ABN AMRO Group indløse et FCC-instrument (dvs. 87,5 mio. EUR, 6,25 % ikke-akkumulerende, ikke-stemmeberettiget uopsigelig præferenceaktie i klasse A, serie I, udstedt af Fortis Capital Company Ltd).

⁽¹¹⁷⁾ I overensstemmelse med de numeriske eksempler, som ABN AMRO Group gav Kommissionen den 18. november 2010.

Frem til og med den 10. marts 2013 må ABN AMRO Group kun betale dividende på sine ordinære aktier, hvis dividenden overstiger 100 mio. EUR ⁽¹¹⁸⁾.

Artikel 9

Senest den 30. juni 2011 betaler ABN AMRO Group Nederlandene en justeret rente på de lån, der er identificeret i en e-mail fra Kommissionen til den nederlandske stat af 24. juni 2010. Det justerede beløb med rente beløber sig til 18 152 722 EUR.

Artikel 10

Senest to måneder efter meddelelsen af denne afgørelse underretter Nederlandene Kommissionen om de foranstaltninger, den har truffet for at overholde denne afgørelse.

Artikel 11

Denne afgørelse er rettet til Kongeriget Nederlandene.

Udfærdiget i Bruxelles, den 5. april 2011.

På Kommissionens vegne
Joaquín ALMUNIA
Næstformand

⁽¹¹⁸⁾ På årsbasis, dvs. foreløbig og endelig dividende.